

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

KASABA AİLESİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME:
İNECE ÖRNEĞİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aylin ÖZÇARK

Bursa 2021

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

KASABA AİLESİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME:

İNECE ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aylin ÖZÇARK

ORCID: 0000-0002-1604-6500

Danışman:

Doç.Dr. Enes Battal KESKİN

Bursa 2021

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Aylin ÖZÇARK

Üniversite : BursaUludağ Üniversitesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı : Sosyoloji

Bilim Dalı : Sosyoloji

Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı : vii + 101

Mezuniyet Tarihi : / / 2021

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Enes Battal KESKİN

KASABA AİLESİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME: İNECE ÖRNEĞİ

Köy ve kent arasında kalan kasaba yerleşimleri, gün geçtikçe azalmaktadır. Geçmişe göre varlığını sürdürebilen az sayıda kasaba mevcuttur. İnece' de günümüzde kasaba olarak varlığını sürdüren yerleşim birimlerindedir. Kasabaları oluşturan ailelerde, köy ve kent ailesi özelliklerini içinde barındırmanın yanı sıra, kendine özgü yapısıyla farklılıklar içermektedir. Araştırmada İnece kasabası ailesinin zaman içerisindeki değişimini anlayabilmek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ailelerin yapılarını, zamanla geçirdikleri değişimleri, hayatın akışı içerisinde anlayabilmek adına derinlemesine görüşme ve tam katılımcı gözlem tekniği uygulanmıştır. Elde edilen bilgiler analiz edilerek bulgu ve yorumlar kısmında ayrıntılı olarak başlıklar halinde ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Aile, Kasaba, Kasaba Ailesi, İnece.

ABSTRACT

Name and Surname : Aylin ÖZÇARK

University : BursaUludagUniversity

Institution : SocialScienceInstitution

Field : Sociology

Branch :Sociology

DegreeAwarded : Master

PageNumber : vii + 101

DegreeDate : / / 2021

Supervisor : Associate Professor Enes Battal KESKİN

A SOCIOLOGICAL ANALYSIS ON THE TOWN FAMILY: THE CASE OF INECE

Town settlements between the village and the city are decreasing day by day. There are few towns that have survived compared to the past. Inece is one of the settlements that continues to exist as a town today. The families that make up the towns, in addition to containing the characteristics of the village and city family, also contain differences with their unique structure. Qualitative research method was used in the research to understand the change of the family of Inece village over time. In-depth interview and full participant observation technique were applied in order to understand the structures of families, the changes they went through over time, in the course of life. The information obtained was analyzed and discussed in detail in the findings and comments section.

Keywords: Family, Town, Town Family, Inece.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde yol gösteren, öğrenmeye sevk eden, desteğini esirgemeyen ve tezimi hazırlama aşamalarımda destek olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Enes Battal KESKİN' e tüm katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim. Çalışma konumun belirlenmesinden son şeklini almasına kadar her aşaması için hocama teşekkürlerimi sunarım.

Başta annem, babam ve kardeşim olmak üzere yüksek lisansımın her aşamasında maddi, manevi yanımda olup, sonsuz destek olan aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca çalışmamın en önemli kısmını oluşturan saha araştırmasında bana yardımcı olan İnece kasabası halkına ve benden desteğini esirgemeyen tüm herkese teşekkür ederim.

İçindekiler

	Sayfa
TEZ ONAY SAYFASI	i
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
HARİTALAR ve TABLOLAR.....	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Köy.....	4
2. Kent.....	7
3. Kasaba.....	11
3.1. Kasabayı Tanımlamak.....	11
3.2. Kasabaların Tarihçesi.....	13
3.3. Kasabada Değişim.....	15
4. Aile.....	16
4.1. Ailenin Kökeni	17
4.2. Ailenin Önemi.....	19
5. Aile Türleri.....	23
6. Yerleşim Yeri Ölçütüne Göre Aile	27
6.1. Köy Aile Tipi	27
6.2. Kent Aile Tipi	28
6.3. Gecekondu Aile Tipi.....	30
6.4. Kasaba Aile Tipi	31

7. Ailenin İşlevleri.....	33
7.1. Ailenin Eğitim İşlevi	34
7.2. Ailenin Toplumsallaştırma İşlevi.....	35
7.3. Ailenin Sevgi ve Biyolojik İşlevi.....	35
7.4. Ailenin Boş Zamanları Değerlendirme İşlevi	38
7.5. Ailenin Dini İşlevi.....	38
7.6. Ailenin Koruyucu İşlevi.....	39
7.7. Ailenin Ekonomik İşlevi	39
7.8. Ailenin Kültürel Aktarım İşlevi	41

İKİNCİ BÖLÜM

KASABA AİLESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi.....	42
2. Sınırlılıklar	43
3. Yöntem.....	43
3.1. Araştırma Modeli	46
3.2. Evren	46
3.3. Örneklem.....	47
4. Araştırmanın Yapıldığı Yer: İnce Kasabası	47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	52
2. İnce'de Aile	54

3. Ailenin Kuruluşunda Uygulanan Adetler.....	54
4. Aile ve Evlilik	59
5. Nikâh Türleri	62
6. Evlilik Yaşı.....	63
7. Aile Tipleri	65
8. Aile ve Çocuk.....	66
8.1. İdeal Çocuk Sayısı.....	67
8.2. Çocuk Adetleri	68
8.3. Değişen Çocukluk	69
9. Ailede Yaşlı.....	71
10. Aile ve Akrabalık	74
11. Aile ve Komşuluk	76
12. Aile İçi Roller ve İş Bölümü	78
13. Aile ve Dini Eğitimi	81
14. Aile ve Sosyal Hayat.....	83
15. Aile ve Ölüm	88
SONUÇ	90
KAYNAKÇA.....	94

HARİTALAR VE TABLOLAR

Harita 1. Kırklareli Haritası.....	48
Tablo 1. İnce Nüfus Hareketleri	49
Tablo 2. Demografik Bilgiler.....	52

GİRİŞ

Kasabalar, kırsal özelliklerinden kopmadan, köy ve kent arasında kalmış yerleşim birimleri olarak tanımlanmaktadır. Bu arada kalış kasabaların tanımını yaparken beraberinde zorluklar getirmektedir. Gelişen dünya içerisinde köylerin ve kentlerin sayıları artarken, kasabaların sayıları azalmaktadır. Bu bağlamda kasabaların kendine özgü yapısı ve özelliklerinin belirlenmesi birtakım güçlükler içermektedir.

Kasabalar tarihsel zaman içerisinde gelişim sonucu ortaya çıkarken, varlığını da köy ve kent arası bir yerleşim birimi olarak korumaktadır. Aynı gelişim ile birlikte kasabalar kendi fonksiyonel özelliklerini köy veya şehirlere devretmektedir. Bu devir kuşkusuz kasabaların yok oluşunu beraberinde getirmektedir.

Günümüzde varlığını sürdüren, işlevlerini kısmende olsa yerine getiren kasabalar mevcuttur. Birçok kasaba, mahalle ya da köye dönüştürülürken, belli başlı kasabalar özel izinlerle, kasaba statüsünü korumaya devam etmektedir. İnece'de kendini kasaba olarak koruyabilen nadir yerleşim birimlerindedir. İnece kasabasının varlığını kasaba olarak sürdürmesi, gelecekte mahalle ya da köye dönüşmeyeceği anlamına gelmemektedir. İnece kasabası son yıllarda nüfus yoğunluğu kriterini karşılama sorunu yaşamaktadır. Nüfusu 2.000'in altına düşerek kasaba özelliğini kaybetme riski ile karşı karşıya kalmaktadır.

İnece kasabasının zaman içerisinde yaşadığı değişimlerden kuşkusuz İnece aileleri de etkilenmektedir. Aile, içinde yaşadığı toplumu etkilediği gibi, toplumdaki da etkilenmektedir. Bu karşılıklı etkileşim tarih boyunca süre gelmiştir. Aile, tarih boyunca yaşadığı tüm şartlar altında kendini koruyabilen ve yaşanan değişimlere ayak uydurabilen bir kurum olarak varlığını korumaktadır. Aile, insanlık tarihinin en eski kurumudur. Aile, insanın toplumda yaşayabilmesi için ihtiyaç duyduğu kurumlarla olan ilişkisini düzenlemektedir. Aile, insanın toplumda yaşayabilmesi için var olması zorunlu kurumların başında gelmektedir.

Aile birçok işlev ve sorumlulukları da yüklenmektedir. Bu da ailenin toplumdaki önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Aile, üstlenmiş olduğu işlev ve sorumlulukları yerine getirirken kontrol ve denetleme mekanizmalarından faydalanmaktadır. Din de, kontrol ve denetleme mekanizmalarından faydalanmaktadır.

Aile ve din bu yönleriyle işbirliği içerisindedir. Toplumu oluşturan ailelerin sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürmesi için din de yol göstermektedir. Dinin, toplumu bir araya getiren birlik sağlayıcı bir işlevi bulunmaktadır. Toplumun kendi benliğini unutması, değer yargılarının yok olması gibi olumsuz çözümlerin gerçekleşmemesi için din ve aile kurumu birbirleriyle etkileşim halinde olarak, toplumun ve ailelerin olumsuz gidişini durdurabilmektedir.

Aile neslin devamını sağlarken, ailenin yeni üyesini de sağlıklı şekilde topluma kazandırmaktadır. Bireyi topluma sağlıklı şekilde kazandırabilmek için üstlendiği görev ve sorumluluklar ailenin işlevini ön plana çıkarmaktadır. Ailenin birçok işlevi bulunmaktadır. Bu işlevlerin her biri hem toplum hem de birey için çok büyük önem taşımaktadır. Kendi kimlik ve benliklerini kaybetmeden devam etmesi toplumlar için önem arz etmektedir. Milli değer ve kültürel aktarımın gerçekleşebilmesi aile kurumunun görev ve sorumlulukları içerisindedir. Buradan da anlaşılacağı üzere aile toplumun en önemli kurumudur.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kavramsal çerçeveye ayrılmıştır. İkinci bölüm araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi ve sınırlılıklarına ayrılmıştır. Üçüncü bölüm ise araştırma neticesinde elde edilen bulgulara ve yorumlara ayrılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Bu bağlamda kasaba tanımı, köy ve kent tanımlamaları ve kıyaslamalarından yola çıkılarak gerçekleştirilmektedir. Kasabaların tarihçesi, önemi ve değişim süreci işlenmiştir. Kavramsal çerçevede aile üzerinde durularak, ailenin önemi, kökeni ayrıntılı şekilde ele alınmıştır. Bu bağlamda ailenin sosyolojik literatür içerisindeki konumu anlatılmaktadır.

Kasaba ailesi de köy, kent ve gecekondu ailesinden hareketle; benzeşen ve ayrışan yönleriyle ele alınmıştır. Türkiye’de kasabalar azalmaktadır. Belki gelecekte kasaba yerleşimlerinden ve kasaba ailelerinden söz etmek mümkün olmayacaktır. Kasaba ve kasaba ailesi üzerine bilimsel çalışmalar yeterli sayıda olmadığından, bu çalışmanın literatüre de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İkinci bölümde çalışmanın; konusu, amacı ve önemi anlatılarak, sınırlılıkları, yöntemi, modeli, evreni, örnekleme belirlenmiştir. Gerçekleştirilen çalışmada teknik

olarak, sahada “derinlemesine görüşme” ve “tam katılımcı gözlem” teknikleri kullanılmıştır. Aynı zamanda araştırmann yapıldığı yer İnce kasabası hakkında genel bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise İnce kasabasında yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bulgu ve yorumlar yer almaktadır. Katılımcılardan elden edilen bilgiler değiştirilmeden verilir, yorumlamaya çalışılmıştır. Bu bulgular ışığında İnce kasabasının aile oluşumu, evlilik yaşları, evlenme biçimleri, aile tipleri, aile içi ilişkileri, diğer ailelerle, komşu ve akrabalarla ilişkileri, çocuk ve yaşlıya bakış açısı anlamaya çalışılmıştır. Ailenin gelenek ve görenekleri, kuruluşunda uygulanan adetleri, sosyal hayatı ve doğal süreç içerisindeki yeri de incelenmiştir. Bu bağlamda, İnce kasabası ailesi anlamaya çalışılmıştır. İnce kasabası ailesinin geçmiş ve günümüz arasındaki farklılıkları ve kasaba ailesinin özellikleri betimlemeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde insan yerleşimleri olarak köy, kent ve kasabadan bahsedilecektir. Sonrasında aile konusunda teorik bilgiler verilecektir. Ailenin önemi, kökeni, türleri üzerinde durulacaktır. Köy ailesi, kent ailesi, gecekondü ailesi ve kasaba ailesi yerleşim yeri ölçütü başlığı altında incelenecektir. Son olarak ailenin işlevleri hakkında bilgiler verilecektir.

1. KÖY

Köyün etimolojik kökenine baktığımızda, Farsça sokak anlamına gelen, küy veya köy kelimesinden evrildiği düşünülmektedir. Köy kelimesi ilk olarak Gülşehri'nin, 1317 yılında yazdığı, Mantıku't-Tayr adlı eserde yer almaktadır. Aynı zamanda Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde köy veya köğ olarak geçmektedir (Nişanyan, 2018: 478). Köy, insanoğlunun doğayla iç içe olduğu, toprağa en yakın olduğu bir yerleşim şeklidir. İnsanın doğayla en çok iletişime girdiği kırsal bir yerleşim biçimidir. Köyün sözlük anlamına bakacak olursak; yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu bakımından şehirden ayırt edilen, çoğunlukla tarımsal alanda çalışılan, evleri ve öteki yapıları bu yaşama uygun yerleşim birimi olarak tanımlanmaktadır (TDK Sözlük, 1974: 516).

Köy tanımlarında doğaya ve toprağa bağımlılığın yanında başka ölçütlere de yer verilmektedir. Bu tanımlardan biri de yasal olarak yapılan tanımdır. 1924 yılında yayımlanan köy kanununun 1. ve 2. maddesinde nüfusu iki binden aşağı yurtlara köy denilmektedir. Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan, toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar; bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil ederler. Yasal tanımlamada köy betimlenirken en önemli ölçüt, sayısal olarak nüfus belirlemeye gidilmiş olmasıdır. İlerleyen yıllarda, ikinci beş yıllık kalkınma planında kapsayıcı bir köy tanımlaması yapılmıştır. Köy, kanuni, demografik ve nitelikle ilgili kriterlerin ışığında; ekonomik yapısı büyük bir ağırlıkla tarıma dayalı, kendine özgü

toplumsal ilişkileri olan, belirli bir yerleşme sınırına sahip en küçük idari üniteyi teşkil eden ve nüfusu iki bine kadar olan topluluktur (İkinci Beş Yıllık..., 1967).

Toplum bilimcilerin köy tanımlarına baktığımızda bazı farklılıklar görmekteyiz. İş bölümünün gelişmediği, ekonomisi tarıma dayalı, geniş aile türünün bulunduğu, yüz yüze komşuluk ilişkilerinin var olduğu, birçok yönüyle kentsel bölüklerden ayrılan toplulukların yaşadığı yerleşimlerdir (Geray, 1974: 54). Bu tanımlamada, köyün sosyal ilişkileri, ekonomisi ve kentle olan farklılıkları ortaya koyulmuştur.

Başka bir tanıma göre ise köy topluluk tipi, az çok kapalı, iş bölümü ve katmanlaşma yönünden yeterince farklılaşmamış, aynı türden birincil ilişki ve yaygın denetim sistemine sahip, yardımlaşmalı ve dayanışmalı bir yapıya sahiptir (Kocacık, 1983: 31).

Diğer bir toplumbilimcinin köy tanımında ise çevre şartlarını içeren bir bakış açısıyla köy tanımlanmıştır. Köy topluluğu, uzaklık ve yer bakımından öteki topluluklardan ayrı bir coğrafi ve ekolojik konumdadır. Bu toplulukların kendisine özgü bir iş gücü bulunmakta ve bu iş gücünde çoğunlukla tarımda toplanmaktadır. Köy, toplumsal örgütü ve özel bir adı ile tarihi bulunan, az nüfuslu bir insan birliğidir (Yasa, 1973: 84).

Daha kapsayıcı olan bir diğer köy tanımına bakacak olursak, köy toplulukları genellikle tarımla uğraşan nüfusu barındırmaktadır. Köy toplumu, kısmi ölçüde uyumlu bulunan insanlardan oluşmaktadır. Doğal çevreye yakın olan, büyük bir özenle korunan sınırları bulunan topluluklardır (Ozankaya, 1971: 1).

Köyün bu tanımlarını çoğaltabilmek mümkündür. Bu tanımları göz önüne alarak köyün ortak özelliklerini sıralayacak olursak:

Köy üretim yapısı ile diğer yerleşim birimlerinden farklıdır. Üretim yapısı, köyde tarıma dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Köylerde iş bölümleri fazla gelişmeyerek, herkes birden fazla alanda çalışmaktadır. Köy yaşamı insan- toprak ilişkileri kapsamında sınırlı sayıda işi yeterli kılmaktadır. Kişiler, iş bölümü ve ihtisasını geliştirmemektedir. İnsan-doğa ilişkileri ve üretim miktarı doğa koşullarından fazlaca etkilenmektedir.

Köylerdeki üretim yapıları, tarıma dayalı olmakla birlikte, aile üyelerinden oluşan işbirlikleri bulunmaktadır. İşbölümleri çoğunlukla cinsiyete ve yaşa göre belirlenmektedir. İşbölümlerinde uzmanlaşma bulunmamaktadır. (Kocacık, 2003: 154). Günümüzde çoğunlukla modern teknikleri kullanarak üretim gerçekleştirmektedirler.

İnsan ilişkileri açısından diğer yerleşim birimlerinden farklıdır. Köydeki insan ilişkileri yüz yüze, sıcak ve samimidir. İnsanlar arasında, güçlü bir iletişim bağı vardır. Köydeki insan ilişkilerinde en belirgin özellik ananevi değerlerdir. Tönnies'in yaptığı cemaat ve cemiyet ayrımında da bunu görebilmekteyiz. Kır-kent ayrımının tanımlanmasında, topluluk-toplum, cemaat-cemiyet şeklinde sınıflandırılması önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Kırdaki yaşam tarıma dayalı bir şekilde sürdürülmektedir (Gökçe,1993:9). İlişkiler yüz yüze bir biçimde gerçekleştirilir ve farklılaşmamış bir ekonomi mevcuttur. Yakın, samimi, geleneksel ve güçlü bir şekilde yaşama biçimi cemaat olarak tanımlanmaktadır. Bu ilişki türü de köylerde bulunmaktadır (Aydoğan, 2000: 20).

Köy, ekolojik olarak diğer yerleşim birimlerinden farklıdır. Köyün, toprağa ve doğaya dayalı olması, toprakla iç içe olması, toprağa kolay ulaşması, en verimli şekilde faydalanabilecek olması anlamında ekolojik bir çevrede kurulmaya itilmiştir. Coğrafi yer seçiminde etkili olan etmenler ise; verimli toprak, suya yakınlık ve sulak alanlardır (Aslan, 2002: 8).

Köyün nitelik ve nicelik olarak nüfusu diğer yerleşim birimlerinden farklıdır. Köyün kuruluş aşamasından itibaren, nitelik ve nicelik olarak nüfusunun, farklı özellikler gösterdiği kabul edilebilir. Köy yeterli miktarda toprak ve suyun bulunması oranında kurulabilmektedir. Üretim yapısı da göz önüne alındığında fazla bir nüfusu gerektirmemektedir. Köyde yapılan üretim sınırlı ama yeterli olduğundan, nüfusu besleyebilmektedir. Nüfusta yeterli üretim miktarıyla dengede kalabilmektedir. Köydeki bu nüfus dengesi eskiden yeni yerleşim yerleri kurularak sağlanırken; günümüzde ise köyden kente göçe dönüşmüştür. Bunun sonucunda ise günümüzde köylerde, ağırlıklı olarak yaşlı nüfusun kaldığı söylenebilmektedir.

Köy tanımlarındaki en belirgin özellik köyü neye göre tanımladığımızdır. Köyün tanımlanmasında, kentin özellikleri temel alınmaktadır. Kentin; kapitalist ekonomik

yapısı, endüstrileşmesi, iletişimin zayıflaması, iş bölümlerinde uzmanlaşması, doğadan ve topraktan uzaklık gibi özellikleri kıstas olarak alınmaktadır. Köy, kent ile olan farklılıkları öne çıkarılarak tanımlanmaktadır (Aslan, 1988: 6).

Köyü, üretim şekli ve insani ilişkileri; coğrafik ve çevresel konumu ile geleneksel değerlere bağlılığın daha fazla görüldüğü, yerleşim biçimi olarak tanımlamak daha olanaklıdır.

2. KENT

Şehir kelimesine karşılık gelen kent kavramı Türkçe olmayan ve eski İran dili olan Soğdca'dan gelen bir kelimedir. Farsçadan Türkçeye geçmiş olan şehir kelimesi de İslamiyet öncesi dönemde Türk dilinde sığınak ve kale anlamına karşılık gelen “balık” kavramının yerine kullanılmış bir kelimedir. Balık kavramı, İslamiyet'in kabulüyle “şehir” kelimesine yerini bırakmıştır (Geyik, 2010: 4). Kent sözcüğü kend kelimesinden gelmektedir. Zaman içerisinde evirilerek kente dönüştüğü düşünülmektedir. Kent kelimesinin geçtiği ilk eser, ilk Türkçe sözlük olan Kaşgarlı Mahmut'un Divan-i Lügati-t Türk adlı eseridir. Kent kelimesi divan-i lügati-t' Türk'te de şehir anlamındadır. (Nişanyan, 2018: 435).

Her bilim dalı kenti farklı ölçütlere göre tanımlamıştır. Bu ölçütler; demografik ölçüt, işlevsel ya da ekonomik ölçüt, toplumbilim ölçütü ve yönetsel ölçüttür. Kentbilim ve coğrafya, kenti belli bir nüfus büyüklüğüne erişmiş yerleşim yerleri olarak nitelendirmektedir. Resmi tanımlamalara göre nüfusu 20.000 ve üzeri olan yerleşim birimleri kent olarak kabul edilmektedir.

Kent nüfusu, yaşamlarını tarımla değil, ticaret ve alışveriş ile kazanmaktadır (Weber, 2010: 88). Kentlerin oluşmasındaki önemli faktör ticarettir. Hayatını ticaretle kazanan bir küme insanın, tarımla uğraşan kümeden kopması ve eski bir yerleşim biriminin etrafına toplanmasıyla oluşmuştur (Bal, 2002: 115). Şehirler yoğun nüfusları, yüksek tempolu iş ve sosyal hayatı, kalabalık caddeleri, ekonomik yaşamın dinamikliği ile kır yaşantısının tam tersidir. (Simmel, 1903: 2).

Kentlerin en ayırt edici özelliklerinden birisi üretim biçimidir. Üretim etkinlikleri sanayi, ticaret ve hizmet alanlarında yoğunlaşmıştır. Kentler çeşitli meslek gruplarına, iş bölümlerinde ve çalışma alanlarında uzmanlaşmaya sahiptir. Bununla birlikte eğitim, sağlık, ulaşım gibi olanaklar bakımından da kent ileri seviyededir (Bal, 2008: 45).

Toplumbilimsel ve yönetsel olarak kenti ele aldığımızda, heterojen insan gruplarına sahip olduğu görülmektedir. Kent, çeşitliliğin bir arada yaşanmasına olanak sağlamaktadır. Buradaki çeşitlilik kültürel, iktisadi, siyasi çeşitlilik manasındadır. Kent, türdeş olmayan, yoğun nüfuslu; kültürel, toplumsal ve ekonomik bakımdan birbirinden farklı nitelikteki bireylerden oluşan sosyal gruptur. Toplumsal hareketlilik ve toplumsal farklılık kentlerde oldukça yükündür(Bal, 2008: 45). Kentin nüfusu da oldukça yükündür; bu nedenle insan ilişkileri soğuk, resmi, yüzeysel ve kısa sürelidir. İnsanlarda özgür olma düşüncesi gelişmiştir. Buna karşılık insanlarda güvensizlik ve yalnızlık duyguları yüksektir. İnsanların davranışları formel ve rasyonel kanunlarla kontrol edilmektedir. Kazanılan sosyal statüler doğuştan değil sonradan kazanılan statülerdir (Yörükhan, 2006: 50-52).

Bireyler, kent hayatı içerisinde kendi kişilik özelliklerini göstermenin zorluklarını yaşarlar. Kentin niceliksel yoğunluğunun içerisinde kaybolma duygusunu yoğun şekilde hissetmektedirler. Bireyler, niceliksel yoğunluktan, niteliksel farklılık ile çıkmayı düşünürler. Kendi farklılıklarını, içinde yaşadıkları kent kültürüne yansıtmaya çalışırlar. Farklılıklarını en kolay davranış biçimleriyle veya konuşma şekilleriyle yansıtırlar. Kent kültürü içerisinde yaşayan niceliksel yoğunluğa, niteliksel olan farklılıklarını gösterirler. Bireyler, bu davranış biçimini, kendini kabul ettirme, saygı görme düşünceleriyle yaparlar. Kent kültürü içerisinde ki belli insanlarda sosyal statülerini, çevreye ayak uydurma, kendini muhafaza etme, saygınlık kazanma düşünceleriyle sonradan öğrenerek elde ederler (Aydoğan, 2000:31).

Kent üretimi, tüketimi, nüfusu, ekonomik gücü, insan ilişkileri ve değerleri ile toplumsal bir olgudur. Birden fazla unsurun ya da niteliğin birleştirdiği ilişkiler, etkileşimler bütünüdür. Bu anlamda kentin en kapsayıcı tanımları da kenti; toplumsal bir olgu olarak ele alan tanımlamalardır. Bu tanımlamaların, toplumbilim yönünden belirli ölçütlerle yapılan tanımlar olduğu söylenebilmektedir. Toplumbilimsel kriterlere

göre yapılan tanımlardan biri Sencer'e aittir. Çoğunlukla tarım dışı bölgelerde yoğunlaşmış yirmi binin üzerinde bir nüfusa sahip olan, ayrılmış ve teşkilatlı bir fiziksel, toplumsal ve idari bütünlüğe sahip olan yerleşmelerdir. Kentler üretimin farklılaştığı, nüfusun yoğun olduğu, örgütlenme ve uzmanlaşmanın fazlaca görüldüğü yerleşim yerleridir (Aslan, 1988: 9).

Charles H. Cooley ise kenti farklı bir ölçüt ile tanımlamaktadır. Kenti meydana getiren insanlar, dini veya siyasi nedenlerle bir araya gelmişlerdir. Bir araya geliş güvenlik endişesinden dolayı, genellikle kale yanında meydana gelmiştir. İnsanlar kendi güvenliklerini alabilmek için, özellikle de tüccarlar kale kenarlarında toplanmışlardır. Kale-kent olarak güvenlik ihtiyaçlarını sağlamışlardır. Kentin kurulmasındaki ana etmen ise ulaşımın rahatlıkla yapılabilmesiyle yerlerde konumlanmıştır (Pirenne, 2009:102). Ulaşımın kolaylığı diğer etmenlerle birlikte insanları bir araya getirmiştir. Nehir ağzları, düzlük ve yüksek arazilerin kesişme noktaları, deniz kenarları kentlerin kurulmasındaki kilit noktalarlardır. Mal alışverişinin rahatlıkla yapılabilmesi, ticaretin kolaylıkla yürütülebilmesi, gemilerin yanaşabileceği limanların oluşu kentin oluşmasındaki birincil nedendir (Aydoğan, 2000: 43). Bu bağlamda Korkut Tuna da şehirleri ilişkiler ağının odağı olarak açıklamaktadır. Ona göre; şehirler, toplumların tarihsel süreci içerisinde, ulaştıkları üretim düzeyleri ve bu üretim düzeyi ile birlikte, toplumsal örgütlenmeleriyle beraber ortaya çıkmıştır. Şehirlerin ortaya çıkışında toplumların farklı gelişimleri rol oynamıştır. Şehirler farklı gelişimlerin en açık şekilde ortaya çıktığı örgütlenme birimidir (Keskin, 2020: 3205-3206).

Bir başka tanıma göre kent, toplumsal açıdan bir örnek olmayan bireylerin, göreceli olarak geniş bir alanda, yoğun bir biçimde daimi olarak beraber bir bölgeye yerleşmesidir (Wirth, 2002: 80).

Kenti tanımlarken farklı tanımlarla karşılaşılmaktadır. Genel olarak bir kent tanımı yapacak olursak; tarım dışı etkinliklerin, iş bölümünün, uzmanlaşmanın, teşkilatlanmanın çokça olduğu söylenebilir. Genişleyen bir saha içerisinde, çokça nüfusun bulunduğu ve ikincil insan ilişkilerinin yaşantılarda egemen olduğu görülmektedir. Kent, karmaşık, farklılaşmış ve teşkilatlanmış bir toplumsal bütünlüğe sahip yerleşim birimi olarak tanımlanabilir (Erkul, 1983:26).

Günümüz kentlerinin oluşumuyla, toplumsal yapıda meydana gelen farklılıklar kentleşme olgusunu ortaya çıkarmıştır. Kentleşme, kentlerde yaşayan nüfusun ve kent sayısının artmasıdır.

Çoğalan kent sayısı ve kentlerde ikamet eden insan sayısı hem nicelik hem de nitelik açısından, toplumsal değişme ile toplumda baskın öge durumuna ulaşmıştır. İnsan ilişkileri giderek bu yeni ögenin özellikleri ile donatılmıştır. Artan kent sayısını, kentlerdeki insanların ilişkilerini ve bu değişim sürecini karşılayan en kapsamlı olgu kentleşme olmaktadır.

Kentleşme, endüstrileşme ve ekonomik gelişmeye paralel olarak, kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Toplumda, artan oranda teşkilatlanma, iş bölümü ve ihtisaslaşma yaratan, insanların tutum ve ilişkilerinde kentlere has çeşitliliklere yol açan bir nüfus birikim süreci olarak tanımlanabilir (Keleş, 1980:70).

Kentleşme yalnızca bir yerleşim birimi olarak kabul edilmez. Bu yerleşim biriminin içerisinde yaşayan insanların zamanla nitel ve nicel değişimler geçirerek diğer yerleşim birimlerindeki insanlardan farklılaşması olarak kabul edilebilir. Bu durum kent kavramındaki başka bir boyut olan kentlileşme sürecini beraberinde getirmektedir.

Kentlileşme ise kentleşme sonucunda; özsel yaşam biçimlerinde, değer hükümlerinde, toplumsal değişme sonucuyla gelişen davranışlarında değişiklikler yaratması sürecidir. Aynı zamanda bir topluluk, ne kadar yoğun ve ne kadar farklı özellikteki insanlardan oluşursa; kentlileşmenin temel özelliklerini de o kadar kuvvetli biçimde saptamış olacaktır (Wirth, 2002: 81).

Kentleşme, nüfusun fiziki ve demografik açıdan belirli yerlerinde yoğunluk gösterirken; kentlileşme, kent kültürünün ve değerlerinin içselleştirildiği bir yaşam biçimi olarak ifade edilebilmektedir. Kentlileşme, kente uyum gösterme, kent ile bütünleşme ve toplumsal bir değişim sürecidir. Aynı zamanda kente göç eden nüfusun, kente alışmasında geliştirdiği ilişkilerle kentin bir ögesi olma sürecidir. Kentlileşme bireylerin kente göç etmeleri sonucunda etkileşim ve iletişim içerisinde bulunmalarıyla oluşan bir kültür değişmesidir (Keskin, 2016: 33).

3. KASABA

Kasaba, Arapçadan Türkçeye geçmiş bir sözcüktür. Etimolojik kökenine baktığımızda Arapça, surlarla etrafı çevrilmiş yer anlamındadır. Kasaba kelimesinin geçtiği ilk eser, 1501 yılında yazılan Câmîü'l-Fürs adlı Farsça-Türkçe sözlük olan eserdir. 1665 yılında da Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde kasaba kelimesine rastlamaktayız. Aynı zamanda kasaba, giriş ve çıkışı kesilmiş yer anlamındadır. Latince castrum ile aynı anlamdadır (Nişanyan, 2018: 421). Türkçe sözlüklerde ise şehirden daha küçük, köyden daha büyük, kırsal özelliklerini yitirmemiş yerleşim şekli olarak tanımlanmaktadır (TDK Sözlük, 1974: 461). Nüfusu 2.000 ile 20.000 arasında olan yerleşim birimidir.

3.1. Kasabayı Tanımlamak

Kasaba, kırsal özelliğini yitirmediği için üretim yapısının biçimi ve nüfusu ile köy ve kent arasında kalmış bir yerleşim biçimidir. Üretim yapısı, nüfusu, mekânsal konumu ile kasabada yaşayan insanların, değer yargıları kasabaya özgü bir nitelik göstermektedir.

Hem köy hem kent özellikleri taşımasından dolayı, kasabanın tanımı zorluklar içermektedir. Toplumbilim çalışmalarında; bilhassa köy ve kent yerleşim yerlerinin çoğalmasıyla, kasabanın kendine özgü yapısının ve özelliklerinin tanımlanması güçleştirmiştir. Kasabayla ilgili yapılmış tanımlarda köy ile kent arasında bir geçiş yerleşme noktası olduğu vurgulanmaktadır.

Kasabanın diğer tanımlarına bakacak olursak; kendi değerlerine sıkı sıkıya bağlı ve değerlerini sürdürmeye çalışan, bir geçiş yerleşimidir. Köy ve kent etkileri karşısında bir birleşime varamayarak, çoğunlukla ne köy ne kent olamayan, bir yerleşim biçimidir (Tütengil, 1975: 74). Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, kasabanın bir geçiş yerleşim biçimi olduğu söylenebilir. Aynı zamanda kasabanın, kimlik arayışı içerisinde olduğunu görebilmekteyiz.

Kasaba, kente göre köye daha yakın bir konumdadır. Buna karşın, kentin, köy üzerinde kasabayı aşan bir kuvveti mevcuttur. Beraberinde köy ile kasabanın ilişkilerini

kendilerince düzenlemesine kent engel olmaktadır. Diğer bir toplumbilimciye göre kasaba, köyün üzerine kurulmuş ve köyü sömürmekte olan sosyal bir düzendir. Oldukça bireysel ve dik başlıdır. Köy üzerinde elde ettiği ekonomik ve sosyal üstünlüğünü muhafaza etmek için aşırı muhafazakardır (Erkul, 1983:19).

Kasaba, Türkiye’de kentler ile köyler arasında bir yer tutan, gelişimi kente doğru olan ama çağdaş anlamda da modern kentlerden bir hayli uzak olan bir yerleşim biçimidir (Ozankaya: 1984: 262). Bu tanımlamada da kasabanın köy ile kent arasında bir yerleşim biçimi olduğu gösterilmektedir. Kasaba ve kent karşılaştırması yapılarak, kasabanın kent özelliklerine erişmeye doğru gittiği söylenebilmektedir.

Kasaba tanımlamalarında farklı farklı ölçütler bulunmaktadır. Nüfus ölçütü ve ekonomik ölçüt yaygın olarak karşımıza çıkan ölçütlerdir. Kasaba, nüfusu köy nüfusundan çok olan, genel olarak ticari ve tarımsal faaliyetlerin yapıldığı yerdir. Kasaba, var olan değerlere oldukça fazla biçimde bağlıdır. Bundan ötürü değişim ve yenilikten korkmaktadır. Bağlantı halinde bulunduğu köylüyü kendine bağımlı duruma getiren, köylü ve kentliden farklı olan insanların oluşturduğu bir yerleşim düzenidir (Erkul: 1983: 21).

Tüm tanımlar göz önüne alındığında, kasabaların özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- Üretim yapısı açısından; kasabalarda genellikle ticari ve tarımsal etkinlikler görülmektedir.
- Kent ile ilişkileri açısından; kasabalar kente karşı varlığını sürdürme mücadelesini göstermektedir.
- Kasabaların köy ile ilişkisi sosyo-ekonomiktir. Yani köyleri kendine bağımlı hale getirmeye yönelik bir ilişkidir.
- Köy ile kent arasındaki konumu açısından; kasabalar, köy ile kent arasında geçiş oluşturan bir yerleşim biçimidir.
- Gelişme yönü açısından; kasabalar, kentsel özelliklere doğru bir gelişme göstermektedir ama henüz kentleşme özelliklerine sahip değildirler.

- Değişmeye karşı tavırları; kasabalar değişmeye karşı tutucu ve önyargılıdır. Değişime karşı oluşan bu tutuculuğun sebebi ekonomik yapısı, kente göre güçsüzlüğü ve kasabanın kendine özgü yapısını devam ettirme isteğidir.

3.2. Kasabaların Tarihçesi

Kasabaların tanımına ve özelliklerine değindikten sonra kasabaların tarihçesi ve ortaya çıkışları üzerinde durmak gerekir.

Toplumun yaşamını devam ettirdiği, insanın insani ilişkilerini gerçekleştirdiği alan toplumun yerleşme yeridir. Çünkü her dengeli toplum bir gereklilik olarak üyelerine uygun bir ortam sağlamaktadır.

Toplum yapısının, yerleşim biçimini tesiri altına aldığı muhakkaktır. Bununla birlikte yerleşim biçimleri de toplumsal yapının hususlarına göre bir nitelik ve biçim elde ederler. Her toplumsal yapı, kendine özgü özelliklere uygun yerleşim biçimlerini oluşturmuştur. Bu durum, yerleşme biçimi olarak; kasabalar için de geçerlidir (Aslan, 1988: 14).

Geçiş yerleşim birimi olarak kasabalar, tarımsal faaliyetleri de içinde barındırmaktadır. Kasabada yapısal niteliğin asıl belirleyicisi ticarettir. Dolayısıyla kasaba, alım-satımın gerçekleştirildiği bir yerdir. Alışverişin gerçekleşmesi için ticareti yapılabilen bir mal gereklidir. Eski dönemlerde ticareti gerçekleştirebilecek olan ürün, yalnızca topraktan elde edilebilen üründür. Kasabalar oluşabilmek için köylerin varlığına ihtiyaç duymaktadırlar. Kasabaların ortaya çıkış ve gelişim nedenleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Kasabalıların, kendi ihtiyaçlarının fazlası olan ürünlerin, köylerde ihtiyaç duyulmayan ürünlerin ve şehirde de ticaretini yapabilecekleri ürünlerin sağlanması için, üretim yapan köylü halkının olması gereklidir (Zimmerman, 1964:320). Görüldüğü üzere kasabalar, köylülerin kendilerinde olmayanları alabilecekleri bir yerdir. Kasabalar yalnızca ticaretin gerçekleştirildiği bir alan olarak ortaya çıkmamış; dinsel ritüeller de gerçekleştirildiğinden, dinsel merkez olma fonksiyonuyla da ortaya çıkmıştır (Aslan, 1988: 15).

Bir başka bakış açısına göre, kasabaların ortaya çıkışları ihtiyaç fazlası üretimle açıklanmaktadır. İhtiyaç fazlası üretime ise hayvanların evcilleştirilmesi örnek olarak gösterilmektedir. Evcilleştirilebilecek hayvanların bulunduğu bölgelerde yaşayan insanlar, hayvanları yakalayarak evcilleştirip hayvancılık yapmaya başlamışlardır. Hem tarım alanında hem de hayvancılık alanında bir üretim fazlası meydana gelmiş olmaktadır. Evcilleştirilen hayvanlarla, topraklarını sürüp işleyerek toprağı daha verimli kılmışlardır. Toprakta elde edilen bu verim, kendi ihtiyaçlarının oldukça üzerindedir. Tarım ve hayvancılık alanlarındaki bu üretim fazlası, tarımcı toplumların tarım dışı işlerini yapabilmek için bir alan oluşturmaktadır. Böylece kasabalarda toprakla uğraşan insanların ticaretle ilgili yeni düşünceleri ortaya çıkmıştır (Güvenç, 2016: 74).

Tarımcı toplumların tarım dışı işlerle uğraşarak yapmış oldukları aletler, avcılarının yakalamış oldukları üretim fazlası hayvanlar, toprağı ekip biçenlerin üretmiş oldukları üretim fazlası mahsuller, bir pazarı oluşturdu. Oluşan bu pazarla ticaret gelişti. Bu oluşan ticaretin gerçekleşmesiyle kasaba yerleşim birimleri ortaya çıktı.

Kasabalarda, çevre köylerden köylülerin mahsullerini getirdikleri pazarlar kurulmaya başlandı. Kurulan bu pazarlar, zamanla dönemseller ve yıllık panayır haline dönüştü. Haliyle ticaret, kasabalarda önem teşkil etmeye başladı. Kasabalar ticari merkez olarak konumlanmaktadır. Kasabaların oluşumunda ihtiyaç fazlası üretimin pazarlandığı, ticaret işlevi belirleyici konumdadır. (Keskin, 2020: 64).

Kasabaların ortaya çıkışıyla ilgili olarak aynı zamanda, insanların dış dünyaya karşı kendilerini güvende hissedebilmeleri adına, büyük ve kalabalık nüfuslar halinde yaşamasından da bahsedilebilir. Korunma ihtiyaçları, insanları bir araya getirerek, büyük nüfuslar halinde yaşamalarını ortaya çıkarmış ve kasabalar doğmuştur.

Kasabaların oluşumunu özetleyecek olursak, ihtiyaç fazlası üretimin pazarlandığı ve korunma amacının da güdüldüğü yerleşim yerleri olarak ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan kasabalar, toplumsal yapıdan ve değişimlerden etkilenmiştir. Bu değişimler karşısında kasabalar, nitelik ve nicelik olarak değişmişlerdir. Kasabaların geçirmiş olduğu bu değişimi tarihsel olarak ikiye ayırabilmekteyiz. İnsan ve hayvan emeğine dayalı, geleneksel üretim yapan sanayileşme öncesi kasabalar ile makine

gücüne dayalı, modern tekniklerle üretim yapan sanayileşme sonrası kasabalar olarak iki ana değişim grubuna ayırabilmekteyiz.

3.3. Kasabada Değişim

Sanayileşme süreci, toplumsal yapıda hızlı bir değişime neden olmuştur. Bu hızlı değişimden kasabalarda etkilenmişlerdir. Bazı kasabalar, hızla gelişerek kent olurken, bazı kasabalar ise eski işlevlerinden uzaklaşmışlardır. Sanayileşmeye ayak uyduramayan bazı kasabalar ise silinerek yok olmuştur.

Kasabaların zamanla şehirleşmesi ya da yok olmasında ki en büyük etmen, kasabalara öncelik verilmemesidir. Kasabalar yerine, çiftçi ve köy sorunları üzerine yoğunlaşmıştır. Köy ve çiftçi sorunları giderilmeye çalışılarak, kalkınma planlarında, kırsal bölgelerin gelişmesinde öncelik köylere verilmiştir. Kasaba çalışmaları geri kalmıştır (Alkan, 2018:28).

Sanayileşme sonrası kasabalarda endüstriyel üretim biçimiyle, tarım dışı işlerle uğraşan zanaatkarlar azalmıştır. Zanaatkarların ve el emeklerinin yok olmaya başlamasından, kasabalarda etkilenmiştir. Kasabaları var eden tarım dışı işlerle uğraşan kişilerin mesleklerinin yok olma tehlikesi, kasabalardan dışarıya çıkmasına neden olmuştur (Ozankaya, 1976:334). Bu durum kasabalardaki üretimin ve nüfusun azalmasına yol açmıştır. Bununla birlikte kasabaların işlevlerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarına da sebep olmuştur.

Değişen toplumsal yapı kasabaların işlevlerini değiştirmeye zorlamakta veya yeni kasabalar ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda kasabaları geleneksel özelliklerinden uzaklaştırmaktadır. Bu değişim gücü karşısında kasabalardaki üretim yapısı farklılaşmaktadır. Değişen üretim yapısı ise ticaretin niteliğini değiştirmektedir.

Günümüzde kasabaların ekonomik yapısı ise ağırlıklı olarak tarıma dayanmaktadır. Kentlere giden üretim mallarının kaynağı ya da bir alt pazarı halindedir. Bir yandan da büyük kentlerin üretimlerini gerçekleştirdiği sanayi ve endüstri ürünlerinin bayilik görevlerini üstlenmektedir. Günümüzde değişen toplumsal yapı ile

birlikte kasabalar tarım, sanayi, turizm gibi özellikleriyle de öne çıkabilmektedir. (Keskin, 2020: 64).

Kasabaların sosyal yapısını, köy ve kentlerle ilişkili olduğu aracılık faaliyetinden elde ettiği pay belirlemektedir. Elde ettiği pay doğrultusunda, ülkenin toplumsal yapısı ile bütünleşik hale gelebilmekte ve değişimlere adapte olabilmektedir. Payının azalması durumunda ise ülkenin toplumsal yapısı ile bütünleşik halden uzaklaşmakta ve değişimlere adapte olamamaktadır (Aslan, 1988: 22).

Sonuç olarak, kasabalar toplumsal değişmeye uyma sürecinin tesiri altındaki yapısal özellikleri ile öne çıkan ve toplumumuzda göreceli azlığına rağmen işlev gören yerleşim şekilleri olarak nitelendirilebilir.

4. AİLE

Tüm toplumlarda toplumsal hayatın devamlılığını sağlayan ve insanların bir arada yaşamalarını kolaylaştıran kurumlar bulunmaktadır. Bu kurumlar: aile, hukuk, siyaset, ekonomi, eğitim, ahlak gibi çeşitli kurumlardır. Bu kurumlar içerisinde aile kurumu, diğer kurumların temel taşı niteliğindedir. Siyaset, ekonomi gibi kurumlar önce aile içerisinde biçimlendirilir ve genişletilir daha sonra kültürel gelişim ile birlikte aileden bağımsız duruma gelirler (Merter, 1990: 1).

Bu toplumsal kurumların, toplum içerisinde ayrı ayrı görevleri mevcuttur. Ekonomi kurumu, üretim tüketim, paylaşım, refah gibi ekonomik sorunları inceler. Eğitim kurumu, bireylerin eğitim ve öğrenim süreçlerinde destekleyici olur ve bilgilerinin gelecek nesillere aktarılmasını sağlar. Siyaset kurumu, yöneten, yönetilen, karar alıcı ve kararları uygulayıcıların ilişkilerini belirler. Aile kurumu ise insanların sosyalleşmesinde ve nesillerinin devam etmesinde toplumu ayakta tutan müessesedir.

Aile, toplumu meydana getiren, anne-baba ve çocuklardan oluşan toplumsal birimdir. Aile kendi içerisinde, toplumun gelenek ve göreneklerini, değer yargılarını, inançlarını, kısaca toplumun kültürünü barındırır, korur ve gelecek nesillere aktarır.

Ailenin pek çok farklı tanımı yapılabilmektedir. Bu farklı tanımlarla ailenin başka yönleri ortaya çıkarılabilmektedir. Ailenin sosyolojik literatürde çeşitli tanımları bulunmaktadır. Aile, içerisinde anne-baba ve çocukların bulunduğu aralarında sevgi dolu, sıcak ve güvenilir bir ortamın sağlandığı yerdir. Bununla beraber devam eden nesli topluma hazırlama aşamasında ilk ve etkili öğrenim durumunun gerçekleştiği, ekonomik faaliyetlerin bir ölçüde yer aldığı toplumsal bir kurumdur (Ozankaya, 1984: 281).

Başka bir aile tanımına bakacak olursak; aile, nüfusu yenileme, toplumun milli kültürünü barındırma, yeni neslin sosyalleşmesini sağlama, biyolojik ve psikolojik tatmin görevlerinin yerine getirilmesini sağlama anlamında bir müessesedir (Erkal, 1983: 68).

Tarihin en temel ve en eski kurumu olarak bilinen aile, toplum tarafından kabul görülen bir birlikteliğin olduğu, ortak ikametgâh ve iş bölümlerini barındıran, üreme süreciyle de karakterize edilmektedir (Saran, 1993: 301).

Aile, ana-baba-çocuklar ve tarafların kan bağı bulunan akrabalarından meydana gelen toplumsal ve ekonomik bir birliktir (Gökçe, 1976: 48).

Aile, ekonomik, istihdam ve üretimce belirlenmiş sosyal birimdir. Erkek ve kadın her iki cinsinde bir arada olduğu bir ortamdır. Toplum nazarında cinsel birliktelikleri onaylanmış karı-koca, bir veya daha fazla çocuktan oluşmaktadır (Cihangir, 1996: 73).

4.1. Ailenin Kökeni

İnsanın yaşamında önemli bir yer tutan ailenin tarihsel geçmişi, sosyal bilimcilerin ilgisini çekmiştir. Ailenin tarihsel süreç içerisinde ne zaman var olduğu, ilk ailelerin yapısı, günümüzdeki aileyle benzerlikleri ve farklılıkları gibi konular, sosyologların, antropologların, tarihçilerin ilgisini çekmiştir. Ailenin tarihi üzerine bilimsel olarak yapılan ilk çalışma J.J.Bachefen'nin 1861'de yazdığı "Analık Hukuku" adlı eseridir. Daha sonra Mac Lanen ve Morgan'ın çalışmaları olduğu bilinmektedir.

Ailenin tarihsel kökenine bakacak olursak, ailenin nasıl ortaya çıktığına dair iki görüşün olduğunu söyleyebiliriz. İlk görüş, erkeğin sahip olma duygusuyla ve kıskançlığı ile hareket ederek ortaya çıktığı görüşüdür. İkinci görüş ise aile, kadının kendisiyle çocuklarının korunması ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasından dolayı oluştuğu görüşüdür. Bu iki görüşünde kabul görmediğini söyleyebiliriz. İlk teoriyi ele alacak olursak, insanlığın en önemli yapı taşı dediğimiz aileyi insanın içgüdüleriyle açıklamış oluruz, bu da sağlıklı bir sonuç vermeyecektir. İkinci görüşü ele aldığımızda annenin aile kurma ihtiyacının, çocukları için korumacı ve ekonomik ihtiyaçlarından kaynaklandığını yani anne soyu aile yapısı olduğunu ama daha sonra baba soyu aile yapısına bir evrilmenin gerçekleştiğini iddia etmektedir (Güngör, 1998: 210).

Ailenin zaman içerisinde geçirdiği dönüşümleri anlatan yaklaşımlar bunu belirli tasniflere göre yapmaktadırlar. Bu yaklaşımlar sırasıyla anaerkil, babaerkil ve eşitlikçi dönem olarak üçe ayrılmaktadır.

Anaerkil ailede, güç annededir. Anne evin işlerini yapması ve çocuk doğurmasıyla gücü elinde tutmaktadır. Anne bu dönemde toplayıcı iken; daha sonraları tarımsal üretime geçerek, ailede merkezi ve etkin bir görev üstlenmeye başlamıştır. Böylece kadın soyunun devamını sağlayarak, bir yanda da üretime katkı sağlayarak anaerkil bir aile örgütlenmesini gerçekleştirmiştir. Anaerkil ailede, ailenin yaşadığı ev anneye ait olmaktadır, miras ise anneden kızına geçmektedir. Eşlerin anlaşamayıp boşanması durumunda ise evi terk eden erkek olmaktadır.

Tarım dönemine geçişten sonra, ekilip üretilen ürünlerin, tüketimden fazla olmasıyla meydana gelen, artık ürüne ya da üretim fazlası olan mala erkek el koymaktadır (Ozankaya, 1999: 361). Bu sayede güçte erkeğe geçmiş olmaktadır. Anaerkil ailenin tam tersi bir durum görülmektedir. Ailenin mekânını erkek belirlemekte; soy ise erkeğe dayandırılarak ilerlemektedir. Miras ise erkek çocuğa bırakılmaktadır. Eşlerin anlaşamaması durumunda evi terk eden ise kadın olmaktadır.

Modern dönemlerde babaerkil aile tipi hissediliyor olsa da miras, mekân, fizyolojik ihtiyaçların karşılanması, ayrılma gibi konularda eşitlikçi aile tipine doğru bir evrilmeden bahsedilmektedir. Kadın ve erkeğin ikisinin de çalışması, bölünmesi

gereken ortak bir toprağın olmamasının da eşitlikçi aileye doğru evrilme sürecini kolaylaştırdığını söyleyebiliriz (Aydın, 2011: 41).

Ailenin başlangıcına yönelik çalışmalar, bilimsel veriler üzerine oturtulan ve genellikle akıl yürütmelerle sistematik hale getirilen bir şekli almıştır. Bu anlamda, ailenin tarihsel kökeni hakkında dört yaklaşım bulunmaktadır.

- Ailenin meydana çıkışını cinsel içgüdüyle açıklayanlar.
- Ailenin meydana çıkışını “mutlak cinsi serbestlik” ile açıklayanlar.
- Ailenin meydana çıkışının, bir tekâmül ve olgunlaşmayla meydana geldiğini savunanlar.
- İnsanlığın ortaya çıkışından itibaren ailenin her daim var olduğunu savunanlar.

Bu yaklaşımların ilk üçü farklı söylemler gibi dursada birbirine yakın söylemleri ifade etmektedirler.

4.2. Ailenin Önemi

Ailenin, tarihin en eski kurumlarından biri olduğunu söyleyebiliriz. Tarihsel süreç içerisinde farklı yapılar kazanmış olsa da varlığını sürdürme gelmiştir. Böylece aile, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar çeşitli görevlerini yerine getirerek ve kendini yenileyerek varlık göstermiştir. Bu zaman zarfı içerisinde aile her daim varlığını korumuş ve bununla beraber görevlerini yerine getirmiştir. Kimi araştırmacılar ailenin bütün değişimlere karşı görevlerini yerine getirmesi ve varlığını sürdürmesinden dolayı şu şekilde tanımlamıştır; aile, tüm şartlarda varlığını koruyan ve toplumda meydana gelen değişimlere ayak uydurabilen bir zümredir (Doğan, 1996: 74).

İnsanlar, toplumda var olabilmeleri ve yaşayabilmeleri için belli başlı kurumlara ihtiyaç duymaktadırlar. Aile de insanın toplumda yaşayabilmesi için var olması zorunlu kurumların başında gelmektedir. Aynı zamanda, toplumdaki diğer kurumlarla da ilişki içerisinde. Ekonomi, eğitim, kültür gibi diğer kurumlarla güçlü bağları

bulunmaktadır. Bu kurumlar öncelikli olarak ailenin içerisinde öğrenilir. Zamanla bu kurumlar toplumda bağımsız kurumlar olarak varlıklarını sürdürür (Karslı, 2006: 13). Ailenin ebeveynleri ailenin yeni üyesine bu kurumları öğretir ve gelecekte de bu kurumlarla olan ilişkisini güçlendirmiş olur.

Aile, yaşadığı toplumun yapısından, kurumlarından, norm ve değerlerinden etkilenir. Beraberinde yaşadığı toplumunda değer ve yapısını etkiler. Aile kurumu insanların yaşayabilmesi zorunlu olan kurumlara temel oluşturmaktadır (Karslı, 2006: 13). Toplumun değer ve yapısını etkilemektedir.

Ailenin, psikolojik ve duygusal yönleriyle birlikte; üretim, ekonomi, cinsiyet, eğitim gibi faktörlerle; ailenin evrensel bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Ailenin yerine getirdiği görevler, ailenin toplum yapısında sosyal bir birlik olduğunu göstermektedir.

Aile, neslin devamı olan çocuklarını hem bedenen hem ruhen sağlıklı bir şekilde yetiştirme mecburiyetindedir. Bu yetiştirme anne ve babalar tarafından, fedakârlık ve özveri gerektirerek gerçekleşmektedir. Nesillerinin devamını sağlayan çocuklarının, topluma sağlıklı bireyler olarak kazandırılması gerekmektedir. Anne-baba sevgisi ve şefkati ile büyüyen, gelişen çocukların bedenen ve ruhen daha sağlıklı bireyler olacağı güçlü bir gerçektir. Anne-baba sevgisi ve şefkati görmeyerek yetişen çocukların ise beden ve ruh sağlığı yerinde olmayan bireyler olarak nitelendirilmesi yanlış olmaz.

Aileler nesillerinin devam etmesi için dünyaya getirdikleri çocukları ile içinde yaşadıkları toplum arasında bir köprü görevi üstlenirler. Yeni doğan çocuklar, karşılıklı etkileşim ve öğrenme ile birlikte gerçek bir birey ve yaşadığı toplumun bir üyesi olurlar. Çocuk dünyaya geldiğinde sahip olduğu kalıtsal özellikleri ile birlikte çevresinden ve ailesinden öğrendikleriyle bir birey olur. Bundan sonra çocuk, hangi toplumda olduğu önemsiz olup, yaşadığı toplumun bir üyesi olur. Aile, çocuğunu yetiştirdiği topluma mal edemiyorsa, ailenin toplum içerisindeki görevi tam anlamıyla gerçekleşmemiştir. Bir başka deyişle aile topluma olan görevini yerine getirememiştir. Aile yaşadığı toplumun milli kültür ve değerlerini genç nesillere aktarmakla görevlidir. Bu şekilde yetişen yeni nesil, biyolojik ve sosyo-kültürel açıdan kendi ailesinin tipik özelliklerini taşımaktadır. Çocuğun, ailenin devamı niteliğinde olup aynı zamanda sosyo-kültürel özelliklerini barındırdığını ve yansıttığını söyleyebiliriz.

Bir diğerk önemli nokta ise, yeni doğan ve insan olarak kabul edilen ama çeşitli nedenlerle toplumda ve ailede büyüemeyen insanların insan sayılmadığı görüşüdür. Çeşitli nedenlerle herhangi bir toplumda ve ailede yetişememiş bir insanın daha sonra doğada bulunduğunda, insani tutum ve davranışları sergilemediği görülmüştür. Bu insanlara insani tutum ve davranışların öğretilmediği kaydedilmiştir. Bu insanların, hayvansal sesler çıkardıkları, elleriyle yemek yedikleri, kendi kendilerine giyinemedikleri, dört ayaklı yürüdükleri gözlemlenmiştir. Bu insanların belli bir süre sonra insani yaşam tarzına alışamayıp öldükleri kaydedilmiştir. Tüm bunlar kapsamında insanın insani değerlerini kazanabilmesi, insani olarak hayatını idame ettirebilmesi adına bir aile ve toplum içinde yaşaması gerekmektedir (Kurtkan, 1982: 48).

Aile, nesillerin devamlılığını ve nesillerin var olmasını sağlamaktadır. Aile, nüfusun kaynağını ve nüfusun devamlılığını oluşturması bakımından da temel bir kurumdur.

Sanayileşme öncesindeki toplumlarda, çocuklar babalarının mesleğini devam ettirmekteydi. Sanayileşme ve gelişme sonrasında, çocukların kişisel başarıları ve kabiliyetleri, eğitiminde katkısıyla önem kazanmıştır ve ön plana çıkmıştır.

Sevgi, ilgi, alaka, şefkat ve hoşgörü bir çocuğun en büyük ve en temel ihtiyaçlarından sayılmaktadır. Beraberinde ailenin en önemli ve biricik olan özelliği ise koşulsuz sevgidir. Çocuklar ailelerinden koşulsuz bir sevgi ve güven duygusunu alırlar. Bununla birlikte çocuğun düşünsel ve fikirsel özelliklerinin gelişimlerinde önemli bir katkı sağlarlar.

Çocukların ilk iletişime geçme ve sosyalleşme becerileri ailede oluşmaya başlar. Ait oldukları toplumun kültürü ailede kazandırılmaya başlanır. Çocukların kişilikleri ailede oluşur, toplumun norm ve değerlerini yine aile içerisinde öğrenirler.

Günümüz toplumunda çocuğun eğitim ve öğrenim süreci devletin vermiş olduğu örgün eğitimle sağlanır. Çocuğun zihni okulda gelişmeye başlar, bilgi ve becerisi okullarda arttırılır. Ailede çocuğun kalbine sevgisiyle dokunur, okulda edindiği bilgi dağarcıklarının yanında ailede sevgisiyle çocuğu duygusal ve ruhsal açıdan dengeler. Böylelikle çocukta var olan kabiliyet daha hızlı gelişim gösterir.

Ailenin toplumdaki bütün özelliklerine rağmen İtalya, Rusya gibi bazı ülkeler aile kurumunu yok etme adına bazı politikalar izlemiştir. Bu politikaların başarısız olduğu görülerek vazgeçilmiştir. Bunun yerine aile kurumunu destekleyen ve geliştiren politikalar uyguladıkları görülmüştür (Zimmerman, 1964: 269).

Ailenin biyolojik, psikolojik, ekonomik, eğitim ve din gibi görevlerinin haricinde aile üyelerinin boş zamanlarında güzel ve kaliteli zaman geçirme gibi prestijli görevleri de bulunmaktadır. Aile üyelerinin bir arada keyifli ve güzel zamanlar geçirmesi aile içi iletişime olumlu katkılar sağlar. Uçurtma uçurma, doğa gezisi, piknik, müze gezisi, tarihi ve turistik geziler, yaz tatilleri, doğayı ve ağaçları tanıma gibi aktiviteler basit gibi görünen çok önem taşıyan aktivitelerdir. Bu aktiviteler ailenin bütünlüğünü güçlendirmekte, çocuklar için eğitici ve öğretici olmaktadır. Bu geçirilen keyifli zamanın yanı sıra aile bütünlüğü ile beraber çocukların psikolojik gelişimi sağlıklı bir şekilde gerçekleşmiş olacaktır.

Din sosyolojisi açısından aileye baktığımızda, din ve aile, bir araya getiren birlik sağlayıcı etkiye sahiptirler. Aileyi meydana getiren aile üyeleridir. Aile üyeleri bir araya gelerek ortak bir hayat yaşamaktadırlar. Tek tanrılı dinlerin, toplumu bir araya getiren ve bir arada tutan birlik sağlayıcı işlevi bulunmaktadır. Bir araya gelinerek yapılan ibadetler, edilen dualar, kesilen kurbanlar, bir arada yenilen yemekler din içerikli aktiviteler, toplumları bir arada tutmaktadır. Aynı zamanda bütün dinler bir sosyalleşme aracıdır. Dini olarak yapılan herhangi bir aktiviteyle bir araya gelen insanlar kendi aralarında sosyalleşmektedirler.

Aile, kendi içerisinde aile birliğini sağlamak için birden fazla işlevi yüklenmiştir. Bu işlevler ilerleyen bölümlerde anlatılacaktır. Bu işlevleri yerine getirirken, bir yandan da denetleme ve kontrol işlerini yerine getirir. Din de kendi içerisinde kontrol ve denetleme görevlerini yerine getirmektedir. Aile ve din kurumları bu özellikleriyle birbirlerine benzemektedirler. Bir toplumun kendi benliğinden vazgeçmemesi, kendini koruyabilmesi için kontrol ve denetleme mekanizmalarının olması gerekmektedir. Bu iki mekanizmada bütün toplumlarda din ve aile kurumunda bulunmaktadır. Haliyle din ve aile kurumu bu yönüyle işbirliği içerisindedir.

İslam dininde, Kur'an-ı Kerim'e göre aile kurulan ilk sosyal gruptur (Teyfurov, 2014: 243). Karı-koca ve çocuk aileyi oluşturmaktadır. İlk ailenin oluşu Hz. Adem-eşi Hz. Havva ve çocuklarıyla görülmektedir. Onların çocukları ile diğer aileler oluşmaktadır. İslam dini ailenin oluşumunu ve ailenin devam etmesi için gerekli şartları kurallar halinde net bir şekilde ifade etmektedir. Ailenin oluşumunda iki farklı cinsin bir araya gelişini, evlilik biçimlerini, aralarındaki hukuki kurallarını belirtmiştir. Aile üyelerinin birbirlerine nasıl davranması gerektiğini, sevgi ve saygı ile yaklaşılmasını, sağlıklı ve dengeli bir ilişkilerinin olmasını, merhametle ve anlayışla yaklaşılmasını net şekilde ifade etmektedir.

5. Aile Türleri

İlk çağdaki insan topluluklarından günümüze kadar gelen, modernleşmiş ve endüstrileşmiş toplumlara kadar uzanan bütün toplumlarda, aile toplumun önemli bir kurumudur. Aile olarak nitelendirdiğimiz bu sosyal grup bazen bir otorite, bazen bir akrabalık, bazen ise hane halkı sayısına göre tasniflenen sosyal bir grup olmuştur. Bir ailede yaşayan fertlerin sayısına bakıldığında, hane halkı sayısı temel alınarak oluşturulan aile düzeni büyük aile ve küçük aile olarak iki başlık altında incelenebilir.

Geniş(büyük) aile, iki ve daha fazla kuşağın aynı hane içerisinde yaşamasıyla meydana gelmektedir. Başka bir ifade ile üç kuşağın aynı ev içerisinde yaşamasıyla oluşan bir aile düzeni de denebilir. Bu aile içerisinde evli kardeşler, kardeşlerin çocukları ve bu kardeşlerin ebeveynleri bir arada yaşamaktadırlar.

Başka bir ifade ile tarif edecek olursak; dede, babaanne(anneanne), çocukları ve torunlarının bir arada yaşadığı bir aile düzenidir (Erder, 1984: 79). Geniş aile tipini diğer ailelerden ayıran belli başlı kriterler bulunmaktadır. Bu kriterlerden bahsedecek olursak: Geniş ailede akrabalık ilişkisi ve yaşantısı baba soyunu izler. İki ya da daha fazla çekirdek ailenin bir arada baba evinde yaşaması geniş ailenin tipik bir özelliğidir. Geniş ailede baba ve karısı, bunların evlenmiş erkek çocukları ile onların eşleri, baba ve annenin evlenmemiş çocukları, evlenmiş çocuklarından olan torunları ve babanın(aile reisinin) kardeşleri ve dul kızlarını da içerisinde barındırır. Geniş ailede mülkiyet ortaklığı bulunmaktadır. Ailenin üyelerinin ihtiyaç duyduğu gereksinimler yine aile

içerisinde karşılanmaya çalışılır. Tasarruf edilecek konuya ve tasarrufa aile reisi karar vermektedir. Geniş ailede cinsiyete göre belirlenmiş roller bulunmaktadır. Erkekler evin dışındaki işlerle uğraşırken, kadınlar ev içi işleriyle meşgul olmaktadır. Aile üyelerinin kazanacağı mesleki ve kültürel eğitim ailenin sorumluluğundadır. Geniş ailede, karar alıcı ve otorite sahibi ailenin en yaşlı erkek üyesindedir. Aileyi kontrol eder ve yönlendirir. Geniş aile bu özellikleriyle güçlü bir hiyerarşi gösterir. Bu yapıda önemli olan ailedir, kişiler ikinci planda kalmaktadır. Aile içerisindeki sosyal kontrol mekanizması güçlü bir şekilde çalışmaktadır.

Geniş aileyi bu özellikleriyle geçici geniş aile takip etmektedir. Geçici geniş ailede ise yine üç nesil bir arada yaşamaktadır. Bu aile tipinin en önemli özelliği ise hane içerisinde aile reisinin evli çocukları ve torunlarıyla beraber, evlenmemiş bekâr çocuklarının yaşıyor olmasıdır. Geçici denmesinin sebebi hane içerisinde evlenmemiş çocuklarının olmasıdır. Aile reisinin evlenmiş çocukları ve torunlarıyla beraber bekâr çocuklarının evlenmemiş oluşu geniş aile yapısını geçici kılmaktadır. Bekâr çocuklarının ileriki zamanlarda evlilikleriyle birlikte aile yapısı temelli geniş bir aileye dönüşmüş olacaktır (Yasa, 1973: 3).

Çekirdek(küçük) aile ise anne-baba ve evli olmayan çocuklardan meydana gelmektedir. Aile üyelerinin sayısı bakımından azdır ve bununla birlikte geniş aile nüfusuna oranla küçük bir sosyal gruptur. Kırsal bölgede nüfusun artması, toprağın parçalanması, kentleşmenin artması, köyden kente göçün hızlanması ve toplumsal yaşamın geleneksel tarım toplumundan evirilerek sanayi toplumu haline gelmesi, geleneksel bağları gevşetmiş ve çekirdek ailenin meydana çıkmasına neden olmuştur. Günümüzde artan sanayi ile birlikte çekirdek aile olarak adlandırdığımız aile tipi çoğunluktadır (Ortaylı, 2001: 166). Çekirdek ailenin başlıca karakteristik özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz, aileyi oluşturan bireyler birbirleriyle yardımlaşır. Aile fertleri, hareket serbestliğine sahiptir. Akrabalarından bağımsız bir biçimde hareket ederler. Akrabalarca yapılan değer ve ahlak baskıları, çekirdek aile üzerinde çok azdır. Çekirdek ailede çocuk, evlenip kendi ailesini kurduktan sonra, anne babasından bağımsız kendi oturacağı haneyi özgürce seçme hakkına sahiptir. Çekirdek ailede çocuk, evlenecek yaşa geldiğinde kendi eşini seçmekte özgürdür, kendi görüşleri doğrultusunda özgürce hareket edebilir.

Aileye evlilik ölçütü çerçevesinde baktığımızda, çok eşlilikten(poligami) bahsedilebilmektedir. Çok eşli evliliklere kadın veya erkek cephesinden bakacak olursak; bir kadının, birden çok erkekle evlenmesi(poliandri) durumunda ortaya çıkmıştır. Diğer eşleri ve sahip oldukları tüm çocuklarıyla hep bir arada bulunmaktadırlar. Bunun sonrasında ise bir erkeğin, birden çok kadınla evlenmesi(polijini) durumunun da ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Diğer eşleri ve onlardan olan tüm çocuklarıyla bir aradadırlar.

Sonunda da bir kadının bir erkekle evlenmesi(monogami) sistemi doğmuştur. Ancak ailenin oluşumu üzerine kurulan bu yaklaşımlar bilimsel geçerliliği olmayan sansasyonel spekülasyonlardır.

Bu yaklaşımlara temel olarak iki prensiple eleştiri getirilebilir. İlk olarak, ileri sürülen cinsel serbestliğin olması, ailenin olmadığını açıklayamamaktadır. Çünkü cinsel serbestliğin olması, ailenin olmadığı anlamına hiçbir zaman gelmemektedir. Günümüzde nikâhsız yaşamalar, fuhuş, eşcinsel evliliklerin olması nasıl ki aileyi ortadan kaldırmıyorsa, geçmişte de cinsel serbestliğin olmasından ailenin olmadığı anlamı çıkarılamayacaktır. İkinci olarak, ailenin evrimsel bir kronolojiye göre sıralanmasıdır. Bu kronolojik sıralama, mutlak bir doğruyu bize göstermemektedir.

İlerlemeci bir ifadeyi kabul eden bu yaklaşım, geniş ailenin nihayete erdiğini, çekirdek ailenin önemini yitirdiğini ve gelecekte bir tarihte parçalanacağını ileri sürerek; toplumsal süreçleri sanki bir doğa kanunu gibi belirleme tarzına başvurmuştur. Buna karşın çekirdek ailede, yapısal olarak hareketsiz bir formun olmadığı, bununla beraber çocuklar ve eşler arasındaki bağımlılığın arttığı görülmektedir. Parçalanmış, çözülmüş ve tamamlanmış sıra dışı aile şekilleri, ailenin sona erdiği anlamını taşımayacaktır. Sanayileşmeyle beraber geniş ailenin ve yok olduğu düşünülen bazı işlevlerinin de bilhassa kentlerde birtakım örgütler ve kurumlar tarafından yerine getirildiğini ortaya çıkarmaktadır. Bundan dolayı mesele, tarihsel süreçte değişim gösteren ailenin, var oluşu ya da yok oluşu meselesi değildir. Tarihsel dönemlerin şartlarına göre ailenin değişen ataerkil-anaerkil, küçük-büyük, az işlevli ya da çok işlevli niteliklerinin değişkenliğidir (Aydın, 2010: 27).

Bu temel savı destekleyen Giddens, günümüzde dünyanın değişik bölgelerinde değişik aile türlerinin, hepsinin bir arada yaşamlarını sürdürdüğünü belirtmektedir. Giddens'a göre aile türlerinin dönüşüm hızı ve seyri ise, birbirlerinden bağımsızdır (Giddens, 2000: 151). Örneğin Asya, Afrika ve Pasifik'in ırak bölgelerinde ananevi aile yapısı, daha az değişmeye uğramış ve hala varlığını devam ettirmektedir. Buna karşılık Moğolistan ve Çin'de vaziyet tamamen farklıdır. Ailenin türü, hükümet aracılığıyla tayin edilen bir çeşit devlet politikasına dönüştürülmüştür. Çünkü Moğolistan ve Çin'de hızlı nüfus artışına karşın hükümet, toplumun daha ufak aile yapılarına sahip olmaları amacıyla doğum kontrol sistemini canlandıran bir programı tedavüle koymuştur. Bu tarzdaki müdahaleler dünya kapsamında çekirdek aile yapısının baskın konuma gelmesini, diğer akraba gruplarının ya da geniş aile yapısının da çözülmesini beraberinde getirmektedir (Özen, 1990: 1).

Ailenin menşei konusunda dördüncü yaklaşım, insanlığın yaratılışından itibaren ailenin var olduğunu öne süren ve en çok kabul gören yaklaşımdır. Buna göre, insanlığın bilindik en eski tarihinden günümüze değin, en ilkel toplumdaki en gelişmiş topluma kadar her zaman ve her yerde aile kurumuna rastlanmaktadır. Çünkü yapılmış olan antropoloji araştırmalarıyla, dünyaya gelmiş çocukları büyüten ve yetiştiren anne babanın var olmadığı bir toplumun, tarih süresince hiç olmadığı görülmüştür. Ailenin, ilk insanın varlığından günümüze kadar var olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca semavi dinlerin ifade ettiği ilk insanlar olan Havva ile Âdem' in, ilk insanlar olmalarının yanı sıra ilk aileyi de onların temsil ettiğine inanılmaktadır (Güngör, 1998: 209; Aydın, 2011: 40; Canatan, 2009: 23).

Tarihsel süreç içerisinde aile yerleşim modellerinde farklılıklar göstermiştir. Sanayi öncesi toplumlarda, evlenen çiftlere yardım edebilmek, onları koruyabilmek ve destekleyebilmek için, erkeğin baba evinde ikamet edilmektedir. Bu ikamet şekli sanayi öncesi toplumlarda yaygın şekilde görülmektedir. Sanayi toplumlarında ise farklı bir ikamet şekli ortaya çıkmaktadır. Ailenin ekonomik durumu izin verdiği sürece yeni evli çiftler, ailelerinden ayrı yerleşim yerlerini tercih etmektedirler (Macionis, 2012: 464).

Özen, kadın ve erkeğin toplumdan topluma değişen farklı sosyal şartlara sahip olduğunu söylemiştir. Bundan dolayı erkek ve kadının üstlendiği rollerin tarihsel zaman içerisinde farklılaştığını ve dönüştüğünü belirtmiştir. Çocuk yetiştirmekten çalışma

hayatına kadar birçok sorumluluk ve görev alanları, bu oluşan toplumsal dönüşümlerle beraber yeniden şekillenmiştir. Özellikle yapılan işbölümünün bu süreçte değişik şekiller alması, aileyi de temelinden etkilemiştir. Aileyi tarihsel bir biçimde incelediğimizde; toplumların üç tarihsel dönemi ilgimizi çekmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz, ilki, ilkel toplumlar; ikincisi, sanayi öncesi toplumlar; üçüncüsü, sanayi toplumlarıdır (Özen, 1990: 404). Bu tarihsel sürece, günümüzün şartları da göz önüne alınarak, sanayi sonrası toplumları dördüncü dönem olarak ilave edebilmekteyiz. Bu anlamda aile dört dönemde tetkik edilirken, ailenin tarihsel süreç içerisindeki dönüşümüne sebep olan olaylara yer verilmesi gerekir. Ayrıca etkileşime girdiği sosyal olgularda incelenmelidir. Örneğin bu sosyal olgular içerisinde, tarihsel dönemler kapsamında nüfus olaylarından en fazla etkilenen sosyal kurum, aile olmuştur. Nüfus ve aile arasındaki etkileşim, ailenin büyüklüğüne ve ailenin yapısına doğrudan etki etmiştir. Ailenin dönüşümüne sebep olan bu sosyal olgular; nüfus, işbölümü, toprağa yerleşme, artan ihtiyaçlar, bilim ve teknoloji, coğrafi keşifler ve icatlar, sanayileşme, sanayi sonrası toplumların sorunları şeklinde sıralanabilir (Celkan, 1991: 29).

6. Yerleşim Yeri Ölçütüne Göre Aile

Yerleşim yerine göre aile türleri; köy ailesi, kent ailesi, gecekondü ailesi ve kasaba ailesi olarak dörde ayrılabilir.

6.1. Köy Aile Tipi

Köy ailesi, anne-babayla birlikte onların evlenmiş, evlenmemiş çocukları hatta kimi yerlerde yakın akrabaları ile birlikte bir arada yaşamaları ile meydana gelmektedir.

Köy aile tipinin karakteristik özelliklerini sıralayacak olursak;

- Köy ailelerinde de kendi ailesini kuracak evlilik adayı çocuklarının, özellikle kız çocuklarının, evlenirken eş seçiminde anne-babanın çok büyük bir etkisi vardır. Çocuklarının seçtiği eş adaylarının kabul görmesi için ise anne-baba

rızası ve beğenisi gerekmektedir. Çocuk anne-baba ile ortak bir karara vararak, onaylarını almaktadır. (Ozankaya, 1971: 291).

- Köy ailelerinde, evlilik yaşı küçüktür. Erkekler kızlara göre yaşça biraz daha büyük evlenmektedir (Bal, 1995: 117).
- Köy ailelerinde, daha önceki zamanlarda evlilik hoca nikâhı yahut imam nikâhı ile gerçekleştirilmekteydi. Köy aileleri resmi nikâha önem vermemekteydi. Günümüzde ise bu durum evliliklerde hem resmi nikâh hem de imam nikâhı kıyılması ile gerçekleşmektedir. (Yasa, 1969: 65).
- Yeni evlenen çiftler, genellikle erkeğin babasının evinde ikamet ederler. Böylece kalabalık ve geniş bir ailenin üyesi olurlar.
- Köy aileleri, şehirlerde yaşayan ailelere göre çocuklarını daha erken yaşlarda evlendirmektedirler. Aynı zamanda köy aileleri, şehirde yaşayan ailelerden daha çok çocuk sayısına sahiptirler.
- Köy ailelerinde baba karar mercidir, son sözü söyleyen kişidir. Ailenin lideri niteliğindedir (Ozankaya, 1971: 297).
- Erkekler için akrabalık bağları, kadınlar için ise komşuluk bağları oldukça gelişmiştir (Erdentuğ, 1972: 18).
- Köy ailelerinde, eşlerin boşanma durumlarına çok az rastlanmaktadır. Evliliklerinin başlangıçlarında romantizm, duygusallık gibi beklentiler pek olmadığından, eşler arasında ki geçimsizlik, huzursuzluk, anlaşmazlıklardan doğabilecek boşanmalarda meydana gelmemektedir (Balaman, 1984: 187).

6.2. Kent Aile Tipi

Kent aile tipi, çeşitli meslek sahiplerinin, tarımdan tamamen kopmuş insanların oluşturduğu bir aile biçimidir (Ozankaya, 1984: 291). Köy toplumlarında ailenin ikamet ettiği yer ile çalıştığı ve geçimini sağladığı yer aynı alan içerisinde. Kent ailesinde

durum bundan farklıdır, çalışma yeri ile oturma yeri aynı mekânda değildir. Kent ailesi, anne-baba ve evlenmemiş çocuklarından oluşur.

Kent ailesinde aile bireylerinin, toplumsal ve ekonomik sorumlulukları yeni bir boyut kazanmıştır. Köy ailesinin sahip olduğu kapalı ekonomik faaliyetler yerini daha rasyonel ekonomik faaliyetlere bırakmıştır. Kent ailesinde eş seçimi konusu, daha akılcı ve daha özgür şekilde gerçekleşmektedir. (Erder, 1984: 71). Kent aile tipinin genel özelliklerini sıralayacak olursak;

- Kent ailesi, farklılaşmış, örgütlenmiş ve uzmanlaşmış kurumlar ile çevrelenmiş yetkin bir teknolojinin oluşturduğu sosyal çevrede yaşamaktadır.
- Kent ailesinde çalışma şekli farklıdır. Çalışılan yer ile oturlan yer arasında ulaşımı sağlayabilecek toplu taşıma araçları gerekir çünkü uzak mesafeler mevcuttur.
- Kent ailesinde, ev işleri ticarileşmiştir. Ev temizliği, çocuk bakımı gibi ailenin temel işlevleri, ailenin dışına çıkmış ve ticari bir nitelik kazanmıştır.
- Kent ailelerinde hanede yaşayan bireyler genel olarak çekirdek aile şeklinde yaşamaktadır.
- Kent ailesinin eğitimle alakalı vazifesi gittikçe azalmaktadır. Kent toplumunda eğitim ile öğretim kamusal kuruluşlar tarafından yapılmaktadır.
- Kentteki evlilik süreçlerinde eş seçiminde, yakın çevre ve akraba çevresi; köy ailesine göre çok az etkilidir. Mirasın bölünmesi, yabancıya gitmesi ya da miras paylaşımı hususlarında herhangi bir endişe söz konusu değildir.
- Kent ailesinde, köy ailesine göre daha geç yaşta evlilikler görülmektedir.
- Kent ailesinde, akrabalar arasında yakın ilişkiler kuvvetli değildir.

6.3. Gecekondu Aile Tipi

Endüstrileşmeyle kırdan kente doğru bir göç süreci başlamıştır. Bu nüfus hareketliliği ile kırdan kente gelen aileler, kentin etrafında ve kenar semtlerinde, gecekondu olarak nitelendirilen yerlere yerleşmişlerdir (Cengiz, 1993: 14). Yerleşme yerinden adını alan bu ailelere gecekondu aileleri denmektedir. Gecekondu aile tipinin genel özellikleri ise şu şekilde sıralanabilir:

- Gecekondu ailesi her ne kadar çekirdek aile yapısı olarak kurulmuş olsada, çekirdek aile özelliklerini tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Köyde geride kalan fertlerine destek sağladıkları ve onlardan destek aldıkları için köy aile tipinin özelliklerini yansıtmaktadırlar.
- Gecekondu ailesi, köy aile tipini yansıtmış olmasına karşın, kentte yaşadığı ve kente ayak uydurmaya çalıştığı için, kent aile tipinden de özellikler barındırmaktadır.
- Gecekondu ailesi, köy ailesi ve kent ailesi arasında bir geçiş durumunu yansıtmaktadır. Aynı zamanda gecekondu ailesine geçiş ailesi de denmektedir.
- Gecekondu ailesi, köy ailesinden kent ailesine geçiş sürecinde bir geçiş ailesi olduğu için, değişimlere açık bir aile biçimidir.
- Gecekondu ailesinin, köy ailesine göre kadın ve çocuklarının hareket alanı ve özgürlükleri daha fazladır.
- Gecekondu ailesinde, çocukların evlenme zamanı, kent ailesi kadar geç değilken, köy ailesi kadar da erken değildir.
- Gecekondu ailesinin toplumsal çevresi kent olanaklarıyla genişlemiştir. Çocukları için, eğitim ve öğretim imkânları fazladır.
- Gecekondu aileleri, köylerine geri dönmek istemezler ama köylerinden de tamamen kopmazlar (Cengiz, 1993: 15).

6.4. Kasaba Aile Tipi

Kasaba ve kasaba ailesi ile ilgili sosyolojik çalışmalar son derece sınırlı sayıdadır. Kasaba üzerine yapılmış çalışmaların başında Mübeccel Kıray'ın, Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası eseri gelmektedir. Bu eserden ve literatürdeki diğer çalışmalardan hareketle kasaba aile tipinin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- Kasaba aileleri, çekirdek aile şeklinde anne-baba ve evlenmemiş çocukları ile birlikte ikamet etmektedir. Aynı zamanda geniş aile şeklinde yaşayan kasaba aileleri de bulunmaktadır.
- Kasaba ailelerinde ki evlilikler küçük yaşlarda gerçekleşmektedir. Evlenecek çocukların seçtikleri eş adaylarında anne-baba etkisi önemli bir yere sahiptir (Kıray, 1964: 119).
- Evliliklerde, ailelerin sosyal statü olarak birbirlerine denk olmasına dikkat edilir. Sadece resmi nikâhın geçerliliğine inanılmamaktadır, resmi nikâhla birlikte dini nikâhta gerçekleştirilir (Kıray, 1964: 121).
- Ailenin karar mercii erkektir. Erkek çocukları da büyüdükleri zaman yönetimde söz sahibi olabilmektedir.
- Kasaba aileleri hem köylerden hem de kentlerden etkilenmektedir (Cengiz, 1993: 16).
- Kasaba ailesinde çocukların yetiştirilmelerinde cinsiyet faktörü önemli bir yer tutmaktadır.
- Kasaba ailelerinin doğal gelişim ve değişim süreçleri kent ailesine yönelmektedir. Ancak modern anlamda kent ailesinde de oldukça uzaktır.
- Kasaba aileleri, köy ailesi ve kent ailesi arasında ki kültürel akışı düzenler niteliktedir.
- Kasabalar bir pazar merkezi konumuna sahiptir. Ulaşım yolları üzerinde yer alması da pazara olan erişimi kolaylaştırmaktadır. Buradan hareketle

kasabanın faaliyet alanlarından kasaba aileleri de olumlu yönde etkilenmiştir. Kasaba ailelerinin iletişimleri köy ailesine göre daha etkindir.

- Kasaba aileleri, gelenek, görenek ve adetlerine bağlıdırlar. Bu bağ kent ailesine göre daha güçlüyken; köy ailesine göre daha zayıftır.
- Kasaba ailelerinin akrabalık ve komşuluk ilişkileri yoğundur.
- Kasaba aileleri, eskiden üretim ekonomisine bütün aile fertleriyle katılmaktadır. Günümüzde üretim ekonomileri zayıflamış; aile fertlerinden çocuklar genellikle üretim ekonomisine katılmamaktadır.
- Kasaba ailesinin ev işleri ticarileşmemiştir. Evin kadını ev işlerini kendisi halletmektedir ve bunu görevi olarak görmektedir.
- Kasaba ailesinin aile içi ilişkileri, güçlü ve yoğundur. Aile bağları kuvvetlidir.
- Kasaba ailesinde, aile içi roller genellikle belirlenmiş durumdadır. Kadın ev işleriyle ilgilenirken; erkek ise dışarıda çalışarak evine para getirmekle görevlidir. Bununla birlikte az da olsa kadın ve erkeğin birlikte çalışarak evin geçimine katkı sağladığı aileler de mevcuttur.
- Kasaba ailelerinin eskiden beri devam eden birbirlerine imece usulü yardımları görel olarak devam etmektedir.
- Kasaba ailelerinin dışarıda sosyalleşebilecekleri alanları azdır.
- Kasaba ailelerinde anne, çocuklar ile baba arasında arabuluculuk görevine sahiptir. Çocukların isteklerini, babaya ileten bir görevi vardır. Babanın otoritesini korumak için çaba gösterir.
- Taşınmaz miras kız ve erkek çocukları arasında eşit olacak şekilde paylaştırılmaktadır. Günümüzde ise ailenin taşınabilir mirası çoğunlukla erkek çocuğa bırakılmaktadır.

- Kasabalar, köylere kıyasla hızlı bir sosyal değişime sahiptirler. Bu değişim kasaba aile yapısı üzerinde de etkisini göstermektedir. Aile yapısındaki geleneksellik zamanla azalmaya başlamıştır (Keskin, 2014: 47).
- Kasaba aile yapısında, değişen değerler olmakla birlikte, dini değerler önemini korumaktadır.
- Kasaba ailesinin hane halkı sayısı, kent ailesine göre daha fazladır.

7. Ailenin İşlevleri

Ailenin işlevlerini sosyologlar farklı bakış açılarıyla incelemiştir. Bazı araştırmacılar aileyi sadece biyolojik ve sosyal açıdan değerlendirmiştir. Aile, evlilikle bir araya gelip, biyolojik olarak çocuk sahibi olma isteğiyle, çocukları yetiştiren sosyal bir grup olarak tanımlanmaktadır. Diğer araştırmacılar ise, aile işlevlerinde farklı konulara dikkat çekmektedirler. Ailenin sosyal statüleri ve görevleri, çocukların duygusal olarak korunması ve yetiştirilmesi işlevleri üzerinde durmuşlardır. Bazı araştırmacılar ise dini, politik ve ekonomik işlevleri üzerine ağırlık verirken başka bir araştırmacı, gerilimi azaltma ve hafifletme işlevi üzerinde durmuştur. Kimi araştırmacılar ise kültürel etkinlik ve kazanımların öğretilmesi, boş zamanları değerlendirme işlevi ön planda yerini almaktadır (Ergün, 1987: 37).

Ailenin işlevlerini daha bütüncül şekilde ele alan tanımlarda bulunmaktadır. Erkal'a göre aile, nüfusu yenileyerek ait olduğu toplumun milli kültürünü aktaran, ekonomik ve psikolojik işlevlerini yerine getiren, çocukların sosyalleşebildiği bir kurum olarak tanımlanmaktadır (Erkal, 1987: 76).

Nihat Nirun ise, ailenin işlevlerini üç ana gruba bölerek incelemiştir. Kişisel, insani ve bireysel ihtiyaçlar işlevleri doğrultusunda konuya yaklaşmaktadır. Bireysel ihtiyaçta barınma, beslenme, kişisel ihtiyaçta eğitim ve yetiştirme, insani ihtiyaçlarda, manevi duygu ve düşünceleri öğretme olarak üçlü bir bakış açısıyla konuyu ele almıştır (Nirun, 1994: 150).

7.1 Ailenin Eğitim İşlevi

Dünyaya gözlerini açan çocuk, içinde yaşadığı toplum ve kültürün temel değerlerini öncelikli olarak aile içerisinde öğrenmektedir. Sosyal çevreyle olan iletişiminin başlangıcını aile içerisinde gerçekleştirmektedir. İlk zamanlar çocuk, yeme içme saati, uyku saati gibi temel eğitim durumları öğrenmektedir. Daha sonraları aile içerisindeki ebeveynlerinin etkisiyle hareketlerinde başkalarını önemsemeyi, gelenek ve göreneklerin önemini kavramayı ve onlara göre yaşamayı öğrenmektedir.

Günlük hayata ilişkin pratik bilgilerin çocuğa aktarılması önemli bir noktadır. En başından küçük bir eşyanın tamiratu, kişisel bakım, sağlık konusu, yaşlılara gösterilen saygı, hasta bakımı, evin düzeninin korunması ve buna benzer birçok önemli bilgiyi insanlar aile içerisinde almış oldukları eğitime borçludur. Öğrenilen ve daha sonra uygulanan birçok pratik bilgi aile tarafından verilen eğitimle benimsenmektedir. Bu ve buna benzer bilgileri çocuğa eğitim yoluyla veren aile, çocuğunun ileriki zamanlarda daha rahat ve mutlu yaşam sürdürmesini amaçlamaktadır.

Ebeveynlerin, çocuklarının neye karşı bir yeteneği olduğunu keşfetmeleri gerekmektedir. Bunun için çocuklarını doğru bir şekilde gözlemleyip, bu gözlem doğrultusunda yaklaşmalıdırlar. Çocuklarının yetenek ve becerilerine uygun bir eğitim alabilmesi ve ileride bu yetenek ve becerisiyle bir iş sahibi olabilmesi için devletle iş birliği yapmaları gerekmektedir. Devletin yetenek ve becerilere göre tasnif ettiği eğitim ve öğrenim hizmetlerinden yararlanabilirler. Çocuklarındaki bu cevherin çıkması hususunda alanında uzman eğitimciler tarafından yardım alabilirler. Böylelikle çocuklarının ileride bilgi ve becerisiyle yaşadığı toplumda ona göre bir statü ve yer temininde bulunmasını sağlamış olacaklardır.

Aile, çocuğuna dilini öğretmek, doğduğu topluma ve sosyal çevreye alıştırmak gibi konularda da başarılı olmak zorundadır (Eröz, 1982: 68). Birçok alanda yani ekonomik, siyasal, sosyal alanlarda varlığını gösteren insan, bu alanlarda başarılı bulunduğu ve uygulamayı gerçekleştirdiği her türlü tutum ve davranışı, aile içerisinde kolaylıkla ve doğrudan öğrenmektedir. Hangi koşulda olursa olsun eğitim bir ailenin en temel fonksiyonudur (Şentürk, 2008: 10).

7.2. Ailenin Toplumsallaştırma İşlevi

İnsan toplum içerisinde yaşarken, toplumun ona attığı ve doğal olan birtakım rolleri üstlenmektedir. Toplumun her bireye doğal bir süreçle vermiş olduğu roller, insanlar tarafından benimsenmektedir. Bu roller en temelde kadın, erkek ve çocuk gibi rollerdir. İnsanlarda almış olduğu bu toplumsal rollere göre tutum ve davranış sergilemektedirler. Bir başka ifade ile toplum tarafından kabul görülen davranış biçimleri haline dönüşmesi en başta aile ortamında öğrenilmektedir. Bu yüzden aile, en temel toplumsal rolleri; erkek, kadın, çocuk rollerini kazandırmak gibi önemli bir görev üstlenmiştir (Sezal, 2002: 172). Bu anlamda gündelik hayatta kullandığımız ve toplu biçimde yaşamamızın getirdiği birçok toplumsal rollerin kazanıldığı ilk ortam ailedir.

Aile, insanın toplumun bir parçası olması düşüncesiyle ona sorumluluk kazandırmaktadır. Düzenli bir hayat kurma, toplumun değerlerine saygı gösterme, içinde yaşadığı toplumun kanun ve kurallarına uyma, sosyal hayatta iletişime geçtiği insanlarla iyi anlaşma gibi sorumluluklar yüklemektedir (Peker, 1990: 361). Toplumun gereklerine ve beklentilerine uygun bir yaşam tarzı benimseyen ve etrafındaki insanlarla iyi iletişim kurabilen insan, toplum içerisinde daha mutlu ve huzurlu bir yaşam sürdürmektedir.

Birçok toplumda, bekâr erkeklerin, evli olan hemcinslerine göre, sağlıklarının daha kötü, psikolojiklerinin daha bozuk, depresyona girme oranının daha yüksek, yaşam sürelerinin daha kısa, intihar etme oranlarının daha yüksek çıktığı görülmektedir. Aileyi kuran ve ayakta tutan özellikleri açısından psikolojik ve sosyal desteğin çok önemli olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin akıl hastalığının bekârlarda, evlilere göre daha yüksek çıkması, ailenin kazandırdığı düzenli ve sağlıklı bir ömür yaşamamızın mümkün olduğunu gösterir diyebilmekteyiz.

7.3. Ailenin Sevgi ve Biyolojik İşlevi

İnsanın kendisinin farkına varmış olması, tek başınalığının farkındalığını da beraberinde getirir ve bununla yetinmesine olanak tanır. Bir şeyleri elde etme ve yeni bir şeyleri ortaya koyma eyleminin sağlayacağı tatmine erişmenin çok fazla yolu vardır.

Bunların başında başarılması en kolay olanı ve en doğal olanı, anne baba olmak gelmektedir. Dünyaya getirmiş oldukları çocuklarına karşı sevgi ve ilgi beslemektedirler. Çocuğa duyulan bu ilgi ve sevgi hayata karşı değer ve anlam kazandırmaktadır (Özabacı, 2004: 45). İnsan bencilliğini engelleyen pek çok şeyden biri çocuk sahibi olmaktır. Bu sebeple aile kurmak ve çocuk sahibi olmak; kişiye paylaşma duygusunu ve sorumluluk sahibi olmayı aşılıyarak, onu hem bencillikten korumakta hem de insanlar ile toplum arasında bir bağ kurmasına yardımcı olmaktadır (Ersanlı, 1997: 7,18). Bu anlamda anlayış duygusunun ve derin sevginin var olduğu aile, insanı sosyalleştirir ve böylece bencillikten kurtarmış olur. Bencillikten kurtararak ruhi ve depresif olumsuzluklardan da uzaklaştırır.

Aile, içerisinde dünyaya gelen çocuk eşler açısından da önemli fonksiyonlar yerine getirmektedir. Karı-koca olma durumu ve ardından dünyaya getirdikleri çocuklarıyla anne-baba olma durumuyla bir bütünü oluşturmaktadırlar. Karı-kocanın birbirlerine karşı sorumluluk duyguları eşlerin yaşama motivasyonlarını arttırmaktadır. Bir bütünü meydana getirme ya da bütünün parçası olma hali gibi aile üyeliği, insanı mutlu kılmaktadır. Bir bütүн haline gelen aile, aynı zamanda eşler arasında da istikrarlı ve düzenli bir yaşamı da beraberinde getirmektedir.

Aile üyelerinin birbirlerine sağlamış oldukları psikolojik ve sosyal destek aynı zamanda insanı mutlu etmektedir. Eşlerin beraberlik arzusu, en temel doyum duygularını oluşturmaktadır. Toplumsal gerçeklik karşısında, bu doyum duygusunun karşılanabildiği en önemli yer aile ortamıdır. Ailenin oluşması ve ayakta kalmasıyla eşler eksik noktalarını tamamlarken; çeşitli ihtiyaçların karşılanması da sağlanmaktadır. Farklı fiziksel ve ruhsal yapıya sahip kadın ve erkek bir araya gelerek kurmuş oldukları aile yapısıyla, eksikliklerini gidererek, yaşamlarını daha nitelikli ve anlamlı hale dönüştürmüşlerdir (Aktaş, 2000: 55). Böylelikle daha kaliteli bir hayat elde etmektedirler.

Kişiler evliliğin getirmiş olduğu rahatlık, cinsi doyum, düzenli ve istikrarlı bir yaşamla birlikte, güvenlik önlemlerini de elde etmiş olurlar. Bu gereksinimlerin yokluğu veya eksikliği eşlerde özellikle kadınlarda ruhsal şikâyetlere dönüşerek huzursuzluğun ortaya çıkışını hazırlamaktadır. Eşlerin birbirlerini arzu edişi ve ona ihtiyaç duyusu birbirlerine olan psikolojik doyumunu ve eşlerin karşılıklı güven

duygusunu göstermektedir (Ziyalar, 1999: 105). İstatistiksel bilgilere göre evli ve çocuk sahibi olan kişilerin intihar etme olasılıkları düşük görülmektedir. Eşlerin normal yolla ölümlerinden sonraki iki yıl içerisinde, sağ kalan eşin intihar etme olasılığı ise artmaktadır. Ailelerde ki çocuk sayısının artması ailenin genişlemesi ise eşlerin intihar etme olasılığını düşürmektedir. Bu bağlamdan hareketle, evlenip aile kurmak, çocuk sahibi olmak, insanları belli başlı olumsuz davranış ve düşüncelerden uzak tutmaktadır (İbrahimoğlu, 2004: 126).

Ailenin sevgi işlevi ise toplumsal olarak çok önemli bir işlevdir. Topluma sevgisiz, acımasız, gaddar ve sevgi açlığı çeken insanların aktarılması büyük problemlere sebep olabilmektedir. Sevgi görmeyen bireyler karşısındaki kişilere de sevgi göstermezler. Psikolojik olarak sorunlu anne-babaların çocukları, boşanma sonrası ortada kalmış çocuklar toplum için sorun oluşturabilmektedir. Ailenin topluma sağlıklı bireyler kazandırabilmek için, sevgi ve şefkat dolu bir aile ortamı yaratması gerekmektedir. Çocuklar doğdukları andan itibaren sevgiye muhtaçtırlar. Sevgi bir çocuğun en önemli manevi gıdasıdır. Bu manevi gıdayı en iyi şekilde alması gerekmektedir. Sevgi, çocuğun barınma, beslenme, giyim gibi maddi ihtiyaçlarının ötesinde manevi bir ihtiyaçtır. Çocuklara gösterilen sevgi çocuğun yetişmesinde ve kişiliğini kazanmasında çok büyük bir önem arz etmektedir. Sevgi, çocuğa tebessüm etmek, hoş görmek, gözünün içine şefkatle bakmak, onunla ilgilenmek, dokunmak, koşturmak, dinlemek, oyun oynamak, gülmek, şakalaşmaktır, beraber zaman geçirmektir. Bunların toplamı da emektir. Çocuğa sevgi dolu yaklaşarak onu anlamak ve bu bağlamda öğretmek çocuğun gelişimine de büyük katkılar sunmaktadır. Sevgi dolu yetişen çocuklar, sağlıklı bireyler olarak topluma kazandırılmış olmaktadır. (Kır, 2011: 387).

Aile fertlerinin birbirine olan sevgisi ve çocuğa verilen sevgiyle sağlıklı birey topluma kazandırılmış olmaktadır. Neslin çoğalmasının aile kurumunda gerçekleşmesi, sosyal yapı unsurları bağlamında, daha sağlıklı, daha ahlaki, daha hukuki, daha eğitici bir şekilde meydana gelerek toplumdaki kurumların işleyişini de kolaylaştırmaktadır.

7.4. Ailenin Boş Zamanları Değerlendirme İşlevi

Bireyler, önemli ölçüde davranışlarını aile içerisinde öğrenmektedir. Boş zamanları değerlendirme davranışları aile içerisinde kazanılmaktadır. Ebeveynler boş zamanları değerlendirmeyi çocuklarına öğretmekle görevlidir. Aynı zamanda aile, çocukların ilk oyun alanıdır. Oyunlarla çevresini ve etrafını tanıyarak öğrenmektedir. Boş zamanlar en başta oyun oynayarak değerlendirilmektedir. Boş zamanlarda oyun oynayarak, eğitici ve öğretici bir süreç gerçekleşmiş olur. Boş zamanların değerlendirilmesi çocuğun mutluluğunu ve istikrarını beraberinde getirmektedir (Tezcan, 1985, 160). Aile, çocuğun ilerleyen yaşlarında boş zamanlarda el becerileri, proje ödevleri, okul öğretileri üzerine iş ve sorumluluklar verebilmektedir. Ailenin boş zamanlarında evde yapılan küçük bir tamirat ya da oyun oynamak için yapılan bir uçurtma çocuğun eğitsel ve bilişsel öğrenimine katkı sağlayabilmektedir. Çocuğun daha da büyüdüğü zamanlarda doğa yürüyüşü, bisiklet sürme, piknik gibi eğlenceler aile bağlarını güçlendirmekle beraber tıbbi olarak sağlıklı gelişimini de beraberinde getirmektedir. Ailenin boş zamanlarında bu gibi davranış ve aktivitelerle aile bağları güçlü kılınmaktadır.

7.5. Ailenin Dini İşlevi

Çocuğun din eğitimi ilk aile içerisinde öğretilir. Dini eğitimin temel taşları, çocuğa ailesi tarafından öğretilmekle birlikte dini bir inanç kazandırılır. Dini dualar ve törenler aile içerisinde yerine getirilerek, çocuğa öğretilmektedir. Aile, dini öğretiyi çocuğuna öğretmekle görevlidir (Canan, 2009: 144). Dini öğretiyi ve din bilgisini çocuğa öğretmekle beraber, dinin temel felsefesini de çocuğa eğitim yoluyla aşılacaktır. Aile, iyi insan olma, yardım etme, paylaşma, doğru yolda olma, yalan söylememe gibi konular ışığında, dini ahlakı da beraberinde öğretmekte ve bireyi topluma kazandırmaktadır.

Yapılan araştırmalarda, bireylerin %58'inin dini bilgilerinin aile içerisinde öğretildiği sonucuna ulaşılmıştır (Aybey,2017: 549). Bu araştırma çocuklara, dini bilgilerin öğretilmesi ve kazandırılması konusunda ailenin önemini göstermektedir. İslam dini de çocuk yetiştirmeye büyük önem vermektedir. Çocuğun yetişmesi

esnasında dini değerlerin öğretilmesi, doğru yolun gösterilmesi anne-baba sorumluluğundadır. Çocuklar ahlaki olgunluğa erişmede anne-babaların desteğine ihtiyaç duymaktadır. Dini değerlerin aktarılmasında İslam dini anne-babaya büyük sorumluluklar yüklemektedir (Aybey, 2017: 550).

Toplum değerlerinin yok olmamasında, sağlıklı aile yapısının çözülmemesinde, dinin ve ahlakının doğru şekilde çocuklara aktarılması çok büyük bir önem arz etmektedir.

7.6. Ailenin Koruyucu İşlevi

Ailenin yeni bir üyesi olarak dünyaya gelen çocuk, her Şeye muhtaçtır. Karnının doyması, uyuması, temizlenmesi gibi ihtiyaçları ailesi tarafından karşılanmaktadır. Çocuğu besleyip büyüten, yedirip içiren, yetiştiren ailedir. Aile, güvenli ve korunaklı bir yuva oluşturmaktadır. Aile, dışarıdan gelebilecek maddi manevi olumsuzluklara ve tehlikelere karşı çocuğunu korumakla görevlidir. Çocuğunu korumakla görevli olan aile, hayatın olumsuzluklarına karşı nasıl korunması gerektiğini çocuğuna öğretmek ile görevlidir.

7.7. Ailenin Ekonomik İşlevi

Sanayileşme öncesi toplumlarda, tarım toplumunda üretim aile içerisinde gerçekleşmektedir. Aile, üretim ve tüketime aynı anda gerçekleştiği bir kurumdur (Ergün, 1987: 40). Ailenin ihtiyaçları yeme, içme, giyim gibi ihtiyaçları anne-baba tarafından karşılanmakta, ailenin çocukları da bu üretim sürecine yardım etmektedir. Özellikle kasaba ailelerinde ekonominin en önemli unsuru olan üretim aile içerisinde ailenin bütün üyeleri ile birlikte gerçekleşmektedir. Haliyle çocuklarda üretim aşamasına katılmaktadır. Bu da ailenin ve bireyin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Sanayi sonrası toplumlarda ailenin ihtiyacı olan gereksinimler dışarıda üretilmektedir. Örneğin meyve, sebze dışarıda üretilerek aileye gelebilmektedir. Aileler

de bu ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kaynak tedarik etmektedir. Sanayi sonrası toplumlarda aile sadece tüketim aracı olarak görülmektedir(Kır, 2011: 398). Üretici konumdan tüketici konuma geçen ailede, kadın da iş hayatına katılmaktadır. Sanayi sonrası toplumda ailenin para kazanımında kadın ve erkeğin beraber çalışması yaygınlaşmaktadır (Bilgili, 1993: 9). Aile üyeleri, para kazanabilmek için çoğunlukla hizmet sektöründe çalışarak bir ücret elde etmektedir. Ekonominin diğer öğelerinden faydalanarak; elde edilen ücretin değişim ve dağıtımını doğru bir şekilde yapmaya çalışmaktadır. Aile, gelirini verimli şekilde kullanabilmek için kaynak dağıtımını doğru şekilde yapmaya çalışır. Aile, değişim aracı olan parayı verimli bir biçimde kullanmaktadır. Paranın bu idaresi bize ev ekonomisinin önemini göstermektedir.

Ebeveynler, çocuklarına ev ekonomisini öğretmekle görevlidir. Paranın idaresini, paranın kolay kazanılmadığını çocuklarına uygulamalı olarak hayatın içinde, çarşıda, pazarda, alışverişte göstermelidir. Sanayi sonrası toplumda tüketici olan ailenin, tüketimle beraber israf ve tasarruf tavırları ortaya çıkmaktadır. Aile, tüketimle beraber tasarrufu, israfı, ihtiyacın karşılanabilmesi kadarını talep etmeyi çocuğa öğretmelidir.

Toplumda, ekonomik faaliyet içerisinde bulunabilmek için, iyi bir eğitimin gerekliliği kavratılmalıdır. Ekonomik işlevin yerine gelebilmesi, ailenin eğitim işleviyle yakından ilişkilidir. Aile, çocuğunun iyi bir ekonomik seviyeye ulaşabilmesi için ya iyi bir eğitim aldirarak bunu sağlayabilmeli ya da ekonomik faaliyeti çocuğuna iyi bir şekilde öğretebilmelidir.

Günümüz dünyasında ailenin ekonomik işlevi, eğitim işlevine devrolmuştur. Aile ev ekonomisiyle ve paranın idaresiyle çocuklarına temel bir eğitim verebilmektedir. Ekonomik faaliyete konu olan iş dünyasının ve piyasaların ihtiyacı, beyin gücü ile işgücüdür. Ekonomik sistemin ihtiyacı olan beyin gücü veya iş gücünün yetişebilmesi de eğitim ile gerçekleşmektedir. Aile, çocuğun ekonomik sistemin içerisinde var olabilmesi için gerekli alt yapı imkânlarını sunmalıdır.

7.8. Ailenin Kültürel Aktarım İşlevi

Kültür, birden fazla etmenin karmaşık bir bütünüdür. İnsanların maddi ve manevi değerleri, bilgileri, gelenek ve görenekleri, yaklaşımları, dilleri, becerileri ile oluşan karmaşık bir bütündür (Erden, 1998: 83). Kültürel işleyişin devam edebilmesi için bir sonraki kuşağa aktarılması gerekmektedir. Günümüz nesli kültürel değerlere sahipse, bir önceki kuşağın kültürel aktarımı sayesinde. Kültürel aktarımın en somut örnekleri dil, bilgi, deneyim ve tarihle olmaktadır. Kültürün kesintiye uğramadan devam etmesi çok önemlidir. Hatta kültürel aktarımın kesilmesi ulusların yok olmasına kadar gidebilmektedir. Kendi milli değerlerini ve benliğini unutan uluslar ciddi sorunlar yaşamaktadır.

Aile, çocuğuna milli kültür ve değerlerini, tarihini, dilini en iyi şekilde aktarmakla görevlidir. Bu aktarım ilk olarak aile içerisinde gerçekleşmektedir. İlerleyen zamanda, öğretmenleri tarafından bu kültürel aktarım devam ettirilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KASABA AİLESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

Aileler, toplumun bütün katmanlarında önemli bir yapı taşı niteliğindedir. Günümüzde azalan kasaba ve kasaba aileleri de hem toplum için hem de o kasaba için önemli bir özelliğe sahiptir. Kasaba ve kasaba ailesi, köy ve kent ailesinden farklı yönlerle sahip olmasından ötürü sosyolojik araştırmalara konu olmuştur.

Çalışmanın konusu, kasaba ailesinin araştırılmasıdır. Bu bağlamda İnece kasabası ailesinin özellikleri, inanç ve gelenekleri, değişme eğilimleri üzerinde durularak anlamaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, kasaba ailesinin özelliklerini araştırmaktır. Zamanın akışı içerisinde aileyi anlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda günümüz ailesi ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Örnek kasaba olarak da İnece kasabası seçilmiştir.

Günümüz Türkiye'sinde kasaba sayıları günden güne azalmaktadır. Kasaba sayılarında yaşanan azalmalar kasabaları incelemeye ve anlamaya olan ihtiyacı doğurmaktadır. Köylerin mahalleye dönüştürülmesi beldelerin ilçelere yahut illere bağlanması kasabaların karşı karşıya kaldığı bir kimlik mücadelesine dönüşmüştür. Özel izinler ile bazı beldeler(kasabalar) bu kimliklerini devam ettirmektedir. Kasabaların azalması kasaba ailelerinin de azalmasını beraberinde getirmektedir. İnece kasabası da günümüzde çok az sayıda kalan kasabalardandır. Bu çalışmada kasaba ve kasaba ailesini anlama açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda İnece kasabasının sosyal yapısı ve kasaba ailesi hakkında bir durum belirlemesi ile alan literatürüne katkı sağlamak, kasabalar üzerine yapılacak gelecekteki çalışmalara ışık tutabilmek için yazılmıştır.

2. Sınırlılıklar

- Çalışmanın bir kasaba ve sayılı aile ile sınırlı tutulması, sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. İncelenen sosyal ilişkiler bütünü söz edilen zaman ve mekana özeldir. Bu sebeple ulaşılabilecek sonuçlar farklı tarihlerde ve çevrelerde yapılacak olan diğer araştırmalar ile ortaklıklara sahip olacağı gibi farklılıklara da sahip olacaktır. Nitekim söz edilen unsurlar nitel bir çalışma için standarttır.

- Dünya Sağlık Örgütü'nün ilan ettiği pandemi süreci, Covid-19 bulaşıcı virüsü olmasından dolayı katılımcılarla yapılan görüşmelerde zorluklar yaşanmıştır. Sosyal mesafeye dikkat edilerek, maske kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Salgından dolayı tedirgin olan insanlarla ise yüz yüze görüşmeler yapılmayarak; telefon aracılığı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

- Görüşmeye dâhil olan kadınların evlerinde görüşme yapmayı kabul etmeleri ama her zamanda evinin müsait olmaması durumu görüşmeleri aksatmıştır.

- Görüşmeye katılan kişilerin ev içerisinde oluşabilen doğal aksaklıklar nedeniyle görüşme ertesi günde sürdürülmüştür.

- Görüşme sırasında katılımcıların başka konuları anlatmaya yönelmeleri konunun dağılmasına ve görüşmenin uzamasına neden olmuştur.

- Görüşmeler de kayıt cihazı kullanılmamıştır.

- İnce kasabası içerisinde ikameti bulunan ailelerle görüşülmüştür.

3. Yöntem

Nitel çalışmalar, araştırmacıların veri toplama konusunda esnek oldukları, araştırmaya konu olan kişilerle etkileşim içinde veri topladıkları bir yöntemdir. Toplumsal olguları doğal ortamları içerisinde doğal bağlarıyla katılımcıların bakış açısından incelemektedir. Araştırma yaptıkları konu hakkında ayrıntılı ve derin bir anlayışa erişmeye çalışan araştırmalardır. Fiziksel olguların araştırıldığı yöntemlerle değil, kendine özgü bir yöntemle incelenmesi fikrini savunan yorumlayıcı bir yaklaşıma

dayanır. Nitel araştırmalar bir bütünü parçalamadan, bütüncül olarak ele alarak olguları, kendi gerçekleştikleri toplumun değerlerine, kültürüne bağlı kalarak yaşayanların bakış açılarıyla bakmaya çalışarak, derinlemesine bir şekilde kavramaya ve anlamaya çalışan araştırmalardır.

Bu çalışma da nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın kurgulanmasında sosyal gerçeğin keşfi hedeflenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıları keşfetmek ve anlamak amacıyla derinlemesine görüşme ve tam katılımcı gözlem tekniği kullanılmıştır.

Derinlemesine görüşme, buz dağının görünmeyen kısmını görmektedir. Araştırmaya ilişkin yüzeysel bilgilerden çok kişilerin deneyimleri, görüş ve düşünceleriyle ilgili bilgi toplanmak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Doğruluk derecesinin yüksek olması ve verilerin orijinal kaynaktan elde ediliyor olması derinlemesine görüşmenin güçlü bir teknik olduğunu göstermektedir. Derinlemesine görüşmeyi diğer görüşmelerden ayıran özelliği spesifik oluşudur. Bu sadece iletişim kurma ve konuşma sürecini başlatmaktan ibaret değildir. Görüşmeci bazı yöntemler kullanarak birtakım meziyetlerini ortaya koymalıdır. Bunlar; duyarlılık, içe bakış, konsantrasyon, görüştüğünüz kişiye anlama, disiplin ve empatidir (Kümbetoğlu, 2008: 72). Araştırılan konuyu bütünüyle kapsayan, detaylı cevapların verilmesine imkân sağlayan ve toplumsal gerçeğe yaklaşabilen önemli bir tekniktir (Tekin, 2006: 101).

Tam katılımcı gözlem, bir grubun veya topluluğun yaşam biçimini, insanların alışkanlıklarıyla birlikte bir arada tutan sosyal yapıyı çözümlenebilmek ve anlayabilmek için uzun süreli veri toplama tekniğidir (Elmalı, 2019: 7). Doğal ortamın bir parçası olarak insanların bakış açılarını ortaya çıkarmaktadır. Araştırmacı grubun bir parçası olarak, süreci yakından gözlemlemiş olur (Geray, 2006: 171). Tam katılımcı gözlemin en önemli özelliği, gözlemcinin dışarıdan bakarak ulaşamayacağı bazı bilgileri, olayların içyapısına doğrudan girerek ve derinlemesine bir biçimde elde etme imkânı tanınmasıdır (Güven, 1996: 71).

Görüşmedeki verilerin kaydedilmesinde ses kayıt cihazı ve el ile not alma kullanılabilir. Ses kayıt cihazı yardımıyla yapılan görüşmelerin belli başlı avantajları bulunmaktadır. Öncelikli olan avantajı not alma sorunu önemli ölçüde

ortadan kalkmış bulunmaktadır. El ile not almada ise görüşmeyi yapan kişi karşı tarafı dinleyerek, soru sorarak, onu yönlendirerek ve not alma işlemlerinin hepsini bir arada yapma güçlüğü ile karşı karşıya kalmaktadır. Ses kayıt cihazının kullanılmadığı zamanlarda elle not alma tercih edilmektedir. El ile not almada önemli olan hızlı ve çabuk bir şekilde not almaktır. Bu hızı kazanabilmek için görüşmeyi yapan kişi kısa ve kendisinin anlayabileceği kısaltmalar da kullanmalıdır.

Kayıt cihazının avantajlarına rağmen, görüşme esnasında elle not alma tercih edilmiştir. Görüşmeye katılan insanların kayıt cihazından çekinerek kendilerini güvende hissetmedikleri, kimilerinin ise görüşmeyi kayıt cihazından ötürü reddettiği görüldüğü için, elle not alma benimsenmiştir.

Çalışma, derinlemesine görüşme ve tam katılımcı gözlem tekniği ile Eylül 2020 - Nisan 2021'de gerçekleşmiştir. Görüşmeler katılımcıların en rahat hissettikleri yerde ve uygun gördükleri zamanda gerçekleşmiştir. Görüşülen insanların kendilerini güvende hissedebilmeleri için de rahat olabilecekleri yer olan kendi evlerinde yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın avantajlı noktası ise, görüşmeye katılan kişilerin görüşmeyi yürüten kişiyi tanıması ve bilmesiyle, rahat ve güvende hissetmesidir. Görüşmeye başlamadan önce böyle bir çalışmanın neden yapıldığı ne amaçla görüşüldüğü katılımcıya aktarılmıştır. Görüşmecilerle derinlemesine görüşme gerçekleştirildiği için herhangi bir zaman kısıtı bulunmayıp, uzun ve ayrıntılı bir şekilde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler bazen yarım gün, bazen de bir sonraki güne kalarak devam ettirilmiştir. Elde edilen bilgilerin derinliği nedeniyle görüşmeler aynı günle sınırlandırılmayarak ilerleyen günlerde de devam etmiştir. Görüşmenin seyrine göre anlaşılmayan yerler kalmaması için anlaşılmayan yerler üzerinde tekrar durulmuştur.

Görüşmeler sırasında elde edilen bilgiler bilgisayar ortamına kaydedilmiştir. Çalışmada katılımcıların yorumlarına da yer verilmiştir. Pandemi koşullarından dolayı bazı katılımcılarla telefon aracılığıyla görüşülmüştür. Bu görüşmeler en az bir buçuk iki saat aralığında sürmüştür.

Derinlemesine görüşmeler neticesinde elde edilen bilgiler dikkatle okunarak içerikleri gruplandırılmıştır. Görüşmeye katılan kişilerin üzerinde durdukları,

önemsedikleri ve özellikle vurguladıkları konular dikkate alınarak analiz edilmiştir. Yapılan gözlemlerde harmanlanarak yorumlamaya çalışılmıştır. Verilerin analizi, değerlendirme ve yorum yapmayı kolaylaştırmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli, verilerin toplanması, elde edilen verilerin çözümlenmesini bütün detaylarıyla gösteren bir plandır. Araştırmanın amacına uygun bir şekilde verilerin toplanması ve analizi için gerekli koşulların düzenlemesidir.

Söz konusu araştırmada kasaba ailesinin keşfi hedeflenmiştir. İnce kasabası ailesini anlamak ve farklılıklarını kavrayabilmek için, aile üyeleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kasaba yerleşimi, köy ve kentle; kasaba ailesi de köy ailesi, kent ailesi ve gecekondü ailesiyle karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Uygulamalı bölümde ise görüşülen kişilerden bilgi almak için derinlemesine görüşme ve tam katılımcı gözlemcilik tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda kasaba ailesi anlamaya çalışılmıştır.

3.2. Evren

Nitel araştırmalarda evren araştırmacının araştırdığı olguları içinde barındıran sosyal gruplar veya insan topluluklarıdır. Evren, araştırmacının araştırdığı konu hakkında bilgi alabileceğini düşündüğü gruplardır (Baltacı, 2018: 234).

Araştırmanın evreni İnce kasabası ve aileleri olarak sınırlandırılmıştır. Günümüzde kasabalar yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Türkiye'deki kasabalar içinden İnce kasabasının araştırma evrenini oluşturma nedenlerinden birisi; mahalli idareler kanununda yapılan değişiklik sonucunda kasabalar kaldırılırken, İnce kasabasının bakanlar kurulu kararıyla kasaba statüsüne devam etmesidir. İkinci neden ise araştırmacının İnce kasabası halkından birisi olmasıdır.

İnce kasabasında ikamet eden ailelerin aile yapılarının keşfedilmesi öngörülmüştür. İnce ailesi temel araştırma birimi olarak ele alınmaktadır.

3.3. Örneklem

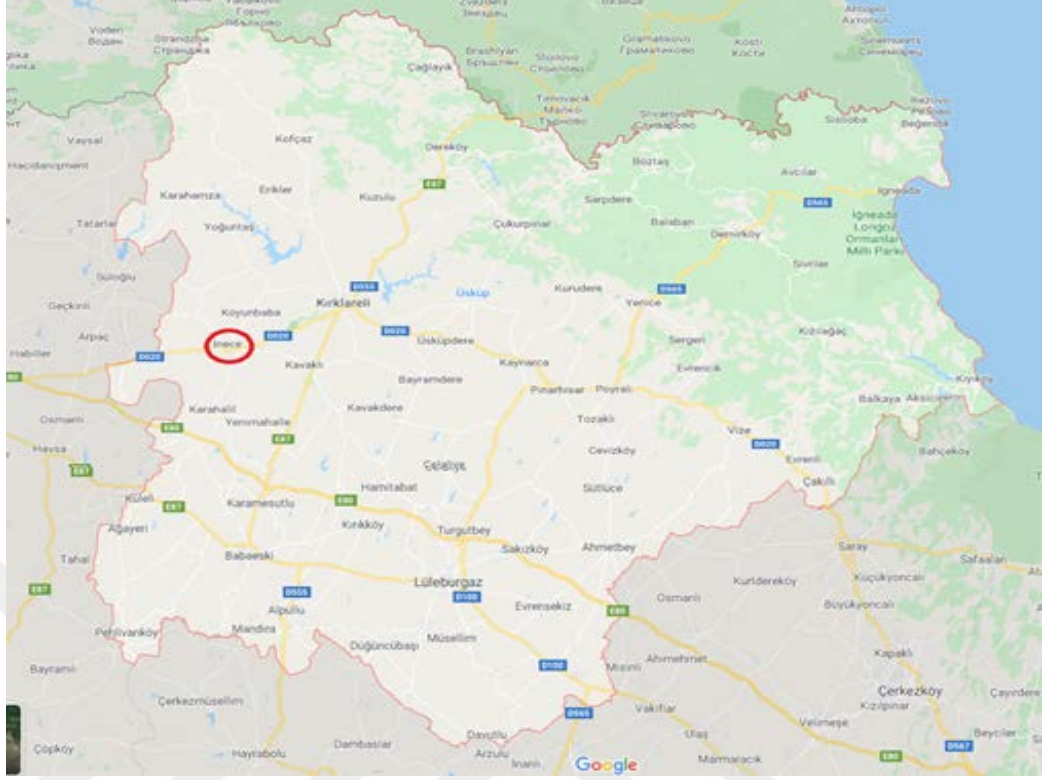
Örneklem, belirlenmiş bir evrenden, kurallar çerçevesinde seçilen küçük bir gruptur. Evrenden örneklem seçme işlemine ise örnekleme adı verilmektedir. Örneklem en önemli özelliği belirlenmiş evreni temsil etmesidir. Araştırmacının araştırdığı geniş alanın yani evrenin hepsiyle tek tek görüşmesi oldukça zaman alıcı ve maliyetli olacaktır. Bu durumu kolaylaştırmak ve hızlandırmak için, evreni temsil eden örneklem seçimi gerçekleştirilir (Baltacı, 2018: 235).

İnce kasabasının dört mahallesinden belirli sayıda aile, evreni temsil edecek şekilde örnekleme dâhil edilmiştir. Örneklem tespitinde ise, İnce kasabasından belirli sayıda ailenin örneklem alınması gerekmiştir. Araştırmanın amacının, araştırmanın örnekleme ile uyumlu olması gerektiğinden; belirlenmiş olan evren içinde uygun bir örneklem grubu oluşturulurken amaca dayalı örnekleme dikkate alınmıştır. Bu da belirlenmiş bir amaçla ya da odaklanılan konu ile alakalı olarak örneklemin daha önceden düşünülüp belirlenmesi anlamına gelmektedir (Punch, 2014: 183). Örneklem alınması için 30 aile tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 30 örneklem sayısı İnce kasabasındaki ailelerin tümünü temsil edeceği varsayılmıştır. Nitel araştırmalarda 30 örneklem sayısı yeterli bir veri kaynağı olarak görülmektedir. Kasaba halkından 18- 90 yaş aralığındaki kadın ve erkeklerle; çiftçi, belediye memuru, tüccar, işçi, ev hanımı, esnaf, öğretmen, özel kuruluş çalışanları, büyükbaş-küçükbaş ve kümes hayvanları yetiştiricileri ile yaş meyve-sebze üreticileri gibi meslek gruplarıyla görüşülmüştür. Örneklem çeşitliliği birçok açıdan sağlanmıştır. Örneklem gücünü ve çeşitliliği için farklı yaşlardan, mesleklerden, eğitimlerden, dünya görüşlerinden, mahallelerden oluşan bir örneklem tespitinde bulunulmuştur.

4. Araştırmanın Yapıldığı Yer: İnce Kasabası

İnce kasabası Marmara Bölgesi içerisinde, Kırklareli iline bağlı, Trakya kesiminde yer almaktadır. İnce kasabası Ergene Bölümü içerisinde bulunmaktadır. Doğusunda Yıldız Dağları Bölümü, güneydoğusunda Çatalca Bölümü bulunmaktadır.

Harita.1: Kırklareli Haritası

Kaynak: www.google.com/maps / Kırklareli Haritası (Erişim Tarihi: 17.04.2021).

İnce kasabası ismini Bulgarca yeni yol anlamına gelen Yenice'den almaktadır. Bazı kaynaklarda, Enidje, Enidjiya, İnedje olarak bahsedilmektedir. İsim kronolojisi doğrultusunda İnce Bulgarlar tarafından kurulmuştur.

1677 yılına gelindiğinde Osmanlı kayıtlarında, Kırklareli'nin köylerinden Enidjiya (İnce) iki hane olarak kayıtlara geçmiştir. Bulgar Türkolog Rusi Staykov'un açıklamasına göre, hane kelimesinin bir grup ev anlamına geldiğini ve o dönemde bir hanenin on ev olduğu anlamına geldiğini söylemektedir. 1677'de İnce kasabasından 20 ev olarak kayıtlara geçtiğini söyleyebilmekteyiz.

İnce Kasabasında yıllar içerisinde 1830 yılında 310 Bulgar evi, 1878'de 330 ev, 1912'de 350 ev olduğu görülmektedir. 1912 yılında 350 ev ve 1075 nüfus bulunmaktadır. Mevcut nüfusun hepsini Bulgarlar oluşturmaktadır. İnce kasabası o dönemde 18 km uzunluk ve 5-6 km genişliğinde bir toprak bütünlüğüne sahiptir.

12 Ekim 1912 yılında İnece, Bulgar işgaline uğramış, 8-21 Temmuz 1913 yılında tekrar Osmanlı egemenliğine girmiştir. Bu dönem içerisinde İnece' deki Bulgar nüfusu Bulgaristan'a göç ederek kasabayı terk etmiştir. 1913 yılında kasabadaki bazı Bulgar halk göçe tabi olmayarak, Müslümanlığı benimseyip, yaşamına devam etmiştir. Bugün bu az sayıdaki ailelerin kim olduğu bilinmemektedir. Bulgar halkın İnece' den göç etmesiyle, Balkan savaşları sonucunda, Bulgaristan, Yunanistan, Bosna-Hersek'ten gelen Osmanlı vatandaşları yerleştirilmiştir.

1920 yılına gelindiğinde ağustos ayında kasaba Yunan işgaline uğramıştır. İşgal iki buçuk yıl sürmüştür. Bu sürenin sonunda 11 Ekim 1922' de Mudanya Mütarekesi imzalanarak işgal sona ermiştir. Mütarekenin sonucuna göre İnece kasabasının da içinde bulunduğu Doğu Trakya Bölgesi, Fransız ve İtalyan yönetimine bırakılacaktı. Ekim ayının sonlarına doğru Yunanlılar, Kırklareli ve çevresini Fransızlara teslim ettiler. Daha sonrasında yapılan anlaşmalar çerçevesinde İnece'nin de içerisinde bulunduğu Kırklareli ve çevresindeki yerleşim alanları Türk jandarmasına teslim edildi.

26 Şubat 1954 tarihinde ise İnece köyü, Bakanlar Kurulu Kararı sonucunda belediye oldu. 12 Kasım 2012 tarihinde, belde belediyeliklerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması, buldukları illere göre büyükşehir sınırları içerisinde kalanlar büyükşehir belediyesine bağlanması, büyükşehir olmayan illerdeki beldelerin ise mahalleye dönüştürülmesi kararı alınmıştır. Özel izinlerle belli başlı belde belediyeleri; İnece' de dâhil olmak üzere belde belediyesi varlığını sürdürmektedir (Belli ve Aydın, 2016: 4).

İnece kasabasının içerisinde dört mahalle bulunmaktadır. Bunlar; Kemalpaşa Mahallesi, Kazımpaşa Mahallesi, Yeni Mahalle ve Ulukonak Mahallesi'dir.

Tablo.1:İnece Nüfus Hareketleri

Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
2007	1.178	1.132	2.310
2008	1.135	1.154	2.289
2009	1.075	1.095	2.170
2010	1.032	1.063	2.095

2011	1.009	1.037	2.046
2012	976	997	1.973
2013	993	982	1.975
2014	939	947	1.886
2015	916	928	1.844
2016	901	894	1.795
2017	891	859	1.750
2018	944	914	1.858
2019	891	859	1.750
2020	876	846	1.722

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/İnece,_Kırklareli (Erişim Tarihi: 17.04.2021).

İnece kasabasının yukarıdaki tabloda gösterildiği üzere 2007-2020 yılları arasında kadın nüfusu, erkek nüfusu ve toplam nüfus hareketleri gösterilmektedir. 2007 yılından 2020 yılına kadar İnece kasabası nüfusunun düzenli olarak her yıl azalmakta olduğunu görmekteyiz. Azalan nüfusa karşın İnece kasabası göç verdiği gibi göçte almaktadır. Kasabadan verilen göç, alınan göçten daha fazla olduğu için, her yıl sistematik olarak İnece kasabası nüfusu azalış göstermiştir. Yıl içerisinde kasaba nüfusunda bir dalgalanma da görülmektedir. Yasal ikametini şehir merkezine taşıyan ve yılın çoğu kısmını şehir merkezinde geçiren kişiler, ilkbahar ve yaz aylarında İnece kasabasında yaşadıkları için bir nüfus dalgalanması oluşmaktadır.

Yazar, İnece kasabası halkından birisi olması nedeniyle temel bilgilere sahiptir. İnece kasabasının diğer özelliklerinden biri ise, Rumeli kültürüne sahip olmasıdır. Bunun sebebi, Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki gücünü kaybetmesinin sonucunda, Balkanlardan gelen vatandaşların bu bölgeye yerleştirilmiş olmasıdır.

İnece kasabasındaki konut tipleri genellikle tek katlı yapılardan oluşmaktadır. İçerisinde az miktarda iki katlı balkonlu, birkaç tanede üç katlı yapı bulunmaktadır.

İnece kasabasında sunulan hizmetlere bakacak olursak; kasabada postane şubesi, Ziraat Bankası bankamatığı, sağlık ocağı, anaokulu, ilkokul ve ortaokul, iki tane benzin istasyonu, futbol sahası, eczane, çocuk parkları, mesire alanları, çok amaçlı kültür

salonu, sulama suyu kooperatifi, tarım kredi kooperatifi, şehir merkezine düzenli ulaşım ve diğer tüm belediye hizmetleri bulunmaktadır.

İnece kasabası halkı sanayi, ticaret, tarım, hayvancılık sektörlerinden geçimlerini sağlamaktadırlar. Bunun yanı sıra çiftçilik, yaş meyvecilik ve sebzeçilik meslekleri de icra edilmektedir. Az sayıda da olsa belediye ve devlet dairelerinde memur ve işçi statüsüne sahip kişiler bulunmaktadır.

Kasabanın hâkim tarım ürünü ayçiçeğidir. Bunun yanı sıra mısır, buğday, yonca ve arpa gibi tarım ürünleri de ekilmektedir. Tarım arazilerinin sulamaya elverişli bölgeleri ile elverişsiz bölgeleri arasında ürün farklılığı bulunmaktadır. Suyu daha çok ihtiyaç duyan tarım ürünleri, sulama kanallarına yakın bölgelere ekilirken; suya daha az ihtiyaç duyan tarım ürünleri daha uzağa ekilmektedir.

Hayvancılık, azalmışta olsa günümüzde halen varlığını sürdürmektedir. Kasabada hem büyükbaş hem de küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Bunu yanı sıra kümes hayvancılığı da yapılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kırklareli şehrinin İnce kasabasında yaşayan halktan bazı kişilere derinlemesine görüşme tekniği uygulanmak suretiyle sohbetler gerçekleştirilmiştir. Görüşülen insanların demografik bilgileri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo.2: Demografik Bilgiler

İsim	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim	Meslek
İNC-1	Erkek	21	Bekâr	Üniversite	Öğrenci
İNC-2	Kadın	67	Evli	Ortaokul	Ev Hanımı
İNC-3	Erkek	28	Evli	Üniversite	Esnaf
İNC-4	Kadın	66	Evli	İlkokul	Ev Hanımı
İNC-5	Kadın	48	Evli	Üniversite	Hemşire
İNC-6	Erkek	58	Evli	Ortaokul	Çiftçi
İNC-7	Erkek	37	Evli	Üniversite	Muhasebeci
İNC-8	Erkek	38	Evli	Üniversite	İşçi
İNC-9	Erkek	54	Evli	Ortaokul	Çiftçi
İNC-10	Erkek	62	Evli	Üniversite	Öğretmen
İNC-11	Kadın	53	Evli	Lise	Memur
İNC-12	Erkek	53	Evli	İlkokul	Çiftçi
İNC-13	Erkek	38	Evli	Lise	İşçi
İNC-14	Erkek	49	Bekâr	Lise	Çiftçi
İNC-15	Kadın	83	Evli	İlkokul	Ev Hanımı
İNC-16	Kadın	51	Evli	Lise	Ev Hanımı
İNC-17	Kadın	63	Evli	Lise	Çiftçi
İNC-18	Kadın	56	Evli	Lise	İşçi
İNC-19	Kadın	58	Evli	Lise	Memur
İNC-20	Kadın	47	Evli	Lise	Ev Hanımı
İNC-21	Kadın	86	Evli	İlkokul	Emekli
İNC-22	Kadın	57	Evli	Lise	Esnaf
İNC-23	Kadın	89	Evli	İlkokul	Emekli
İNC-24	Kadın	42	Evli	Üniversite	Memur
İNC-25	Erkek	34	Bekâr	Üniversite	Çiftçi
İNC-26	Kadın	65	Evli	Lise	Ev Hanımı
İNC-27	Erkek	50	Evli	Ortaokul	İşçi
İNC-28	Erkek	70	Evli	İlkokul	Tüccar
İNC-29	Kadın	66	Evli	İlkokul	Ev Hanımı

İNC-30	Erkek	54	Evli	Ortaokul	İşletmeci
--------	-------	----	------	----------	-----------

Yukarıdaki tabloyu yorumlayacak olursak, katılımcıların kimlik bilgilerini deşifre etmemek adına katılımcılar İNC kodu ile gösterilmektedirler. 16 kadın ve 14 erkekle görüşme yapılarak, araştırma gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların hepsi İnece kasabasında ikamet etmektedir. Araştırmada yaş aralığı olarak 20-90 yaş aralığı temel alınmıştır. Katılımcılarla İnece kasabası ailesi üzerine yapılan araştırma esnasında en küçük 21 yaş ile en büyük 89 yaş aralığındaki kişilerle görüşülmüştür. Araştırmaya katılan evlilerin, bekâr olanlara göre sayıca üstünlüğü söz konusudur. Eğitim durumları ise ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite olmak koşuluyla; eğitimin her aşamasından insanlarla görüşülmüştür. Kasabadaki meslek grupları ise çiftçi, memur, esnaf, serbest meslek, öğrenci, emekli, öğretmen, ev hanımı, işçi ve tüccar olduğu görülmüştür.

Kasabada yaşayan İNC-1, İNC-6, İNC-9, İNC-13, İNC-14, İNC-16, İNC-20, İNC-21, İNC-23, İNC-24, İNC-27 numaralı toplam 11 katılımcının, aile büyükleriyle bir arada yaşadıkları görülmektedir. Kalan 19 katılımcı aile büyükleriyle birlikte yaşamamaktadır. Çocuk sayısına bakacak olursak; 6 katılımcı tek çocuk sahibi iken 15 katılımcının 2 çocuğu bulunmaktadır. 7 katılımcı ise 3 çocuk sahibidir. 1 katılımcı 4 çocuk sahibi iken çocuk sahibi olmayan 1 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılardan sadece birinin herhangi bir sosyal güvencesi bulunmamakla birlikte diğer katılımcıların hepsinin sosyal güvencesi bulunmaktadır. Mülkiyet durumuna bakacak olursak, katılımcıların hepsi kendi evlerinde, oturmaktadır.

İnece kasabasında yaşayan insanlar toprağa bağlı veya toprağa fiziki olarak yakın oldukları için, sahip oldukları tarla mülkiyetleri bulunmaktadır. Katılımcıların toprakları dekar(dönüm) olarak, belli sayısal aralıklar halinde sınıflandırılmıştır. 17 katılımcı 1-50 dekar aralığında, 5 katılımcı ise 51-100 dekar arasında toprak mülkiyetlerine sahiptir. Diğer 8 katılımcının ise toprak mülkiyeti bulunmamaktadır.

Katılımcıların net maaşları haricinde toprak gelirleri de bulunduğu tespit edilmiştir. Doğa şartları gereği yapılan üretimlerde farklılıklar yaşandığından toprak gelirleri yıldan yıla değişim göstermektedir. Bu durum da katılımcıların gelirlerinde net bir tespite gidilemeyerek bir aralık belirlenmeye çalışılmıştır. 11 katılımcının geliri

1.500-4.500 tl aralığında, 13 katılımcının geliri 4.500-7.500 tl aralığında, 6 katılımcının geliri ise 7.500 tl ve üzerinde olduğu gösterilmektedir.

2. İnece'de Aile

Bu bölümde derinlemesine görüşme ve tam katılımcı gözlem tekniği ile kasaba ailesi üzerine elde edilen veriler ortaya konulacaktır. Ailenin dinamikleri, otorite paylaşımı, aile içi rol ve görevler, aile içi iletişim, ailenin zaman içerisindeki değişimi, ailede yaşlıya olan bakış açısı, ailede çocuk, ailenin akrabalık bağları ve komşuluk ilişkileri üzerinde durulacaktır. Ayrıca ailenin kuruluşunda uygulanan adetler, gelenek ve görenekler, ritüeller ele alınacaktır. Bu gelenek ve görenekler, uygulanan adetler ve ritüeller, toplumun her bölgesinde uygulanmaktadır. Hatta bunlar birbirleri arasında benzermiş gibi görülmekte ufak farklılıklara sahiptir. Coğrafi farklılıklardan veya yaşam tarzı farklılıklardan dolayı bu adetler bölgeden bölgeye değişiklik gösterebilmektedir.

3. Ailenin Kuruluşunda Uygulanan Adetler

Kız isteme, eski zamanlardan beri uygulanan, evlenecek çiftlerin ailelerinin onayını almak için yapılan bir kültürel ritüeldir. Eski zamanlarda evliliklere aile büyüklerinin karar vermesiyle ortaya çıktığı düşünülmektedir. Günümüzde İnece kasabasında evlenecek çiftler evlilik kararlarını kendi rızalarıyla almaktadır. Kız isteme de geçmişten günümüze devam eden bir gelenek olarak kendini korumaktadır.

İnece kasabasında, önceden kız istemenin bir günü bulunmaktadır. Perşembe veya pazar geceleri kız isteme gerçekleşmektedir. İstenilecek kızın evine genellikle önceden haber gönderilmektedir. Bu haberleşmeyi sağlayan kişiler ise genellikle kadınlardır. Erkek tarafının yakın akrabası, kız tarafına(kızın annesine) haber göndermektedir. “Akşam size hayırlı bir iş için gelmek isteriz” şeklinde haber yollanılmaktadır. Eğer cevap baştan olumsuz ise kız tarafı “müsait değiliz” diye haber yollar, olumlu ise “buyursun gelsinler” diye haber göndermektedir. Kız evine istemeye giden erkek tarafı yanında damat adayını getirmemektedir. İstenilen kızda misafirlerin huzuruna çıkmamaktadır. Bununla birlikte az da olsa “çat kapı” kız istemeye

gidilmektedir. Erkek tarafı, kız tarafına haber vermeden, akşam vakti, Tanrı misafiri gibi evlerine gitmektedir.

Anneme haber göndermiş eşim tarafından bir akrabaları, hayırlı bir iş için size geleceğiz demişler. Annemde zaten haberdardı daha önceden ben söylemişim. Buyursun gelsinler demiş annem. Öylelikle istemeye geldiler, söz kesildi. Tabi eskiden şöyleydi, eşim gelmedi istemeye, bende çıkmadım isteme esnasında, kahveleri de genç bir akrabam yaptı, o servis etti, bu şekilde olurdu yani. Arkadan nişan düğün sırayla yapıldı. (İNC-11).

Kız istemeye giden erkek tarafı, çiçeğini çikolatasını veya lokumunu alıp kız evine gitmektedir. Kız istemeye giden erkek tarafı kendi ailesinin bir büyüğünü, bununla birlikte birde sohbeti tatlı, hoş sohbet bir akrabasını yanına alır. Birbirleriyle tanışan aileler en başta havadan sudan konuştuktan sonra biraz ortak konuşabilecekleri konuları konuşurlar. Daha sonra hoş sohbet olan akrabaları istemedenden önce bir girizgâh yapar, aileyle, aile kurmanın kutsallığıyla, hayat arkadaşlığı ile ilgili konuları konuşup; kız istemeyi gerçekleştirecek kişiye sözü devreder.

Kızı isteyecek kişi erkek tarafının atadığı bir akrabası ya da yakını olur. Aynı durum kız tarafı için geçerli değildir. Kız tarafı bir akrabasını atamaz, doğrudan kızın babasından istenir. Erkek tarafının atadığı akraba veya yakını, kız isteme ile ilgili girizgâhtan sonra sözü devralarak “sebebi ziyaretimiz” diyerek konuya girer, “Allah’ın emri peygamberin kavli ile kızınızı oğlumıza istiyoruz” der, kız tarafı da “verdik gitti hayırlı uğurlu olsun” der. Bunun üzerine kahve servisi yapılır ve istemenin üzerine kahveler içilir. Kahve servisi yapılan tepsiye, kahvelerin boşları alınırken bahşiş para bırakılır. Bahşiş kahve servisini yapan kişiye ait olur. Bunun üzerine istenilen kız misafirlerin huzuruna çıkar, aile büyüklerinin elini öper. Erkek tarafı yanında getirdiği takıları kıza takar. Kız tarafı da misafirlerine havlu ve tülbent hediye eder.

Günümüzde ise kız isteme törenlerinde bir değişim yaşanmıştır. Damat adayı da kız isteme esnasında kız evine gitmektedir. İstenilen kıza misafirleri karşılamaktadır. İsteme esnasında kız ve erkek misafirlerle birlikte oturmaktadır. Kız isteme, erkek tarafının bir yakını vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Erkek tarafının atadığı bu aracı günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Kız isteme merasimi başladıktan sonra, kız

babası kızına sormak isterim deyip kızına döner, kız da mahcup bir ifadeyle başını öne eğerek onay vermiş olur. Kızın babası da “gençler aralarında anlaşmışlar, bize de evet demek düşer diyerek” kızını verir. İsteme gerçekleştikten sonra gelin ve damat adayı aile büyüklerinin ellerini öperler. Bunun üzerine kahve servisi yapılır. Kahve servisini gelin adayı bizzat kendisi yapar. İnece’ de önceden damat, kız isteme törenine gitmediğinden tuzlu kahve geleneği yapılmamaktadır. Tuzlu kahve geleneği İnece’de günümüze yakın zamanlarda uygulanmaya başlanmıştır. Damadın kahvesi gelin tarafından ayrı yapılır. Kahvesine tuz atılır. Tuzlu kahveyi içen damat yüzünü ekşitmez ve ses çıkarmazsa, gelini sevdiğini, istediğini ve onun isteklerini karşılayacağını göstermiş olur. Aynı zamanda damadın iyi huylu olduğunu göstermektedir. Kız isteme gerçekleştikten sonra erkek tarafı yanında getirdiği takıları kıza takmaktadır. Kız istemeden sonra, takılan takılar içerisinde söz yüzükleri de bulunmaktadır. Söz yüzüğünü erkek tarafı getirir ve erkeğin aile büyüğü bu yüzükleri takıp “Allah tamamına erdirdin” diyerek iyi dileklerde bulunur. Kız istemenin üzerine gençlere takılan ve birbirlerine kurdele ile bağlı olan yüzüklerin kurdelesi kesilir, İnece’de buna “söz kestik” denir. Takılan yüzüklerde söz yüzükleri olarak adlandırılır. Bu söz ile evlenecek adaylar ve aileler evlilik adına birbirlerine söz vermiş olur. Erkek tarafı kalkarken, kız tarafı küçük paketlerde hazırladığı, havlu tülbent gibi ileride bugünü hatırlatacak hediyelerini verirler.

Nişan töreni ise kız isteme merasiminden kısa bir zaman sonra gerçekleştirilir. Erkek tarafından damadın annesi ve yakın akrabaları nişan alışverişine çıkar. Geline hazırlayacakları nişan bohçaları için alışveriş yaparlar. Kız tarafı da damada oluşturacakları nişan bohçaları için alışveriş yapar. Müsait bir gece belirlendikten sonra erkek tarafı yakın akrabaları ve komşularıyla kız evine giderler. Kız evinin durumuna göre erkek tarafı götüreceği misafirlerin sayısını belirler. Nişan bohçaları kız tarafına verilir. Sonrasında erkek tarafının belirlediği bir kişi tarafından nişan yüzükleri geline ve damada takılır. Sade bir kutlama veya müzik eşliğinde eğlence yapılabilir. Erkek tarafı kalkarken kız tarafı da hazırladığı nişan bohçalarını ve bir tepsi baklavayı verir. Böylece nişan töreni yapıp nişanlanma gerçekleşmiş olur.

Günümüzde İnece kasabasında nişan törenlerinde bazı değişimler yaşanmıştır. Nişan töreni adımlarına ek olarak nişan düğünü yapılmaya başlanmıştır. Çoğunlukla

büyük nişan düğünleri tercih edilmektedir. Nişan bohçaları ise halen devam etmektedir. Gelin ve damadın zevkleri doğrultusunda bohça alışverişi yapılmaktadır.

Düğün törenleri İnece kasabasında değişime uğramıştır. Düğünlerde yapılan adetlerde de farklılıklar meydana gelmiştir. 1990'lı yıllara kadar İnece'de yapılan düğünlerin zamanı sonbahar ve kış aylarına denk gelmektedir. İnece halkı kırsal hayatı önemseydiği ve toprakla beraber hareket ettiği için yazın düğün yapılmamaktadır. Yazları yoğun geçen tarımsal faaliyetlerden düğüne ayıracakları zamanı bulamamaktadırlar. Toprakta mahsullerini kaldırdıktan sonra tarımsal faaliyetleri son bulunca düğün yapmayı tercih etmekteydiler. Bu sebeple düğünleri sonbahar mevsiminin sonu veya kış aylarına denk gelmektedir.

Düğünlerimiz güzel olurdu günlerce sürerdi düğünler. Kimi zaman iki, üç gün sürerdi. Şimdi böyle pek yapılmıyor. Daha kısıdan bitiriyorlar düğünleri. Düğünlerin zamanı da değişti. Adetleri de değişti. Yapılmaz oldu kimisi. Eskiden yazları başımızı işten kaldıramazdık, düğünler kışa kalırdı. Soğuk demez düğünler kışın yapılırdı. (İNC-21).

İnece kasabasında düğünler cuma akşamından başlar pazar akşamına kadar devam eder. Cuma günü gelinin kız arkadaşlarına gelin evinde düğün yemeği verilir. Yemeğin üzerine darbukalı eğlenceli, kadınlara özel bir eğlence ile kına gecesi töreni yapılır. Kına yakmaya damat tarafının kadın misafirleri de davet edilmektedir. Çalgılı oynamalı bir gece geçirilerek kına yakılır ve eğlence sonlandırılır.

Cumartesi günü, gelin en yakın arkadaşına “ahret çiçeği” almaya gider. İnece'de en yakın arkadaş ahretlik olarak temsil edilmektedir. Gelin, ahretliğine (en yakın arkadaşına) komşuları, arkadaşları ve akrabalarıyla bir eğlence alayı şeklinde çiçek almaya gitmektedir. Gelin, bir buket haline getirilmiş, “grep” diye isimlendirilen nakışlı oyalı bir kumaşa sarılmış ahret çiçeğini alır ve evine döner.

Cumartesi günü damat ise damat tıraşı eğlencesini gerçekleştirir. Damat evinin bahçesinde davullu zurnalı bir şekilde tıraş olur. Damadın yanında iki tane sağdıç olur. Sağdıç ise düğün boyunca damada yardım ve kılavuzluk eden kişidir. Tıraş esnasında damada ve sağdıçlarına erkek tarafından takılar takılır. Sağdıçlar bu takıları ya damada verirler ya da kendilerine bırakırlar.

Her iki düğün evine de cumartesi günü akrabaları ve komşuları tarafından “saçılık” denilen ikramlıklar ve hediyeler getirilir. “Saçılık” olarak adlandırılan ikramlık ve hediyeler; şerbetli tatlı, toz şeker, pirinç, bulgur, tencere, tava, porselen tabak, tepsi gibi ürünlerdir. Tatlılar herkesle birlikte yenilmektedir. Diğer eşyalar ise gelin ve damadın baba evinde kalmaktadır.

Cumartesi akşamı düğün başlamaktadır. Düğün kız tarafının bahçesinde yapılmaktadır. Düğün eğlencesinin ortalarında takı merasimi gerçekleştirilmektedir. Takılar gelinin başında döndürülerek, takan kişinin adı yüksek sesle duyurularak takılmaktadır. Takılar para ve altın olmakla birlikte tencere, kumaş, porselen takımlar olabilmektedir. Düğün bittikten sonra damat tarafı, damatla birlikte evine gitmektedir. Geline kendi baba evinde kalmaktadır.

Pazar günü “gelin alma” töreni yapılır. “Gelin alma” töreni düğünün ertesi günü yapılmaktadır. Damat tarafı pazar günü gelini almak için kız evine gider. Gelin alma törenine damat katılmaz. Erkek tarafı davullu zurnalı bir eğlence alayı ile gelin evine gider. Gelin evinin önünde sadece erkek tarafı oynar, kız tarafı oynamaz. Gelin, baba evinden çıkarken, kuşağı bağlanır. “Gelin kuşağı” olarak adlandırılan kırmızı kurdele gelinin erkek kardeşi ya da babası tarafından gelinin beline bağlanır. Gelin evden çıkarken kız tarafı su ile karıştırılmış buğdayı etrafa saçar. Su ile karıştırılan buğday bereket anlamı taşımaktadır. Aynı zamanda damadın annesi de etrafa şeker saçar. Gelin, damadın baba evine götürülür. Damat havluya para bağlar, gelin arabadan inerken misafirlere atar. Bu sırada damadın annesi etrafa şeker ve bozuk para saçmaktadır. Tekrar davullu zurnalı eğlence yapılır. Gelin, damat tarafından takı takılması için bir sandalyeye oturtulur. Takı töreni yapıp “gelin alma” töreni sonlandırılır.

Gelin almanın ertesi günü, gelin yeni evine alışsın diye “duvak günü” düzenlenir. Gelin tekrardan gelinliğini giyer. Oğlan tarafının yakınları da gelinliklerini giyerler. Gelinlik giyemeyecek olanlar en güzel elbiseleriyle katılır. Öğleden sonra evde ya da bahçede gelin tanıtılır, ardından oyunlar oynanarak eğlence yapılır.

Düğünden bir hafta sonra kız tarafı, oğlan tarafını ve akrabalarını yemeğe çağırır. Bu davete “geze” adı verilir. Düğün sonrasında ailelerin kaynaşması için

düzenlenen bir gelenektir. Sonraki haftasına da oğlan tarafı, kız tarafını “gezeye” çağırır. Aileler karşılıklı olarak ziyaret düzenler ve aile bağlarını pekiştirmiş olur.

Günümüzde İnece kasabası düğünlerinde değişim yaşandığı görülmektedir. Eskiden İnece’de düğünler sonbahar ve kış aylarında yapılırken, 1990 sonrasında keskin bir şekilde değişerek ilkbahar ve yaz aylarında yapılmaktadır. Düğünler, kına gecesi ve düğün olarak, tercihen bir veya iki gece yapılmaktadır. Düğünlerde uygulanan adetler de zaman içerisinde değişim yaşamaya başlamıştır. Eskiden kına geceleri sadece kadınlar arasında düzenlenirken, günümüzde erkeklerde katılmaktadır. Damat tıraşı âdeti uygulanmamaktadır. Düğünlere kılavuzluk eden “sağdıçlık” artık her düğünde tercih edilmemektedir. “Ahret çiçeği” âdeti çok az kişi tarafından uygulanmaktadır. Düğünler artık kız evinin bahçesinde düzenlenmemektedir. Düğün için belirli bir alan veya düğün salonu tercih edilmektedir. Düğünlerde uygulanan takı törenlerinde gelin ve damadın başından takıları döndürerek takma âdeti kaldırılmıştır. Takıyı takan kişinin ismi ve taktığı takısı yüksek sesle etrafa duyurulmamaktadır. Gelin çıkarılırken uygulanan kuşak bağlama âdeti halen devam etmektedir. “Gelin alma” âdeti halen uygulanmaktadır. Ancak eskiden düğünden sonra gelin alınırken, günümüzde düğünden önce gelin alınmaktadır. “Gelin alma” törenine eskiden damat katılmazken, günümüzde bizzat katılmaktadır. “Saçılık” âdeti ise günümüzde de devam etmektedir. Düğünden sonra yapılan “duvak günü” artık yapılmamaktadır. “Geze” âdeti ise çok az aile tarafından uygulanmaya devam etmektedir.

4.Aile ve Evlilik

İnece kasabasında farklı evlenme tipleri uygulanmaktadır. Akraba evliliği ise görülmemektedir. Aynı zamanda çok eşlilik bulunmamaktadır. İnece’de uygulanan 5 çeşit evlenme tipi bulunmaktadır. Bunlardan ilki evlenecek çiftlerin, evlilik kararlarını kendilerinin aldığı evlilik tipidir. “Tanışıp görüşerek” belirli bir zaman geçirdikten sonra evliliklerini gerçekleştirmektedirler. Evlenecek çiftler evlilik kararlarını kendileri alır ve ailelerine bildirirler.

“Evlendirken evliliğimize kendimiz karar verdik. Daha doğrusu konuşup anlaşılırdık birbirimizi seviyorduk. Sonra bana evlenme teklifi etti. Bende kabul ettim. Aileme de ben söyledim. İstiyorum dedim. Bu şekilde evlenmiş olduk.” (İNC-18).

İnce kasabasında katılımcılardan elde edilen bilgiler doğrultusunda, tanışıp görüşerek gerçekleştirilen evlenme biçimi yaygın olarak görülmektedir. Evlenecek çiftler arkadaş ortamında veya iş ortamında bir şekilde birbirlerinden hoşlanarak tanışmaktadırlar. Bu tanışmanın ardından arkadaşlık ilişkileri başlamaktadır. Birbirlerini tanıdıktan sonra da evlilikleri gerçekleşmektedir.

İkinci tip evlilik ise, görücü usulü olan evliliştir. Eskiden beri uygulanan bu görücü usulü evlilikte; görücü denilen kişiler, kız evinden habersiz bir şekilde görücülüğe giderek o ailenin kızını görürler. Daha sonra düşündükleri veya uygun gördükleri erkek ailesine bu durum anlatılır, aileler arasında bir iletişim başlar, ailelerin onayı ile evlilik gerçekleşir.

“Aile büyüklerim karar verdiler. Görücü usulü oldu. Görücü beğenmiş benim hanımı, anneme demişler annemde görmüş. Sonra istemeye gittiler. Bana da sadece sana bir kız bulduk dediler o kadar. Ben evdeyim götürmediler beni istemeye. Aile büyükleri anlaşdı, kız istedik verdiler dedi sonra da evlendik.” (İNC-6).

Türkiye'nin birçok bölgesinde eskiden daha fazla olan günümüzde de varlığını sürdüren görücü usulü evlilik İnce kasabasında da varlığını sürdürmektedir. Kasabada ortalama 60 yaş üstü bireylerde yaygın olarak görücü usulü evlilik biçimi görülmektedir. Günümüzde ise İnce kasabasında görücü usulü evlilik yaygın değildir.

Üçüncü tip evlilik ise kaçarak evlenmedir. Bu evliliğin özelliği aile onayı alınmadan kızın yaşı dolunca, sevdiği erkeğe kaçmasıdır. Evlenmek isteyen çift sadece erkeğin anne-babasından onay alabilmektedir. Bazı durumlarda erkeğinde anne-babası onaylamamaktadır yine de evlilik gerçekleşmektedir.

“Konuştuğum birisi vardı. O konuşmada anca tarlada çalışırken olan kısa konuşmalar. Sonra kaçma konusu açıldı aramızda. Baştan hiç niyetim yoktu. Sonra düşündüm bizimkiler aksilik çıkarabilir bir de daha evlenmeme de var çünkü abimler var önümde, annem kız bakar abime, abim beğenmez eee bende hemen hemen evlenmek

isterim onları mı beklicem. Baktım bunlar beni zor verir. En iyisi kaçmak dedim.”
(İNC-29)

Kaçarak evlenme araştırmanın konusu olduğu İnece kasabasında geçmişten günümüze nadiren gerçekleşen evlilik biçimlerindedir. Kaçarak evlenmenin gerçekleşmesinde ki en büyük etmen, ailelerin evliliğe karşı çıkmasıdır. Ailelerin rızası olmadığı için evlenecek çift kaçarak evlenme yolunu tercih etmek zorunda bırakılmaktadır. Kaçarak evlenmekte bir diğer etmen ise, erkeğin maddi imkânsızlıklarından dolayı düğün yapamayacak olmasıdır. 1990 öncesi kaçarak gerçekleşen evlenmelerde düğün yapılmamaktadır. Düğünün yapılmayacak olması da aynı zamanda caydırıcı bir etmendir. Her dönemde evlenecek çiftler davulla zurnayla ilan edilerek bir evliliği tercih etmektedirler. Günümüzde kasabada nadiren görülen kaçarak evlenmelerde düğün erkeğin ailesi tarafından yapılmaktadır.

Dördüncü tip evlilik ise, “tanışıp görüşerek aile onayı ile evlilik” biçimidir. Bu evlilik biçiminde çiftler kendileri tanışıp görüşerek evlilik kararını aldıkları zaman, ailelerine bu durumu bildirirler. “Tanışıp görüşerek” olan evlilikten farkı ise, ailenin onayı alınır. Aile onaylarsa evlilik gerçekleşir. Eğer aile onaylamazsa evlilik gerçekleşmez. Burada önemli olan, evlilik kararının yüzde elli çiftler; yüzde elli aileler tarafından alınmakta olmasıdır.

“Hem kendimiz yani eşimle ben hem de ailemle birlikte karar aldık. Eşim kasabamdan zaten tanışır konuşurduk. Sonra evlilik kısmet oldu kendi kendimize konuştuk anlaştık sonra ailelerimize söyledik, ailemiz ile birlikte de bu kararı aldık.”
(İNC-16).

Kasabada “tanışıp görüşerek aile onayı ile evlilik” biçimi eskiden olduğu gibi günümüzde de uygulanmaktadır. Birbirleriyle bir şekilde tanışan çift evlilik kararlarını kendi aralarında aldıktan sonra bu durumu ailelerine danışırlar. Aileler karşı tarafı sorup soruşturduktan sonra nihai karara varırlar. Eğer ailelerinin kararı olumluysa evlilik gerçekleşir. Bazı durumlarda ailelerinin kararları olumsuz sonuçlanırsa, evlatlar ailelerini ikna etmeye çalışırlar. İkna edemezlerse ailelerinin kararlarına önem verdikleri için evlilik gerçekleşmez. Bu evlilik biçiminde ailenin onayını almak önemli bir

etmemidir. Otoriter ailelerde, gençlerin evlilik kararlarına aileler olumsuz bakıyorsa, ailelerin dedikleri olur ve gençler evlilik kararlarından vazgeçerler.

Beşinci evlilik tipi ise para karşılığı gerçekleştirilen evliliklerdir. Bu evlilik tipinde, başka bölgelerden para karşılığında getirilen kızla evlilik gerçekleştirilmektedir. Bu evlilik tipi belli başlı sebeplerden ötürü doğmuştur. Kasabada kendi yaştaşından evlenecek bekâr kız olmayınca, kasabada kendisine kız verilmeyince veya evlenecek erkeğin dul ve çocuklu olmasından dolayı bazı aracılar ile bulunan ve kız ailesine para ödenerek onay alınan bir evlilihtir.

“Kardeşlerime babalık ettim onları okut büyüt evlendir derken benimde yaşım evlilik çağımı biraz geçti. Kasaba kendi yaşıtım bekâr kız kalmadı. Ya dışarıya evlendi gittiler ya da burada evlendiler. Ben hayat şartlarında diyim sözün özü evlenemedim. Sonra bir tanıdık aracılığı ile başka bir bölgeden(şehirden) ailesine para vererek getirttik sade bir şekilde evlendik.” (İNC-14).

İnce kasabasında para karşılığı evlilik hem geçmişte hem de günümüzde çok nadiren görülen bir evlilik biçimidir. Katılımcının da belirttiği üzere, yaşının geçmesi halk deyimiyle evde kalmışlık, dul olmak, kasabadan kız bulamamak, civar yerleşim yerlerinden ve kasabadan evlenecek kişiye kız verilmemesi gibi durumlarda tercih edilen bir evlilik biçimidir. Başka bir şehirden aracılardan vasıtası ile kız ailesine belirlenen tutarda bir ücret ödenerek kızları istenir. Kız ailesinin memleketinde düğün yapılmaz ya da aile içi çok küçük bir düğün yapılır. Erkeğin memleketinde de sade bir düğün töreni yapılarak evlilikleri gerçekleştirilmiş olur.

Günümüzde çiftler tanışıp görüşerek, birbirlerini tanıyarak ve anlaşarak evlilik kararlarını vermektedirler. Evlenen çiftlerin ebeveynleri bu durumu olumlu karşılamaktadır. Görücü usulüyle evlenen anne-babaların çocukları, değişen toplum düzeni içerisinde, kendi kararlarıyla tanışıp görüşerek evlenmeyi tercih etmektedirler.

5. Nikâh Türleri

Evlilik iki ayrı cinsin hayatlarını resmi nikâhla birleştirmeleridir. Türk geleneklerine göre nikâh, aynı yastığa baş koymak, hayatların birleştirilmesi, yaşamın

güzelliklerini ve zorluklarını birlikte göğüsleme ve kendi yuvasını kurma olarak tarif edilmektedir. Bununla birlikte evli olmanın önemsendiği ve topluma karşı saygınlığı olduğu düşünülmektedir. Toplum içerisinde evli bekâr ayrımı yapılabilmekte, evliye gösterilen saygı ile bekâra gösterilen saygı aynı olmamaktadır.

Türk toplumunda yaygın olarak eşlerin tercih ettiği nikâh türü resmi nikâhtır. Hukuki ve yasal olarak eşlerin hayatlarını birleştirdiklerine dair yapılan bir anlaşmadır. Çok nadir görülen bir diğer nikâh türü ise dini nikâhtır. Halk arasında hoca nikâhı da denilmektedir. Cami imamı ya da bir din görevlisi tarafından kıyılan nikâh biçimidir.

“Önce belediye nikâhı oldu. Sonra akşamına düğün düğünün arasında mıydı, ya da gelin almaya geldikleri esnada mı geçmiş zaman evladım hatırlayamadım ama belediye nikâhından üç-beş saat sonra da hoca nikâhımız kıyıldı.” (İNC-26).

“Önce dini nikâhımız oldu. Artık her şey belirlenmişti. Düğüne birkaç gün kalmıştı. Düğün günü mü yoksa düğünden 2-3 gün sonra mı tam hatırlayamadım, oldu baya şimdi. Resmi nikâhta oldu sonrasında.” (İNC-23).

Birçok bölgede de yaygın olan nikâh ise her ikisinin bir arada yapıldığı nikâh biçimidir. Eşler hem resmi nikâh hem de dini nikâhı bir arada tercih etmektedirler. İnece kasabasında da bütün katılımcılarda görülen nikâh biçimi; resmi nikâh ve dini nikâhın bir arada olmasıdır. Öncelikli olarak eşler resmi nikâhı tercih ettikten hemen sonra aile içerisinde cami imamı tarafından dini nikâh kıyılmasını tercih etmektedirler. Dini nikâh ya düğünden veya resmi nikâhtan hemen önce ya da hemen sonra olarak tercih edilmektedir. Kasabaların tipik özelliklerinden biri olan resmi ve dini nikâhın bir arada yapılması İnece kasabasında da görülmektedir. Günümüzde evlenen çiftler resmi ve dini nikâhı bir arada tercih etmektedirler.

6. Evlilik Yaşı

İnece kasabasında eskiden erken yaşlarda evlilikler daha yaygın görülmektedir. Evlenen çiftlerin ortalama evlenme yaşları; kızlarda 21, erkeklerde ise 23 yaşlarıdır. Erken yaşlarda evlenmelerin başlıca sebepleri, kültürel ve geleneksel yapının devam etmesi denilebilir. Bunun yanı sıra evlenen çiftlerin eğitim hayatlarının kısa sürmesi de

bir diğerk etmendur. Gençler ilkokul, ortaokul veya liseye kadar okuduktan sonra evlenmeyi düşünmektedirler.

Ben 20 yaşında evlendim. Liseyi okuduktan sonra birkaç zaman evde anneme yardım ettim. Sonra evlenmek istedim yani. Şimdi size göre genç yaş oluyor benim evlendiğim yaşta nenem bana kalık kız derdi. Kaldı bu başımıza alan olmadı bunu derdi. O zamanlarda insanlar bu yaşlarda evlenirdi.(İNC-17).

1990 öncesine tarihlenen evliliklerde, hem eğitim hayatı kısalığının hem de gelenekselliğın baskın olduğunu görebilmekteyiz. Ortalama 17 yaşında liseyi bitiren insanlar, kısa süre içerisinde evlenip kendi yuvarlarını kurma düşüncesi içerisinde girmektedirler. Erkeklerin yaş ortalaması kadınlardan bir iki yaş yüksektir. Bunun sebebi, aile ekonomisine çalışarak katkı sağlama ve askerlik süresinin dâhil olması denilebilir.

27 yaşında evlendim. Üniversiteyi biraz uzattım. Sonra biraz yeni mezun olarak gezdim. Üstüne de askere git gel. İş oturtmaya çalışırken evliliğe sıra anca geldi. Kısmet bu yaşta evlenmiş.(İNC-7).

Günümüz evliliklerinde yaş ortalamasının arttığı gözlemlenmiştir, kızlarda 25, erkeklerde ise 28'dir. Yaş ortalamasının artmasındaki en büyük etmen, lise sonrası eğitim hayatının devam ettirilmesidir.

Evlendiğimde 20 yaşındaydım. Neredeyse çocuk yaşta evlendim. Bunu şimdi fark ediyorum. 20 yaşında evlenip yuva kurmak o yaş için çok büyük bir sorumluluk. Hele erkekler daha geç olgunlaşıyor. O yüzden çocuklarım da kendilerini hazır hissettikleri yaşta evlenmelerini isterim. Benim gibi erken yaşta evlenmelerini istemem hatta bu duruma karşıyım. Gençliklerini yaşasınlar, erken yaşta evlenince madalya takmayacaklar. (İNC-19).

Ayrıca genç evlenen ebeveynlerin, çocuklarının kendileri gibi genç yaşlarda evlenmelerini istememeleri evlilik yaş ortalamasını arttırmaktadır. Ebeveynleri çocuklarının gençliklerini rahat bir şekilde yaşamalarını istemektedirler. Hayat zorluklarına karşı işlerini sağlamlaştırılmalarını ve evliliğe hazır hissettikleri zaman evlenmelerini gerekli görmektedirler.

Günümüz Türkiye'sinin evlilik yaş ortalamasıyla, İnece' de evlenen çiftlerin yaş ortalamaları birbiriyle örtüşmektedir. Evlilik yaş ortalamasının altında yatan etmenlerin eğitim, iş, hayat şartları gibi unsurlarla da uyduğu görülmektedir.

7. Aile Tipleri

İnece kasabası tipik bir kasaba ailesi özelliklerini barındırmaktadır. Kasaba aile tipi; çoğunluğu çekirdek ailelerden oluşan, aynı zamanda geniş aile biçiminde de yaşayan ailelerden oluşmaktadır. İnece kasabası ailelerinin de çoğunluğu çekirdek aile şeklinde yaşamaktadır. Çekirdek aile; anne-baba ve evlenmemiş çocukları olarak tanımlanmaktadır. İnece' de hüküm süren çekirdek aile tipi, son yıllarda yaygın hale gelmiştir.

“Oturduk beş sene kadar bir arada ama sonra ayrıldık kendi evimize geçtik. Çocuklarımızın geleceğini düşündük. Ufak tefek bazı anlaşmazlıklar olmuştu. Kendi çocuklarımızın da evlendikleri zaman bizimle yaşamalarını istemeyiz. Kendi evleri kendi düzenleri olsun. Her ne olursa olsun kendi ailesinde kendi kararlarını almak ister insan. Diğer türlü olmuyor.” (İNC-22)

Katılımcılarımızın hemen hemen hepsi eskiden geniş aileler şeklinde yaşadıklarını belirtmişlerdir. Evlenen gençler anne-baba evinde belirli bir süre ortalama 10 yıl beraber yaşadıktan sonra kendi çekirdek ailelerini kurabilmişlerdir. 1990 öncesi evlenen bireylerin anne-baba evinde oturma sebepleri arasında; gelenekselliğin ağır basması, maddi imkânsızlıklar, mübadil kökenli olmaları gibi etmenleri sıralayabilmekteyiz. Maddi imkânların sağlanabilmesi, aile içinde yaşanan anlaşmazlıkların artışı, aile kararlarında söz sahibi olamamaları gibi sebeplerden dolayı genç evli çiftler kendi evlerine çıkmaktadırlar.

“Biz hiç sofraya annem babam ben olarak oturmadık. Hep beraber dedem babaannem, amcalarım halalarım yengelerim kuzenlerim derken cümbür cemaat otururduk. Dede nene öldü tabi, bazı kuzenler evlenip gitti. Ama hala soframız kalabalık amcam yengem, annem, çocuklar eşim gene kaşık sesimiz sofrada bitmiyor. Yalnız yaşamazdık zaten buna alışmıştık çocukluktan da çocukken ailem daha kalabalıktı,

böyle hep bir arada olmak beni mutlu ediyor. Birbirimize bir yük olarak bakmıyoruz. Herkes birbirine yardım ediyor ve her şey hemen halloluveriyor.”(İNC-24).

Günümüzde İnce aileleri içinde, geçmişe oranla sayıları azalmış olsada geniş aileler varlıklarını sürdürmektedirler. Bir arada yaşamaktan da mutlu olduklarını belirtmektedirler.

“Benim çocukluğum da ailem çok kalabalıktı. Babaannem, halam, eniştem, kuzenlerim, annem-babam hep bir arada oturduk. Sonra ölenler oldu, ayrı eve çıkanlar oldu. Biz ailemle baş başa kaldık ama kısa bir süre sonra ben evlendim. Kendi yuvamı kurdum. Çocuklarım oldu derken babamı kaybettik. Annemde beni evlendirirken ki gibi genç ve dinç değil artık, haliyle annemi yanıma aldım. Gene hep bir arada yaşıyoruz.” (İNC-16).

İnce kasabasındaki geniş ailelerin bazıları varlıklarının ya da oluşumlarının, aile büyüğüne bakma ve ihtiyaçlarını karşılama duygusundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Anne-baba evinden evlenerek çıkan çocuklar, yıllar sonra aile büyüklerinden herhangi birini kaybettikleri zaman geri kalan ve yaşlanmış olan aile büyüğüne sahip çıkma düşünce ve duygusuyla yanına almaktadır. Aile büyüğü(dede veya nene), çocuğu ve çocuğunun eşi, torunları şeklinde yaşamaktadırlar. Çekirdek aileler, aile büyüğü olan yaşlıya saygı ve ona bakma duygusuyla geniş aile şekline dönüşmüşlerdir.

Günümüz dünyasında çekirdek ailelerin varlıkları artış göstermektedir. İnce kasabası da günümüz çekirdek ailelerinin artışına paralellik göstermektedir. Geçmişte İnce kasabasında geniş aileler çoğunlukta iken günümüzde çekirdek aileler çoğunluğa sahiptir.

8. Aile ve Çocuk

Aileyi aile yapan en önemli etmenlerden birisi de çocuk sahibi olmaktır. Evliliğin ve ailenin önemli bir dinamiğini oluşturmaktadır. Soyun devamı olan çocuk, çocukla birlikte kazanılan sorumluluklar, dünyaya getirdikleri çocuklarına hayatı öğretmek ve ona yol göstermek aile olmanın önemli kazanımlarındandır. Hayatlarını

birleştiren ve kendi ailesini kuran çiftler, soylarını devam ettirmek, kendisinden bir parça olan evlatlarını dünyaya getirmek isteği ile çocuk sahibi olurlar.

8.1. İdeal Çocuk Sayısı

İnece kasabasında evlenen çiftlerin, “evlendik, çoluğa çocuğa karışma zamanımız geldi” düşüncesi ağır basarak; evlilikte çocuk sahibi olmanın önemine yükledikleri anlamı görebilmekteyiz. İnece kasabasında insanlar, evli olmakla birlikte çocuk sahibi olmayı da saygınlık göstergesi olarak kabul etmektedirler. İnece kasabasında yaygın olan çocuk sayısı 2 çocuktur. İki çocuk kadar yaygın olmayan, 3 çocuk sahibi katılımcılarda bulunmaktadır. Üç çocuk ve üzeri olan aileler de istisnai olarak bulunmaktadır. Tek çocuk sahibi olanların sayısı kasabada azınlıktadır.

Üç çocuk ve üzeri olan ailelerin evlilik tarihlerine bakacak olursak, 1990 yılı öncesine tarihlenmektedir. 1990 öncesi kasaba ailesinde çok çocuklu olma anlayışı hâkimdir. 1990 sonrasında bu düşünce 2 çocuk yeterli anlayışına dönüşmüştür.

İnece kasabasındaki katılımcıların çocukluk çağlarında, ailedeki çocuk sayısına değinecek olursak; genellikle 3 ve üzeri çocuklu ailelerden oluşmaktadır. Günümüzde kasabada 2 çocuklu aileler yaygın olmakla birlikte, araştırmaya katılan katılımcılar aynı zamanda ideal çocuk sayılarını da “iki evlat karardır” olarak belirtmektedirler. Kasabadaki katılımcıların “ideal evlat sayısı iki evlattır” düşüncesinin altında bir kız bir erkek evlat sahibi olma düşüncesi barınmaktadır.

“İki çocuğum var. Bir kız bir erkek. Kızım olsun ya da oğlum olsun düşüncesi hiç olmadı, yeterki sağlıklı olsun, sağlığı her daim yerinde olsun. İkinci çocuğumuz da kız olsun erkek olsun düşüncesi hiç olmadı. Birbirlerine kardeş olsunlar, çocuğumuz tek çocuk büyümesin, kardeşlik duygusuyla büyüsün dedik. Biz gittikten sonra da birbirlerine destek olsunlar sahip çıksınlar, kardeşten ötesi var mıdır ya.”(İNC-9).

Çocuk sahibi olan ailelerin cinsiyet temelli çocuk ayrımı bulunmamaktadır. Türk toplumunda, soyadını devam ettirme düşüncesiyle erkek evladın daha fazla önemsendiği düşüncesi yaygındır. Bu düşüncenin aksine İnece kasabasındaki ebeveynlerin erkek ya da kız evlat ayrımı bulunmamaktadır.

Günümüz dünyasında ailelerin tek veya iki çocuk sahibi olma düşüncesi sıklıkla görülmektedir. Bu düşünce yapısına İnece kasabasında da rastlanmaktadır.

8.2. Çocuk Adetleri

İnece ailesinin göz bebeği olan evlatları doğduğunda belli başlı ritüeller yapılmaktadır. Çocuk ritüelleri doğumla başlayıp, çocuğun gelişim sürecinde de devam etmektedir. Ailenin yeni doğan bebeğinin yıkama suyuna bebek sağlıklı olsun diye altın yüzük batırılır. Diğer aileler yeni doğan bebeği görmeye giderler, yanlarında altın veya bebeğe hediye götürürler. Yeni doğan bebek ve annesi kırk gün boyunca evden çıkmamaktadır. Doğumdan bir hafta on gün sonra da mevlit okutulur. İnece halkı arasında buna “bebek mevlidi” denilmektedir. Kırk günün sonunda ise bebek ve annesi dışarı çıkartılır. Akraba ya da komşuya gidilir. Buna “kırk uçurma” denilir. Kırk uçurmaya gidilen aile, bebek evden nasipsiz çıkmasın, diyerek bebeğe hediye vermektedir.

Kırk uçurma yapılır. Doğan bebeğin kırkıncı gününde sevdikleri birine götürülür. Sonra şey vardır, adım çöreği. Çocuk ilk adımlarını atmaya başladı mı adım çöreği yaparız. Kız bebeklere altı aylık kınası yapılır. Sünnet düğünleri de evlenme düğünleri gibi telaşlı geçer. Sünnet annesi baya yorulur. (İNC-16).

Yürümeye başlayan, yeni adımlar atan bebeğe, “adım çöreği” yapılır. Adım çöreği; akrabalar, komşular ve onların çocukları davet edilerek, saat 4’ten sonra yapılan çocuk odaklı bir etkinliktir. Bu etkinlikte davul zurna tutulabilir ya da müzik açılarak eğlenceli şekilde kutlanılabilir. Çocuklara evlerin bahçesinde koşu yarışı yaptırılır. Yeni yürüyen çocuk, kız ise kız çocukları koşar; erkek ise erkek çocukları koşar. Birinci gelen çocuğa veya tüm çocuklara hediyeler dağıtılır. Birinci gelen çocuk yeni adım atan çocuğun ayaklarına bağlanan kurdeleyi keser. Böylece bebeğin adım atma töreni gerçekleşmiş olur. Çocukların ebeveynlerine ise çörek(lokma) yapılır. Yapılan çöreklerin içerisinde bir tanesine bozuk para konur. Para kime çıkarsa, yeni adım atan çocuğa bir hediye alır.

Yeni doğan bebek kız ise kimi aileler bebeğe kına merasimi yapmaktadır. Bebeğin eline kına yakmak suretiyle, akrabalar ve komşular davet edilerek yapılan bir eğlencedir. Buna “altı aylık kınası” adı verilir. Bebek erkek ise, doğumundan kısa bir süre sonra ya da 10 yaşına kadar sünnet mevlidi ile birlikte sünnet töreni yapılmaktadır. İnece aileleri erkek çocukların sünnet düğününü önemsemektedirler. İnece’liler sünneti “erkek çocuklarının erkek olduğu zaman” olarak nitelendirmektedirler. Erkek çocukları büyüyüp askerlik çağına geldikleri zamanda asker düğünü yapılmaktadır. Asker düğünü askere giden gencin arkadaşlarının, akrabalarının ve komşularının katıldığı küçük bir düğündür. Asker olan genç, asker düğünü boyunca kırmızı, ay yıldızlı, parlak, pul işlemeli çember(yemeni) takmaktadır. Ayrıca askere gidecek birkaç gencin asker düğünü birlikte yapılabilmektedir. Asker düğününe katılanlar, asker olan gence, “asker harçlığı” adı altında harçlık verirler.

Geçmiş yıllarda İnece aileleri ihtiyacı olan çocukları da kendi çocuklarıyla beraber sünnet ettirmektedirler. Günümüzde bu uygulama kalkmıştır. Aileler şatafatlı bir düğün ya da sade bir düğün tercih ederek sünnet törenlerini kendi çocuklarına yapmaktadırlar. Bunun dışında geçmişten günümüze İnece’de çocuk doğduğundan sonra uygulanan adetler herhangi bir değişime uğramadan devam etmektedir.

8.3. Değişen Çocukluk

Katılımcıların hepsi çocuklarının sosyal hayatlarında internetin bu kadar baskın olmasından rahatsız olduklarını aktarmışlardır. İnece kasabesindeki çocuklar internet üzerinden çevrimiçi oyun, çizgi film, fotoğraf ve yorum paylaşılan sosyal sitelerde uzun süreler zaman geçirmektedir. Günümüz çocuklarının internet erişim yaşının düştüğünü ve internet kullanım sıklığının arttığını gözlemlemekteyiz. İnece kasabesindeki çocuklar da küçük yaşlarda tablet ve telefonlarla tanışarak internette zaman geçirmekte ve bu yönde eğilim göstermektedir. Günümüzde salgın şartlarından dolayı yapılamayan yüz yüze eğitimle birlikte, eğitimin internet üzerinden çevrimiçi olarak yapılması da eklenince, internet kasabada çocukların ve gençlerin vazgeçilmezi haline gelmiştir. Küçük yaşta çocukların bile tablet ve cep telefonu kullanımını yaygın bir şekilde görmektedir.

“Benim çocukluğum çok güzeldi mutluydum. Kırlarda doğada arkadaşlarımla oyunlar oynayarak geçti. Okula gidiyorum, çocuğum, arkadaşlarımla oyunlar oynuyorum ama bak kızım aileme de o yaşta yardım ediyorum 7-8 yaşındayım yani. Bahçeye işe gittik, tarlada çalıştık, koyunlara yem verme olsun, merada otlatma çobanlık olsun aileme hep yardım ettim. İlkokul ikideki yardımımı orta sondaki yardımım aynı değil tabi, yaşımla büyüdükçe aileme yardım etme katkımında artıyor. 7-8 yaşında çocuksun bir çocuğa ne kadar görev verilebilirse ailede onu yapıyor zaten. Muhakkak bir görevimiz olurdu. Arkadaşlarım da benim gibiydi. Gel şimdi oynayalım diyorum, ben şimdi kuzuları gütmeye gidiyorum sonra oynayalım derdi misal yani.”(İNC-10).

Katılımcılardan 30 yaş ve üzeri olanlar, çocukluklarını yaşayarak mutlu ve oyunlarla dolu bir çocukluk geçirmişlerdir. Bununla beraber yaşları elverdikçe ve bütün bir çocukluk ve gençlik zamanlarında ailelerine yardımcı olmuşlardır. Ailelerine yardımları 7-8 yaşlarında tavuklara buğday atma, kuzuları-oğlakları annelerinden ayırma gibi görevlerle başlamıştır. İlerleyen yaşlarında, merada kuzu otlatma, sürü gütmeye, bahçe çapalama, gübre serme, ev işlerinde yemek yapma, kardeşine bakma gibi görev ve sorumluluklarla devam etmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere aileler çocuklarına küçük görevlerden başlayarak, çalışma ve sorumluluk bilinci kazandırmaya yönelik yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Katılımcılarımızın hepsi bu şekilde geçen çocukluklarının; ileride çalışma azmi, sorumluluk sahibi olma bilinci kazandırmaya dönüştüğünü yıllar sonra anladıklarını ifade etmişlerdir.

“Bizim çocukluğumuz gençliğimiz şimdiki çocuklar gibi değildi. Gerçekten onlardan daha güzel çocukluk yaşadık. Daha mutluyduk bir kere, şimdiki çocuklar mutsuz, memnuniyetsiz. Biz o filmlerde gösterilen kırlarda da koştuk ailemize de yardım ettik. Onlarla beraber çalıştık. Şimdiki çocuklar ailelerine yardım etmez, bir işin ucundan tutmaz gözü hep telefonda ya da internette.” (İNC-11).

Ebeveynlerin kendi çocuklukları ile günümüzdeki çocuk ve gençlerin kıyaslaması yapıldığında, ailedeki çocuğun sosyal statüsünde önemli bir değişimin yaşandığı gözlemlenmiştir. İnce kasabasındaki günümüz çocuk ve gençleri yaygın olarak aile bireylerine yardım etmemektedirler. Yardım etmeyişinin birden çok sebebi bulunmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına, kendi çocukluğundaki gibi görev ve

sorumluluk vermeyerek yetiştirmeleri en büyük etmenlerdendir. Ayrıca değişen çevre şartları, yazılı ve görsel iletişim araçlarının artması, internetin yaygınlaşması gibi etmenlerde önemli bir yer tutmaktadır. İstisnai olarak değişen çevre koşullarından etkilenmeyen, kendi yetiştirme şekliyle çocuklarını yetiştiren aileler ve çocukları da bulunmaktadır.

1990 öncesi çocukluklarını yaşayan insanlar, mutlu bir çocuklukla birlikte, ailelerine yardım etme bilinciyle yetişmiştir. Günümüzde bu bilinç ciddi anlamda kaybolmuştur. Bir diğer deyişle eskiden çocuklar ailelerine yardım ederek çalışmakta ve ailelerinin gelirine ortak olmaktadır. Günümüzde ise çocuklar ailesinin refahına ortak olmaktadır.

9. Ailede Yaşlı

Günümüzde TÜİK verilerine baktığımızda, 65 yaş üstünü yaşlı kabul etmektedir. Toplum ise 65 üstü herkesi yaşlı olarak kabul etmemektedir. Yaşlılık, yaş almayla beraber, fiziksel özelliklerinin kısıtlandığı, sağlık sorunlarının çıkabildiği, hayat kalitesinin günden güne azaldığı bir zaman olarak tanımlanabilmektedir. Buradan hareketle toplumda 65 yaş üstü herkes yaşlı sayılmamaktadır.

Ulusal anlamda saygınlığı olan yaşlılığın, İnece kasabasında da saygı duyulması gerektiği ve hayat deneyimlerini öğreten bir öğretici görevinin olduğu düşüncesi hâkimdir. Aynı zamanda yukarıda bahsedildiği üzere İnece halkı 65 üstü herkesi yaşlı kabul etmemektedir. İnece halkı için yaşlı; torun sahibi olmakla beraber, fiziksel kısıtlamaları yaşayan insanların sosyal statüsüdür.

“Sen seksen sene yaşasan neler öğrenmezsin ki, bilemediğimiz bir şey olunca; adetler olsun, görenekler olsun her zaman akıl danışırız. Ayrıca bunları geçtim kardeşler arasında abime ablama ne desem de kızdırmam diye anneme akıl danışırım. Bahçeyle, bağla, toprakla ilgili ne olsa gider sorar öğrenirsin kafana takılanı ya da bilmediğini. Hangi konuda olsa konuşursun, bayramda seyranda ailenin çatısıdır, ana-baba evinde bir araya gelirsin.” (İNC-12)

İnce halkı yaşlılara saygı duymakla birlikte, hayat deneyimlerinden yararlanması gerektiği biliciyle yaklaşmaktadır. İnce halkı orta yaş nüfusunun ve çocuklarının, hayata dair bilmedikleri konularda, danıştıkları kişiler aile büyükleri yani ailedeki yaşlılarıdır. Aile büyükleri, geçmişle gelecek arasında köprü görevi oluşturmaktadır. Bayramlarda, anneler gününde, babalar gününde ailedeki yaşlıların etrafında toplanılmaktadır. Bir nevi büyük ailenin(nene-dede, çocukları, gelinler-damatlar ve torunları) bir araya geldiği, bütün herkesin bulunduğu bir buluşma noktası niteliğini temsil etmektedir.

“Aileme bakmakla sorumlu hissediyorum kendimi. Çünkü benim ailem de bunu böyle yaptı. Bende onlardan öğrendiğim gibi dönüşümlü olarak kardeşimle birlikte aileme anneme bakıyorum. Bundan da mutluyum, hem annemin ihtiyarlığını görüyorum yaşlanması garip geliyor insana ama hayat böyle bir şey, hem de çocuğum anneanne sevgisiyle büyüyor.”(İNC-5).

Halk tabiriyle yaşlanan, kocayan, ihtiyarlayan kişinin bakımını ve ihtiyaçlarını karşılamak evlatların görevi olarak algılanabilmektedir. İnce kasabasındaki katılımcıların hepsi aile büyüklerinin ihtiyaçlarını karşılamayı, onların bakımını üstlenmeyi bir görev olarak görmektedirler. Onların tabiriyle “evlatlık görevimiz” olarak ifade edilebilir. Bu ifadenin altında yatan temel sebep ailede gördükleri eğitimidir. Katılımcıların hepsi çocukluk zamanlarında ailede büyükleriyle birlikte yaşamışlardır. Katılımcılarımızın anne ve babası, kendi anne ve babalarına bakmışlardır. Bunları gören eskinin çocukları, günümüzün yetişkinleri de aile içinde yaşlıya olan hürmeti ve evlat olarak bakma görevini küçükken öğrenmişlerdir.

“Tabi ki de baktım o benim annem atam, beni dünyaya getiren kişi bakmakla görevliyim. Bir de eşimi de dünyaya getiren kaynanaya kayınbabaya da baktım. İkimizde eşimle ben analarımıza babalarımıza ölünceye dek baktık. Hayırlı evlat yani. Biz çocuktuk onlar anaydı babaydı. Onlar kocadı biz onların yaşına vardık, bu sefer biz ana baba olduk onlar da evlat oldu.”(İNC-17).

Katılımcılar yaşlanan anne babasına bakmayı “evlatlık görevi” olarak gördükleri için, bütün çocuklar sırasıyla yaşlanan anne babasına bakmaktadır. Hareketleri kısıtlanan, sağlık sorunları yaşayan, ruhsal durumlarının değişmesi ve hayat kaliteleri

düŖen yaŖlıların bakım durumu pek de kolay olmamaktadır. Bakan kiŖi karŖılaŖacağı tüm zorluklara rağmen, aile içinde yeni bir otoritenin oluŖumu, özel hayatın azalması, yaŖanan psikolojik ve fiziksel yorgunluklara rağmen yaŖlanan anne-babasına bakmamayı düŖünmemektedir. Hatta çoğu yaŖlanan aile büyükleri yaŖlanmasına ve yaŖlılıđın getirdiği sorunlara rağmen evini terk etmek istememektedir. Evlatlarının kendi evinde bakımını yapmasını talep etmektedir. Zor olan yaŖlı bakımının, evlatlar için bir kat daha zorlaŖmasına rağmen yaŖlanan aile büyüğünün bakımını karŖılamaktadır. Zaman içerisinde saygıda kusur etmeden ya ikna ederek kendi evine götürüp ya da evladı onun evine gelerek bakımını üstlenmektedir. Aile büyüklerine bakan ve bunu bir görev olarak yapan katılımcılarımız, kendi yaŖlılıklarında ise farklı bir tutum izlemektedirler.

“YaŖlandığımda elden ayaktan düŖmedikçe kendi kendime oturmak isterim. Çok yaŖlandım elden ayaktan düŖtüm o zaman sırasıyla çocuklarımla yaŖamak isterim. Kendime bakamayacak kadar olursam çocuklarımla bakmasını isterim o da olmadı darülacezeye.” (İNC-18).

Kendi anne babalarına bakan neslin önemli bir kısmı kendi yaŖlılık zamanlarında evlatlarının bakmasını talep etmektedirler. Aile içi bu yaŖlı bakım geleneğinin hem devam etmesini istemektedirler hem de onlar için evlatlarının bakmaması hoŖ olmayan kötü bir durum olarak görölmektedir. Aynı zamanda evlat olarak kendi anne babasına bakan bireyler, ilerleyen zamanda kendilerine de bakılmasını istemektedirler. Kendi anne babasına bakan ve bunu “evlatlık görevi” olarak gören kiŖiler, kendi evlatlarının bunu doğal olarak yapması gerektiğini düŖünmektedirler.

“Kendime bakabilecek durumdaysam yaŖlandığımda gene yalnız otururum. Lakin çocuklarıma yakın oturmak isterim onlarla aynı evde oturmak istemem işlerine karŖışabilirim yani, işlerine karŖışmak istemem. Daha da ileride bakıma muhtaç olursam, kendi işimi yapamaz hale gelip de elden ayaktan düŖersem kararı çocuklarıma bırakırım.”(İNC-19).

Katılımcıların önemli bir kısmı, ilerleyen yılları planlamadıklarını, daha yaŖlanmadık, yaŖlanınca düŖünölür bunlar diyerek ya da açıkça ifade ederek bu kararı gelecekte evlatlarına bırakmaktadırlar.

“Yaşlanınca inşallah kimseye yük olmayız. Kendi kendimize kalmak isteriz. Öyle her iki tarafa da çok zor olur. En olmadı huzurevi gibi bir yere gidebiliriz. Yaşlıların yani o zamanki akranlarımla bir arada zaman geçirebileceğim bakım evi tarzı bir yere yerleşmek isterim.” (İNC-30).

Anne babasına karşı“evlatlık görevi” olarak nitelendirdiği bakım işini gerçekleştiren katılımcılarımızın önemli bir kısmı, yaşlılıklarında kendilerine evlatları tarafından bakılmasını istememektedirler. Türk toplumunda ve İnece halkında günümüz şartlarında yaşlı bakım evlerinin hoş karşılanmamasına rağmen, kendilerinin bakıma muhtaç oldukları zaman bakımevlerini tercih edeceklerini ifade etmişlerdir.

Günümüz Türkiye’inde yaşlı bakımevleri veya huzurevleri toplum tarafından pek fazla kabul görmemektedir. Hatta toplumun ayıpladığı durumlardır. Bu durum İnece kasabasında da geçerlidir. Kasabada küçük sayılabilen belli bir kitlede ise, günümüz dünyasından ayrışan bir düşünce mevcuttur. Sayıca az olan bu insanlar evlatlarının kendilerine bakmasını istememektedirler. Bir başka deyişle, “ben baktım ama bana bakmasınlar” düşüncesine sahiptirler.

10. Aile ve Akrabalık

Türk toplumunun akrabalık ilişkileri ve bağları güçlüdür. Akrabalık ile birlikte gelen kan bağı önemsenmektedir. Akraba ilişkileri, arkadaş, yakın çevre, komşuluk ilişkilerine benzemektedir. Kan bağı aile üyeleri aralarında güçlü bir bağ oluşturmaktadır. Hayat şartlarından dolayı aralarına fiziksel mesafe girmiş olsada, bir araya gelindiğinde sıcak ve samimi iletişim kaldığı yerden devam etmektedir.

İnece kasabası ailelerinde akrabalık ilişkileri önem arz etmektedir. Akrabalık ilişkileri büyük bir özen ve süreklilikle günümüz şartlarına da ayak uydurarak devam etmektedir. Akrabalık ilişkilerinin yoğun bir biçimde gerçekleştiği belli başlı özel günler ve davetler bulunmaktadır. Bu özel günler öncelikli olarak dini bayramlar, düğün törenleri, ölüm ve doğum günleri, askere gitme gibi günlerdir.

“Akrabalarımınla sıklıkla görüşürüm. Düğünde dernekte, doğumdan sonra çocuk görme olsun, ölümden olsun koşar gider akrabalık görevimizi yerine getiririz. Ama yıllar

içerisinde birçok akrabamız da İstanbul'a olsun, Kırklareli şehir merkezine olsun göç ettiler. Öyle bayram seyran haricinde kasabaya gelen akrabalarımız koşar gelir ziyaretimize yani bir bahanemiz olmadan özlerimiz bir araya geliriz.” (İNC-8).

İnce halkı aileleri özel günlerin dışında ayda birkaç kez akrabalarıyla bir araya gelmektedirler. Özel günlerde bir araya gelmeyi ise birçok katılımcı akrabalık görevi olarak saymaktadır. Ailecek bir araya gelip, birlikte akraba ziyaretleri gerçekleştirmektedirler. Bu ziyaretler; aileleri ilgilendiren kararların alınmasında örneğin kardeşlerin miras paylaşımı için bir araya gelmeleri, tarlaların hicara(icar) verilmesi gibi konularda yapılmaktadır. Bu görüşmelerin dışında da bir araya gelme ihtiyaçları duymaktadırlar. Sosyalleşme ihtiyaçları ve özlem duygularıyla da bir araya gelip hoş sohbet bir biçimde vakit geçirip muhabbet etmektedirler. Bu akraba ziyaretleri akşam yapılıyorsa planlı, gün içinde yapılıyorsa plansız ve çat kapı denilen biçimde gerçekleşmektedir.

“Çok sıkı fıkıyızdır akrabalarla. Sıklıkla birbirimize gidiş geliş yaparız. Çay kahve içimlerinde bir araya geliriz. Vakit oldukça birinin evinde toplanırız. Altın günü yaparız kendi aramızda. Cuma günleri komşularla akrabalarla Kur'an okuruz. Ailece en çok akrabalarla görüşürüz. Benim eşim en büyükleri olduğu için en çok bizi ziyarete gelirler. Bizde onları hoş karşılarız, güzelce ağırlarız. Akraba kendi kanından canından yani, tee nerelerden hep birlikte çıkıp gelinmiş, birbirlerine kenetlenmişler.”(İNC-4).

İnce halkı ailelerinin belli bir kısmı popüler kültür sosyalleşmelerine ayak uydurmuştur. Yoğun olan akrabalık duygularını günümüz yaşantı tarzına uygun hale getirmeye çalışmışlardır. Aile bireylerinin özellikle ev hanımının daha az yorulması adına, dışarıda bir kafede akraba ziyaretleri yapılmaktadır. Akrabalar bir kafede, çay bahçesinde kahve ve çay içerek bir araya gelmektedirler.

Kadınların altın günü olarak adlandırılan sosyalleşme ve tasarruf aracı olarak görülen toplanma biçimi en çok komşular ve akrabalar arasında gerçekleştirilmektedir. Özellikle akrabalar da bu altın günlerine katılabilmektedir.

Yoğun akrabalık duygularına sahip olan incecik kasabası aileleri; akrabalarını özel günlerinde yalnız bırakmayarak onların yanında olmaktadır. Düğünlerde,

bayramlarda, ölümlerde, çocuk doğumlarında yanlarında bulunarak akrabalarının sevinç ve üzüntülerini paylaşmaktadırlar.

Uzaktan akrabalar bile birbirlerine düşkündür denilebilir, akrabalık duygusunun bu kadar yoğun olmasında ki sebeplerden birisi de aile içi görülen akraba ziyareti öğrenimidir. Katılımcıların dede ve nenelerinden öğrenilen akraba ziyaretleri kuşaklar arası aktarımlarla, anne-babalarına sonra da kendilerine kadar gelmiştir.

Türk toplumunda akrabalık bağları önem arz etmektedir. Akrabaya önem verme, destekleme ve yardım etme düşünceleri yüksek seviyede bulunmaktadır. İnce kasabasında yoğun akraba ilişkilerinin nedeni mübadil insanların oluşturduğu aileler olduğu düşünülmektedir. Balkan savaşları sonucunda gelen aile büyükleri, savaş ve zulüm göyerek İnce'ye yerleşmişlerdir. Akrabalar hep bir arada yaşamışlardır. Aynı evde veya aynı avluda, kasaba veya köyde bir arada yaşadıkları için ilk kuşak mübadillerin akrabalık ilişkileri çok güçlü bir şekilde oluşmuştur. Birbirlerine tutunma, yok olmama ve birbirlerine destek olma düşünceleriyle akrabalar birbirlerine normalden daha fazla kenetlenmişlerdir. Bu tarihsel süreç göz önüne alındığında, katılımcılarımızın yoğun akrabalık bağları ile mübadil göçmenliği arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir.

11. Aile ve Komşuluk

İnce halkının komşuluğa bakış açısı; “ev alma komşu al” deyiimiyle örtüşmektedir. Günümüz şartlarında da bu anlayışın geçerliliğe sahip olduğunu söyleyebilmekteyiz. Bu deyimle komşuluğa çok büyük bir anlam atfedilmiştir. Sosyal hayat içerisinde komşunun önemi vurgulanmaktadır. Komşunun fiziksel yakınlığı ile birlikte manevi yakınlığı anlatılmak istenmiştir. İnce kasabasında komşunun, yakın arkadaş, dost, akraba gibi ayrı bir yeri olduğu anlaşılmaktadır.

Komşularımızla her gün görüşürüm. Akrabalarımınla 5-6 günde bir görüşürüm. En sık komşularımızla görüşürüz. Kapı komşuyla çat kapı birbirimize geliş gidiz ederiz. Birbirimize gitmediğimiz zaman bir eksiklik hissederiz. Kahveye gideriz birbirimize, çay

saatine gideriz. Ne lazım olsa hemen komşuma giderim. Birbirimize de her konuda elimizden ne gelirse yardımlaşırız. (İNC-20).

Katılımcılarımızın komşuluk ilişkilerinin sosyal bir boyutu bulunmaktadır. Komşuyla görüşme kişinin sosyalleşme ihtiyacını da karşılamaktadır. Komşuluk ilişkisinin içerisinde aynı zamanda güçlü bir güven duygusu bulunmaktadır. Güven duygusunu zedelememek, her zaman yüz yüze geldiği komşularıyla kötü olmamak adına iyi geçinmektedirler. Katılımcılarımızın tabiriyle “kapı komşuluğu” ve kapı komşusuyla iyi geçinmek sosyal hayat içerisinde iyi bir statüdür. Komşularıyla iyi geçinmek çok önemsedikleri bir husustur.

Komşuluğu önemseriz. Bak şimdi burada birimizden birine bir şey olsa ya da bana bir şey olsa ilk komşum koşar gelir. Komşu candır, akrabaları sayılır, ailedendir. Biz öyle görüyoruz yani. Kapı komşu çocuklarının evlenmesi bizde pek rastlanan bir şey değildir. Komşunla yüz yüze bakıyorsun her gün, aile gibi görüyoruz yani biz. Bütün komşularım ailemin bir ferdi gibidir. Birbirimizi kardeşimiz gibi görürüz. (İNC-7).

Katılımcılarımızın önemli bir kısmı komşuluğu aileden saymaktadır. Aile içerisindeki dayı-amca gibi yakın akrabalık dereceleriyle örtüştürmektedir. Öyle ki yakın komşular kendilerini aynı aileden saydıkları için birbirleri arasında çocuklarını evlendirmezler. Onların anlayışına göre o çocuklar kardeşlerdir. Komşularıyla maddi ve manevi dayanışma içerisinde olduklarıdır. Zor zamanlarda koşup yardım istenecek kişinin herkesten önce komşusu olduğunu düşünmektedirler. Sosyal hayat içerisinde de bu düşüncelerini uygulamaktadırlar. Birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma içerisinde olduklarıdır. Katılımcılarımızın komşuya atfettiği değer, yardımlaşmayla birlikte bir güven ilişkisi çerçevesinde, sosyal hayatın ilk kurtarıcısı rolüdür.

Komşularım kardeşlerim gibidir. Birbirimize yardımlaşırız. Her şeyimizi paylaşıyoruz. İyi de komşuluk ederiz. Yılların komşularıyız ne ses yükseltmişizdir ne de kırıcı bir söz çıkmıştır. Şimdi tavuğun kaçır yan bahçeye, köpeğin sesi olur, çocuklar yaramazlık yapar, hep hoş görürüz birbirimizi. Bende annemden kayınvalidemden öyle gördüm. Hatta evlendik daha ilk bayramımız, biz benim ailemin yanına bayramlaşmaya gittik. Annem görünce bizi şaşırıldı. Ne çabuk geldiniz dedi. Bizde geç gittik biraz diye üzülüyoruz. Dedik ne erkeni geç bile geldik. Komşularınızla bu kadar çabuk

bayramlaşıp gelmenize şaşırıdım evladım dedi. Bu sefer biz şaşırıdık yok biz direk size geldik bayramlaşmaya kimseye gitmedik. Öyle şöyle mi olur diye veryansın etti annem. Önce komşuya gidilir dedi. Annemlerden sonra koşa koşa komşulara geldik bayramlaşmaya. (İNC-28).

Komşuluk ilişkileri öylesine yoğundur ki birbirlerine karşı hürmet ve saygı beslemektedirler. Bayram zamanlarında yapılan bayramlaşma âdeti, birçok bölge ve şehirde herkesin kendi aile büyüklerine gidilmesiyle başlamaktadır. İnce'de ise bu durum farklıdır. Hane içerisinde yapılan bayramlaşma ritüelinden sonra, ilk bayramlaşılacak kişiler komşulardır. Komşularla bayramlaşıldıktan sonra aile büyüklerinin veya diğer akrabaların evlerine ziyaret gerçekleştirilebilmektedir.

Türk insanın sosyal hayatında önemli bir yer eden komşuluk, deyimlerde, atasözlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Günümüz Türkiye'sinde eskiye oranla komşuluk ilişkilerinde bir zayıflama görülsede, İnce kasabasında komşuluk ilişkileri çok güçlüdür. Sosyal hayat içerisinde çok önemli bir seviyededir.

12. Aile İçi Roller ve İş Bölümü

İnce kasabasında ağırlıklı olarak aile içerisinde söz sahibi erkektir. Aileyi ilgilendiren kararlar erkek tarafından alınmaktadır. Önemli bir kesim, ailesini ilgilendiren konularda alacağı kararı aile üyelerine danışmadan almaktadır. Diğer ailelerde ise aile meclisinde konuşarak aile üyelerinin fikirlerini almakta ve son sözü evin babası olarak erkek söylemektedir. Bunun yanında çok az bir kesim ise aile içerisinde konuşup, eşlerin ortak fikirleri doğrultusunda karar almaktadır.

Ailemizi ilgilendiren kararlar olunca sorarım danışırım aileme, neticesinde ailemi ilgilendiren bir şey yani bu ama son sözü ben söylerim. Onların dediklerine kulak kabartırım tabi ki, neden böyle düşünüyor, neye göre böyle bir fikri var diye neticesinde sende aileni koruyup kollamakla mükellefsin, düşünür tartarım son sözü ben söylerim. (İNC-13).

İnce kasabasındaki ailelerin önemli bir kısmında, aileyi ilgilendiren herhangi bir konuda, aile üyeleri fikirlerini açıkça beyan edebilmektedir. Örneğin; eğitim, yaşam

standartlarında ki değişimler, okul hayatı, ev içi ihtiyaç ve gereklilikler aile içerisinde konuşulmaktadır. Aile içerisinde herkes fikirlerini beyan edebilmektedir ama karar mekanizması babadır. Son söz evin erkeği yani babası tarafından söylenmektedir.

Karar alınacak durumlarda, misal bir şey alınacaksa, bir şey yapılacaksa, arabaymış bir yerde bir şeymiş direk ben alırım kararları. Çocuklarımla da ilgili okulu, eğitimi, harçlığı bunlarda da her türlü kararı ben tek başına kendim alırım. Eşime danışmam yani. O evini bilir evindedir, dışarıyı, hayatı, kötülükleri düzenbazlıkları bilmez ki, o yüzden kendim düşünür şunu şöyle yapayım derim. (İNC-27).

İnce kasabasında aileyi ilgilendiren kararlar, az bir kesimde ise erkek tarafından tek başına alınmaktadır. Aile üyeleri bu durum karşısında fikirlerini ve düşüncelerini belirtebilecek durumda olmalarına rağmen, ailenin diğer üyelerine herhangi bir fikir sorulmamaktadır. Bu durum karşısında sayıca önemli bir kesim, tepkilerini gösterebilirler baba evin erkeği olmayı egemen bir güç olarak benimsemiştir. Bu durum tartışmalar yaratsada evin babası bu durumu değiştirmemekte ısrarcıdır. Önemli bir kesim ise aile reisinin erkek olduğunu ve kararların danışılmadan erkek tarafından alınmasını normal karşıladığını ifade etmektedir. Bu düşüncenin her iki cinsiyette kabul gördüğü gözlemlenmiştir.

Kararlarımızı eşimle beraber ortak alırız. Birbirimiz ikna ederiz düşüncelerimizi söyleriz. Yapılacak veya alınacak bir durumda eşlerden hangi taraf olursa olsun pek bir bilgisi yoksa bile, gene birbirimize bilgi veririz anlatırız o şekilde hareket ederiz. Eş olmak hayat paylaşmak da budur zaten. Herkes kendi istediğini sormadan pat diye yaparsa ortada bir paylaşım yoktur. (İNC-3).

Günümüzde aile içi otorite ölçütünde ailenin reisi kavramı ortadan kalkarak, yerini çiftlerin müşterek kararlarına bırakmaktadır. Aileyi ilgilendiren kararlar eşler tarafından ortaklaşa bir şekilde alınmaktadır. Günümüz koşullarında çoğu ailede kararlar çiftlerin ortak fikirleri doğrultusunda alınmaktadır.

İnce ailesinde kadının konumuna bakacak olursak, aile içerisinde erkekten farklı bir role sahiptir. Kadının konumu, ev ile bütünleşmektedir. “Yuvayı dışı kuş yapar” sözü İnce’ de kadınlı yoğun bir şekilde bütünleşmiştir. Kadın ev işlerine bakar, evi düzenleyip toparlar, temizler, evde yaşayan herkesin yaşam koşullarını

kolaylaştırmakta ve düzenlemektedir. Ev halkına yemek yapıp karınlarını doyurur, temizlenmesi gereken eşyalarını temizler ve çocuk bakımını gerçekleştirir.

Ev işlerine hiç mi hiç yardım etmez eşim. Çocuklar büyüyünce biraz yardım ettiler işte. Ev işleri, çocuklar, kayınpeder, kayınvalide, görümcem, bahçe işi, kır işi... Bir ömür böyle geçirdim. Eşimden yardımda istemedim öyle öğrenmedim de zaten, her şeye kendim yetiştim yaptım. Babamda yardım etmezdi öyle gördüm öyle büyüdüm. Şimdi artık yaşlandık mecbur arada sırada elinin ucuyla ev işlerine yardım etmek zorunda kalıyor. O kadar alışmamışım ki gülüyorum bazen. (İNC-2).

İnce kadınları evlerinin gereksinimlerini karşılarken bir yandan da bahçesinde meyve-sebze yetiştirip varsa hayvanlarına(tavuk, inek, koyun, ördek, hindi, keçi, kuzu) bakar, tarla işlerinde kadının yapacağı işleri yapar. Ev işlerinden topyekûn sorumlu olmasıyla birlikte evde bakıma muhtaç yaşlı varsa, onunda bakımını sağlamaktadır. Çocukların bakımı yetiştirilmesi ve sorumluluğu kadının üzerindedir. İnce kadınlarının yetiştiği aile düzeni ve aile içi öğretiler, kadına sosyal hayat ve ev içerisinde birden fazla alanda sorumluluk yüklemektedir. Bu sorumluluklarla erkeğinin biraz arkasında kalmaktadır.

Ben çalışan bir kadın olmama rağmen eşim ev işleri olsun, çocuklarla ilgilenme olsun hiç yardım etmedi diyebilirim. Bu sefer hem ev işleri hem iş hayatı, çocukların okul hayatı, onlarla ilgilenme haliyle yorucu oluyor. Ev işleri basite alınabilecek işler değil, temizlik, ütü, yemek birde işten gelip bunları yapıyorsun haliyle kolay değil kadın olmak, anne olmak. (İNC-22).

Kadınların sosyal hayat içerisinde çalışıp çalışmaması kadınlara atfedilen görevlerini yapmayacağı anlamına gelmemektedir. İnce'de çoğu çalışan kadın bahsedilen görevlerini eşleriyle paylaşmadan yerine getirmekte diğer bir deyişle eşlerinden yardım almadan bu görevlerini gerçekleştirmektedir.

Eşime pek yardım edemem doğrusu, ha bu arada mesela ev işlerinde sobaya odun atarım. Benimde dışarıda işlerim var, onlarla uğraşırım. Evin işine karışmam eşim halleder. Bir de şöyle bir yardımım olur, bahçedeki otları biçme, toprağın ekime dikime hazırlanması gibi işlerde elle yapıp yorulmasın diye, gelip hemen makine ile hallederim. Benimde kendi işlerim zor, eşimi çağırıp yormam onu. (İNC-9)

Azınlıkta kalan ailelerde, eşlerine yardım edebilen erkekler bulunmaktadır. Bu yardım, kadının görev ve sorumluluklarının az bir kısmını üstlenerek gerçekleşmektedir. Bahçe işleri, çocuk yetiştirme, hayvanların bakımı ve bunlarla birlikte sembolik bir şekilde yükü hafifletecek boyutta olmayan ev işlerine yardımcı olmaktadır.

Kadının rol ve görevleri, İnece kasabasında önceden belirlenmiş bir çerçeveye sahiptir. Değişen toplum düzenine rağmen kadının rol ve görevleri İnece kasabasında değişmemektedir. İnece kasabasında değişen aile özellikleri içerisinde, kadının rolü farklılık göstermemektedir. Kadın her şeye yetişen, farklı alanlarda birden fazla sorumluluk alan, çalışan, koştururan, annelik yapan, ev işlerinde hizmet eden, aileye gelir sağlayıcı ek işlerde çalışan bir konumdadır.

İnece ailesinde kadın ve erkeğin rol ayrımı; erkek işe gider ve ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere para kazanır. Kadın ise ev işlerini yerine getirerek, çocuk bakımını sağlamaktadır. İnece kasabasında erkekler ev işi yapmaz fikri hâkim olduğu için erkekler ev işlerine yardım etmemektedirler. Hayat şartları doğrultusunda da bu fikir benimsendiğinde, işten yorgun olarak gelen erkek, ailesini geçindirebilmek adına üstüne düşen görevi yerine getirmiş, yani çalışıp yorgun bir şekilde evine gelmiştir. Kadının da çocuk bakımlarını sağlaması ve ev işlerini gerçekleştirilmesiyle hayatı paylaşmaktadırlar.

13. Aile ve Dini Eğitimi

İnece kasabasında dini eğitim önemsenmektedir. Aileler çocuklarına temel dini eğitimi vermeyi bir görev olarak kabul etmektedirler. Dini sevdirek, sevgi temelli bir şekilde, dini kültürü aşlamaya çalışmaktadırlar. Ailede öğrenilen din eğitiminden sonra, okula başlayan çocuklar, devletin okullarda verdiği din eğitimini öğrenmektedirler. Çocuklarına okul haricinde de, Kur'an kurslarında din eğitimi aldırarak ebeveynler bulunmaktadır.

Çocuklarımızın dini eğitim almalarını sağladık. Çocuklarımız hatim indirdi. Kızlarıma dini eğitim aldırardım. Oğlum küçüktü uyusun diye kıyamadım göndermedim ama hala içimdedir bu. (İNC-15).

İnce kasabasındaki katılımcıların çok önemli bir kısmı, çocuklarının dini eğitim almalarını önemsemektedirler. Dini eğitimle kastedilen, aile içerisinde veya okullarda öğretilen dini eğitimin haricinde; camide hoca tarafından verilen din eğitimidir. Çocuklarının Kur'an-ı Kerim'i Arapça olarak okumasını önemsedikleri için, camideki Kur'an kursu eğitimine göndermişlerdir.

Dini eğitim geleneği kuşaklar tarafından devam ettirilmektedir. Kasabadaki günümüz yaşlıları, çocuklarını camiye Kur'an öğrenmeye göndermişlerdir. Camideki dini eğitimi önemseyerek çocuklarını bu anlayışla yetiştirmişlerdir. Günümüz kasabasında yaşayan orta yaşlı bireylerin çoğu bu öğrenimi görerek, ailelerinden bu öğretiyi almışlardır. Bu öğretiyi hareket eden insanlar da kendi çocuklarına aynı eğitimi sunmuşlardır. Onlarda kendi çocuklarını camide verilen dini eğitime göndermişlerdir.

Vaktinde kuran kursuna yollamışım. Bunun haricinde zaten okullarda din eğitimi almışlardır. Günümüz teknolojisinde de her türlü bilgiyi elde etme şansı var. Eksik bir nokta görürse de okuyup araştırabilir. Kursu göndermeye de gerek yokmuş. (İNC-9).

İnce kasabasındaki orta yaşlı katılımcıların çoğu ailelerinin isteği ile kuran kursu eğitimi almışlardır. Almış oldukları dini eğitimi bir sonraki nesle yani çocuklarına da taşımışlardır. Çocuklarını da Kur'an öğrenmesi için camiye kursa göndermişlerdir. Bunu bir öğrenim gerekliliği olarak düşünmüşlerdir. Bu yöndeki dini eğitimi önemsemişlerdir. Katılımcıların bazıları da ailede ve okulda verilen dini eğitimi yeterli bulmaktadırlar. Camide verilen dini eğitimi zorunlu görmemektedirler. Basılı yayın organlarına, kitaplara daha rahat bir şekilde erişebilmekle ve gelişen teknolojik imkânlarla dini eğitime bakış açısında farklılıklar söz konusu olmuştur.

Evde yeterince bu konuda kitap var. Bunu bir camiye gitmek, kuran kursuna gitmek ya da imam hatibe gitmek anlamında doğru bulmuyorum. Dini eğitimin olması gerektiğini ama doğru kişiden ve doğru yerden olması gerektiğini düşünüyorum. Babaları da bende bu konuda yeterli eğitimi verebileceğimize inanıyoruz. (İNC-5).

İnce kasabasındaki katılımcıların bir kısmı da ailede ve okulda verilen dini eğitimin önemli ve yeterli olduğunu düşünmektedir. Ailede anne-baba tarafından

bilinçli bir şekilde dini eğitimin verilmesini önemsemektedirler. Aile içi dini eğitimde ebeveynlerin kendi okudukları kitaplar kaynak olmaktadır. Çocuklarına devlet tarafından okullarda sunulan, alanında uzman öğretmenler tarafından din eğitimi verilmesini önemsemektedirler. Hatta dinin eğitim boyutuyla birlikte kültür boyutunun da öğretilmesini olumlu karşılamaktadırlar. Bunun haricindeki din eğitimlerini gerekli görmemektedirler.

Günümüzde İnece kasabesindeki çoğu katılımcı dini eğitimi önemsemektedir. Katılımcılar arasında din eğitimi konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Her aile evde çocuklarına dini eğitim vermektedir. Belli bir kesim, ailede ve okulda verilen dini eğitimi yeterli görürken; belli bir kesim yeterli görmemektedir.

14. Aile ve Sosyal Hayat

İnece kasabesindeki sosyal hayatı, aile ve aile bireyleri üzerinden değerlendirmek, sosyal hayatın bütün katmanlarını ortaya çıkaracaktır. İnece ailelerinin sosyal hayatları geleneksel bir yapıya sahiptir. Aileler birbirleriyle görüşecekleri zaman ağırlıklı olarak birbirlerinin evlerine gitmektedirler. İki aile hep bir arada muhabbet ederek ailecek sosyalleşmeyi tercih etmektedirler. İnece halkının 2000’li yıllara kadar, ev dışında ailecek sosyalleşebilecekleri yer sayısı çok azdır. İnece’de ailecek gidip oturulabilecek yer, kasabanın çay bahçesi alanıdır. İnece’lilerin başka bir seçenekleri bulunmamaktadır. Günümüzde ise bir çay bahçesi daha açılmıştır ve ailelerin sosyalleşebilecekleri mesire alanı da mevcuttur.

Ailelerin evlerde, birbirleriyle görüşmeleri ve sosyalleşme süreçleri sırasında; erkekler belirli bir zamandan sonra kahvehaneye gitmeyi tercih etmektedir. İnece erkeklerinde kahve kültürü çok önemli bir yer tutmaktadır. Kahvehane erkeklerin sosyal hayatında birden fazla işlevi olan bir yere sahiptir. Onlar için kahve; bir araya gelinip sohbet edilen, çay içilen, dinlenen, oyun oynanan, gazete okunan bir yerdir. İnece’deki kahvehane sayısı da oldukça fazladır. Kasabada yedi kahvehanenin oluşu, erkeklerin kahvehaneyi sosyalleşme ve boş zamanlarını değerlendirme alanı olarak gördüğünü ifade etmektedir. İnece’de kahvehanelerin bu kadar çok olması ve talep görmesi, erkeklerin buluşma noktasını oluşturmasıdır.

Arkadaşlarımla görüşmeyi severim o yüzden arkadaşlarımla sık sık görüşürüm. Her gün kahvede buluşuruz. Kahveye her gün muhakkak giderim. Artık arkadaşlarla nerde oturmak istersek orada otururuz. Kahve, lokanta, avcılık kulübü... Zaten avlanırım da hem spor oluyor hem de bir meşgale, o yüzden sıklıkla avcılık kulübüne giderim.(İNC-9).

İnce'deki sosyal hayat, erkekler üzerine kurgulanmıştır. Erkeklerin gidebilecekleri sayıca fazla olan kahvehaneler, yine sadece erkeklerin gittiği avcılık ve atıcılık kulübü bulunmaktadır. Genellikle avlanmayı tercih eden ve seven İnce erkekleri bu kulübe gitmektedirler. Avlanmayı sosyalleşme aracı olarak gördükleri gibi, avlanmadıkları zamanda avcılık kulübünü bir sosyalleşme aracı olarak görmektedirler. Avcılık kulübü bir nevi kahvehanenin alternatifi konumundadır. Aynı zamanda İnce'de içki içilen yerlerde bulunmaktadır. İçkili mekanlar ise İnce'de sadece erkeklere hitap etmektedir. Kahvehane, avcılık ve atıcılık kulübü, içkili lokanta İnce'de geçmişten günümüze kadar varlığını sürdüren sosyalleşme alanlarıdır.

Ev işlerinden pek boş zaman kalmıyor açıkçası. Vaktim oldukça komşularla bahçede, kapı önünde otururuz. Benim yaşım olduğundan daha ziyade bana gelirler. Havadan sudan konuşuruz. Ailecek de arkadaşlarla görüşürüz. Yazları çay bahçesine gideriz veya parkta otururuz. En çok düğünlere gideriz.(İNC-20).

İnce kadınlarının sosyalleşme biçimleri erkeklerden farklı bir yapıya sahiptir. Kadınlar evleriyle özdeşleştikleri için genellikle birbirlerinin evlerinde sosyalleşmekte ve görüşmektedirler. Kadınlar komşu, akraba ve arkadaşlarıyla ev oturması biçiminde, çaylı, kahveli, ikramlı ziyaretler düzenlemektedirler. Birbirlerinin evlerinde görüştikleri için, genellikle ev işlerini bitirdikleri saatler olan öğlenden sonra saatlerinde görüşmektedirler. Daha büyük katılımı kabul günleri, altın günleri, Kur'an okuma günleri düzenlemektedirler. Sayıca daha fazla katılımı İnce kadınları görüşüp muhabbet ederek sosyalleşmektedirler. Ayrıca yaz akşamları birbirlerine komşu olan kadınlar, kendi bahçelerinde ya da kapı önlerinde bir araya gelerek muhabbet edebilmektedirler.

Kadının bir diğer sosyalleşme biçimi ise, ailesiyle olan sosyalleşme biçimidir. Ailesiyle birlikte ve diğer ailelerle beraber, kır gezisi, mesire alanında piknik gibi sosyal

aktiviteleri bulunabilmektedir. Geçmişten günümüze kadınların sosyalleşme biçimlerinde bir farklılık olmamıştır.

Çocukların ise, karşılıklı oyun oynama, internet üzerinden online oyun oynama ve görüşme, ders çalışma, kırdaki bahçede arkadaşlarıyla yüz yüze sohbet etme gibi sosyalleşme biçimleri bulunmaktadır. Çocuklar için beş adet oyun parkı, bir adet futbol sahası bulunmaktadır. Çocukların geçmişten günümüze sosyalleşme biçimlerinde ciddi farklılıklar söz konusudur. 1990 öncesi bahçede, kırdaki, dere kenarında, parklarda oyun oynayarak büyüyen çocuklar bulunmaktaydı. 1990 sonrası atari ile başlayan, 2000 sonrası internet ile devam eden değişim, çocukların sosyal hayatında ciddi bir farklılık oluşturmuştur. Çocuklar dışarıda zaman geçirmemeye başlamışlardır. İnternet, online bilgisayar oyunları, tabletler, internet üzerinden yayınlanan çizgi filmler ile zaman geçirmektedirler. Bu süreç çocukları genellikle ev içerisinde olmaya yöneltmiştir. Covid salgınıyla birlikte çocuklar internete daha bağımlı hale gelmiştir.

Günümüz Türkiye'sinde dışarıda ve kafelerde sosyalleşme oranları artarken, İnce'de böyle bir durum söz konusu değildir. Sosyalleşme geleneksel biçimde devam ettirilmektedir. Türkiye genelinde ailelerin, erkek ve kadınların sosyalleşme biçimlerinde farklılaşmalar görülürken, İnce'deki sosyalleşme biçimleri değişmemektedir. Özellikle ailelerin, kadın ve erkeklerin sosyalleşme biçimlerinde farklılıklar söz konusu değildir. Bununla birlikte çocukların sosyalleşmelerinde internetin yaygınlaşmasıyla birlikte büyük farklılıklar gerçekleşmiştir. Türkiye ve dünya genelinde çocukların internete olan bağımlılığı, İnce özelinde de aynı geçerliliğe sahiptir.

Sosyal hayatın içerisinde bayramların konumuna bakacak olursak; İnce kasabasında eskiden bayramlar coşku dolu geçmektedir. Bayramın neşesi ve heyecanı günler öncesinden başlamaktadır. Bayram hazırlıklarına bayram temizliği ile başlanmaktadır. Evler, bahçeler günler öncesinden temizlenir ve bayramda gelecek misafirlere hazır hale getirilir. İnce'lilerin göçmen kökenli olmalarından dolayı temizliğe çok önem verdikleri düşünülmektedir.

Bayramlarda arife günü elimize tencere tabak alırsanız başlarız manilere, dur birini okuyayım,

*Sıra sıra söğütler,
İşte geldi yiğitler,
Yiğitlere ne düşer,
İki yumurta bir teklik(para)
Huuu...*

*Dizi dizi tencereler
İşte geldi Çocuklar
Çocuklara ne düşer
İki yumurta bir teklik(para)
Huuu...*

Daha bir sürü mani var. Bunların hepsini sırasıyla okurduk. Yani bir ben okuyorum bir arkadaşım, sonra diğeri. Bunu öyle havaya okumuyoruz tabi. Komşunun evinin önünde okuyoruz. Ondan sonra komşu çıkar evinden biz çocuklara para, börek, şeker ikram verirdi. Çok güzel ve mutlu günlerdi. Gene çocuk olsam da bu manileri gidip söylesem komşularıma.(İNC-8).

Arife günü bayram lokmaları yapılıp dağıtılır. Mezarlık ziyaretleri gerçekleştirilir. Bayram çocukları arife günü ellerine tencere ve tava alarak birbirleri arasında maniler söyleyerek dolaşırlar. Arife günü bayram tatlıları yapılır. Bayram sabahı herkes bayramlıklarını giyip ailenin en büyüğünün elini öperek bayramlaşmaya başlanır. Bayramda küsler barışır, sevinç ve coşku içerisinde bayramlar geçirilir. Dışarıyla bayramlaşmaya öncelikli olarak komşu ile başlanır. Yaşça büyük olan komşudan başlamak suretiyle bayram ziyaretleri gerçekleştirilir. Bayramın ilk günü erkeğin yakınlarına bayramlaşmaya gidilir. İkinci gün ise kadının yakınlarına bayramlaşmaya gidilir. Bayramlarda çocuklar komşu evleri ve diğer mahallelerdeki evleri gezerek bayram şekeri toplarlar.

Günümüz İnece'sinde bayramlar önemsenmektedir. Bununla birlikte genel olarak bayramların coşku ve heyecanı azalmıştır. Çocuklar artık bayram şekeri toplamayı bırakmışlardır. Arife günü yapılan manileşme âdeti ortadan kalkmıştır.

İnece halkı bayramlarda, düğünlerde oyun oynamayı seven neşeli bir halktır. Bayramlar kadar düğünlerde önemsenmektedir. Düğünlerde oynanan bazı oyunlarda İnece halkına özgüdür.

Oyun oynamayı severiz bir kere, herkes bilir zaten bunu. Rumeli havaları olsun, roman havaları olsun bu bölgenin, bizim kasabanın vazgeçilmez müzikleridir. Bir de bizim kasabada komik oyunlarda vardır. Kasabanın ileri yaşta bir dayısı, düğünlerde çıkar domuzu bataktan çıkarma oyununu oynar. O da rahmetli oldu gerçi. Belki yine oynayan olurda, şu salgın bitse düğünlerde kavuşsak birbirimize anlayacağız oynanıp oynanmayacağını. (İNC-4).

İncece halkı eğlenceye önem veren ve eğlenmeyi seven neşeli insanlardan oluşmaktadır. Oyun oynamayı gerçek manada sevmektedirler. Düğünlerde neşeli, coşkulu ve Rumeli ezgilerinin hâkim olduğu oyunlar oynanmaktadır. Damat halayı meşhur sayılan oyunlarından biridir. Bu oyunlarla birlikte İncece'lilerin tiyatral oyunları bulunmaktadır. "Domuzu bataktan çıkartma" oyunu en meşhur oyunlarından biridir. Köyün ileri gelen ve bu tiyatral oyunu oynayan yaşlısı, küçük bir karton veya teneke kutuyu temsili domuz yaparak, tiyatral ve müzikal oyunlarla birleştirerek oyunu sergiler. Bu oyun genellikle düğünlerde oynanmaktadır. Bu oyun 2020 yılına kadar oynanmaktaydı. Oyunun son temsilcisi de vefat ettiğinden dolayı bu tiyatral oyun yok olma tehlikesi altındadır. Düğünden sonra kadınlar ise bir araya gelerek, kendi aralarında eğlence düzenlemektedirler. İki kadından birisi erkek kılığına girerek, hayali bir çiftin taklidini yaparak birbirleriyle atışır. Bu orta oyunu tarzındaki tiyatral gösteriyle komik ve eğlenceli bir ortam yaratılır.

İncece'de baharın gelmesiyle birlikte, baharı karşılayan adetler uygulanmaktadır. Baharı karşılayan adetler şubat sonu itibariyle yapılmaya başlanmaktadır. Kasım ayını bitirdikten sonra 90. günde 9 yufkalı börekler yapılmaktadır. Bu tarih hesaplandığında mart ayının başına yani baharın ilk ayına denk geldiği görülecektir. Baharın gelişi 9 yufkalı börekler yenilerek kutlanmış olur. İnsanlar baharın gelişini sevinç ve mutluluklarını mart ipi (marteniçka) denilen kırmızı beyazlı bir ipi bileklerine bağlayarak gösterirler. Mart ipi takan kişi, leylek görene kadar bu ipi bileğinde tutar; leyleği gördükten sonra ise bolluk ve bereket getirmesi için bir gül dalına veya bahar dalına asar.

Baharın gelişinin bir diğer sembolü olan "Hıdırellez" günü de coşkulu ve heyecanlı geçmektedir. Beş mayısta bahçelere çıkılır, akşam vakti ateş yakılır, üstünden atlanır. Dilek tutulup, dualar edilir. Hıdırellez akşamı komşu aileler bir araya gelip mani

söyler, eğlence düzenler. Yüzüğüne, bileziğine, tesbihine ya da tarağına bir şeyler bağlayarak bakır bir kabın içine koyarlar. Aynı zamanda maniler yazılıp katlanan kâğıtlar da bakır kabın içine konur. Bir kız çocuğu da başına oturtulur, insanlar adına o çocuk mani çeker ve okunur. Bolluk ve bereket getireceği inancıyla o gece cüzdanların ağzı açık bırakılır. Ertesi günde bütün kasaba halkı hep birlikte çamlık mesire alanına pikniğe gider. Piknikte baharın müjdecisi olan oğlak veya kuzu çevirme yapılıp yenir. Piknik alanında müzik açılarak oyunlar oynanır, eğlence düzenlenir. Çocuklar ip atlayıp top oynar.

15. Aile ve Ölüm

Kasabada yaşanan bu eğlenceli ve neşeli geçen günlerin yanı sıra ölüm gibi kederli ve hüznü günlerde uygulanan adetlerde bulunmaktadır. Kasabada gerçekleşen ölümden bütün kasaba halkı, hüznü ve acıyı paylaşmaktadır. Taziye evine giderek hem acılarını paylaşmakta hem de onların en zor günlerinde yanlarında olarak onlara yardımcı olmaktadır.

Babamın cenaze töreninde yaşadıklarımızı hiç unutamiyorum. Bütün kasaba toplanmış, biz cenazeyi getirmişiz, yemekler yapmışlar masalar kurmuşlar ev ahalisinin hiçbir şeye hali yokken kasabalı komşularımız her şeyi düşünmüşler, evi ve bahçeyi süpürüp temizlemişler. Bu sıcaklık her yerde bulunabilecek türden bir sıcaklık değildir açıkçası.(İNC-5).

Ölen kişinin aile yakınları acılı ve hüznü oldukları için, bütün kasaba halkı ölü evine yemek yapıp götürmektedir. Komşular bir araya gelip badana yapar ve taziye evini temizler. Bahçesini süpürüp gelen insanları karşılarlar. Ölüm gerçekleştiğinde “miskat” adı verilen adet gerçekleştirilir. Tülbendin içine para konur, ölü evine gelen hocalar bu para dolu tülbendi birbirine atarlar. Sonra bu para dolu tülbenti mezarlıkta ihtiyaç sahiplerine dağıtırlar. Bu adete İnce’de “miskat” denilmektedir. Ölen kişi kendi bahçesinde yıkanır yıkandığı yerde mum ya da ışık yakılır. Ölen kişi günümüzde taş veya tuğlayla çevrilmiş kabre konurken; İnce’de tahta duvarlardan oluşan kabre konmaktadır. Ölenin arkasından kurban kesilerek, taziyeye gelen insanlara ikram edilir. Ölen kişinin elbiseleri ihtiyaç sahiplerine dağıtılır. Yedi gece okuması yapılır. Ardından

40 ve 52 okuması denilen, öldükten sonra ki 40. ve 52. gününde okuma yapılır. Buna “Kırk Yasin” adı verilir. Ölen kişinin hayrına hediyeler dağıtılır. Ölen kişinin ardından “seneyi devriye” dedikleri ölüm gününde okumalar yapıp, ölen kişinin hayrına yemekler verilir.

Günümüzde ölüm merasimlerindeki bazı adetler uygulanmamaktadır. Ölen kişi kendi bahçesinde değil, gasilhanede yıkanmaktadır. Mıskat âdeti yapılmamaktadır. Ölü evinin temizliği yapılmakta ama badana ve boyası yapılmamaktadır. Ölü evine yemek getirilmesi, taziyeye gelenlerin karşılanması ve ölen kişinin yakınlarına yardımcı olunması hala gerçekleşmektedir. Yedi gece okuması, 40 yasin okuması, 52 okuması gerçekleşmektedir. Ölünün arkasından kurban kesme âdeti azalmıştır.

Sonuç

Toplumların yaşamış olduğu belli değişim ve gelişmelerden kasabalar da etkilenmektedir. Sanayileşme süreci, toplumlarda ciddi değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu değişimden kasabalarda etkilenmiştir. Bazı kasabalar, hızla gelişerek kent halini alırken, bazı kasabalar ise köye dönüşmüştür. Kent ve köylerin sayısı zaman içerisinde artarken, kasabalar gün geçtikçe azalmaktadır.

Araştırmaya konu olan İnece kasabası Balkan savaşları bitiminde, Rumeli'den gelen göçler sonucunda kurulmuş bir kasabadır. Balkanlardan büyük zorluklar neticesinde gelen göçmen Türkler, İnece'yi kendilerine yurt edinmişlerdir. İnece kasabası aileleri zaman içerisinde, belli başlı değişimler yaşamıştır. İnece kasabası ailesi zaman içerisinde değişime uğrayarak günümüz şekliyle varlığını sürdürmektedir.

İnece kasabası aileleri 1990'lı yıllarla birlikte bir değişim süreci içerisine girmektedir. İnece kasabası değişimi 1990 ve sonrası içerisinde yaşamaktadır. İnece ailesinin aile içi rolleri, değerleri ve normlarına ilişkin yaşanan değişimler gözlemlenmiştir.

İnece kasabasının aile yapısına derinlemesine baktığımızda, aileyi oluşturan evlilik tiplerinde ciddi değişiklikler gözlenmiştir. Eskiden görücü usulü veya aile isteği üzerine yapılan evlilikler çoğunlukta; evlenecek çiftlerin tanışıp görüşerek evlilik kararını almaları söz konusu olmamaktadır. Yaşanan toplumsal değişiklikler sonucunda, günümüzde İnece kasabasında kendi rızalarıyla, tanışıp görüşerek evlenme biçimi yaygın hale gelmiştir. Görücü usulüyle evlenen anne-babalar çocuklarının, değişen toplum düzeni içerisinde, kendi kararlarıyla tanışıp görüşerek evliliklerini olumlu karşılamaktadır. Günümüzde çiftler tanışıp görüşerek, birbirlerini tanıyarak ve anlaşarak evlilik kararlarını vermektedir.

Kasabaların tipik özelliklerinden biri olan resmi ve dini nikâhın bir arada yapılması İnece kasabasında da görülmektedir. Geçmişte ve günümüzde evlenen çiftler resmi ve dini nikâhı bir arada tercih etmektedirler. Günümüzde dini nikâh öneminden bir şey kaybetmemiştir. Kasaba ailelerinin hem dini hem resmi nikahı bir arada tercih etmeleri dini ne kadar önemsediklerini göstermektedir.

İnce'de 1990 öncesi erken yaşlarda evlilikler daha yaygın görülmektedir. Evlenen çiftlerin ortalama evlenme yaşları; kızlarda 21, erkeklerde ise 23 yaşlarıdır. Günümüz evliliklerinde ise yaş ortalamasının arttığı gözlemlenmiştir. Evlilik yaş ortalaması kızlarda 25, erkeklerde ise 28'dir. Yaş ortalamasının artmasındaki en büyük etmen, lise sonrası eğitim hayatının devam ettirilmesi ve üniversite eğitimi almalarıdır. Ayrıca genç evlenen ebeveynlerin, çocuklarının kendileri gibi genç yaşlarda evlenmelerini istememeleri evlilik yaş ortalamasını arttırmaktadır.

İnce'deki aile tiplerinde ise geçmişle günümüz arasında ciddi bir değişim yaşanmıştır. İnce'lilerin hemen hemen hepsi eskiden geniş aileler şeklinde yaşamaktadırlar. Geniş aileden çekirdek aileye geçiş süreci 1990'lı yıllarda başlamaktadır. İnce kasabası da günümüz çekirdek ailelerinin artışına paralellik göstermektedir. Geçmişte İnce kasabasında geniş aileler çoğunlukta iken günümüzde çekirdek aileler çoğunluğa sahiptir.

Ailelerin çocuk sayısında da ciddi bir azalma söz konusudur. Geçmişte kasaba ailesinde üç ve üzeri çocuk sahibi olma anlayışı hâkimdir. Günümüzde ailelerin çok çocuklu olma düşüncesi yerini iki çocuk yeterli anlayışına bırakmıştır. Ayrıca çocuk cinsiyetinin aileler açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Kasaba aileleri çocuk adetlerini oldukça önemsemektedirler. Çocuğun doğumundan başlayıp, gelişim ve büyüme sürecine kadar yapılan adetler geçmişten günümüze kadar devam ettirilmektedir. Günümüzde uygulanmayan tek çocuk adeti, toplu sünnet düğünü törenidir. Eskiden aileler ihtiyaç sahibi çocukları kendi çocuklarıyla birlikte sünnet ettirirken, günümüzde her ebeveyn kendi çocuğuna sünnet töreni yapmayı tercih etmektedir.

1990 öncesi çocukluklarını yaşayan insanlar, mutlu bir çocuklukla birlikte, ailelerine yardım etme bilinciyle yetişmiştir. Günümüzde bu bilinç ciddi anlamda kaybolmuştur. Eğitim hayatında olan değişiklikler, lise ve üniversite sınavlarının hazırlık süreçleri, çocukların sınav stresi aileye yardımı ve ailenin yardım beklentisini azaltmıştır. Bu bağlamda ailelerine yardım ederek büyüyen ebeveynler, kendi çocuklarına bu öğretiyi ve sorumluluk bilincini öğretmemektedirler. Bir diğer deyişle

eskiden çocuklar ailelerine yardım ederek çalışmakta ve ailelerinin gelirine ortak olmaktadır. Günümüzde ise çoğunlukla çocuklar ailesinin refahına ortak olmaktadır.

Teknolojideki baş döndürücü gelişmelerden İnce kasabası da etkilenmiştir. İnternetin yaygınlaşması sonucunda, bilgisayar, tablet, telefon gibi araçların yaygın kullanımı çocukların ilgi alanlarını değiştirmiştir. Kasabada çocuklar sokak ve park oyunlarını tercih etmemeye yönelmiştir. Teknolojik gelişmeler sonucunda, aile ve çocuk olumsuz etkilenmiştir.

Ailede yaşlı tecrübelerinden yararlanan, akıl danışılan bir öğretmen olarak görülmektedir. Yaşlıya bakmak eski kuşaklardan beri evlatlık görevi olarak kabul edilmektedir. Kasaba ailelerinde klasik beklenti olan, evlatların anne ve babalarına bakmalarında, bazı farklılıklar gözlemlenmiştir. Geleneksel özellikleri devam ettiren aile bireyleri, bakımevi gibi kurumlara olumlu yaklaşmamakta ve bu durumdan hoşlanmamaktadır. Yaşlandıklarında bakımlarını çocuklarının gerçekleştirmesini istemektedirler. İlginç olan ise anne-babasına bakan kuşağın bir kısmı, ileride çocuklarının kendilerine bakmasını istememektedirler. İlerleyen yaşlarında bakımevlerinde yaşama planları yapmaktadırlar.

Ailelerin, akrabalık ilişkileri büyük bir özen ve süreklilikle günümüz hayat şartlarına ayak uydurarak devam etmektedir. Değişen toplum düzeni içerisinde akrabalık ilişkilerinde herhangi bir azalma görülmemektedir. Akrabaya düşkünlük ve yardımlaşma alışkanlıklarında bir farklılık söz konusu değildir. Komşuluk ilişkilerine ise oldukça özen göstermektedirler. Komşu onlar için bir aile ferdidir. Komşuya duyulan saygı ve hürmette değişen zaman içerisinde herhangi bir farklılık yaşanmamıştır.

Aile içi otorite ölçütünde zaman içerisinde değişiklik yaşanmıştır. 1990 öncesi kasaba ailesinde aile içi otorite ölçütü ağırlıklı olarak erkek iken, günümüzde ailenin reisi erkektir kavramı ortadan kalkmıştır. Aileyi ilgilendiren kararlar eşler tarafından ortaklaşa bir şekilde alınmaktadır. Aynı zamanda kasabada sadece tarımsal üretimin yapılmaması otorite paylaşımında da etkisini göstermektedir. Günümüz koşullarında çoğu ailede kararlar çiftlerin ortak fikirleri doğrultusunda alınmaktadır. Kadın ve erkek sorumluluğu belirgin bir farklılığa uğramamıştır. Günümüzde birçok faaliyetin aile

dışına çıktığı görülürken; İnece kasabasında aile dışına çıkan bir faaliyet bulunmamaktadır.

Geçmiş ve günümüz şartlarında aile içerisinde dini eğitim önemsenmektedir. Aile içi ve okul haricinde alınan bu din eğitimi günümüz yıllarına kadar varlığını sürdürmektedir. Ailede ve okulda verilen dini eğitim yeterli görülmektedir. Bununla beraber çocuklarının günümüz teknolojik araçlarından ve kitaplardan faydalanarak dini eğitime ulaşmasını isteyen ebeveynlerde bulunmaktadır.

Kasaba ailelerinin geçmişten günümüze sosyalleşme biçimlerinde herhangi bir farklılık gözlemlenmemiştir. Kasabada kadınların birbirleriyle olan iletişimlerinde ve sosyalliklerinde bir değişim yaşanmamıştır. Kasabanın sosyal hayatı erkekler üzerine kurgulanmıştır. Erkekler kasabada daha fazla sosyalleşebilecekleri imkanlara sahip oldukları için, sosyal hayatta daha aktif konumdadırlar.

Ailenin kuruluşunda uygulanan; kız isteme, söz, nişan, kına gecesi, düğün gibi adetlerde zaman içerisinde belli başlı farklılıklar gözlemlenmiştir. En büyük farklılık ise, düğün zamanlarıdır. Hasat zamanı sonrası, sonbahar ve kış aylarında olan düğünler günümüzde yaz aylarında yapılmaktadır. Eskiden yapılan düğünler sokak aralarında ya da meydanlarda yapılırken, günümüzde düğün salonu tercih edilmektedir. Unutulmaya yüz tutan az sayıda adet terk edilmiştir. Günümüzde birçok adet, bazılarına eklemelerle varlığını devam ettirmektedir. Düğün zamanlarında icra edilen ve İnece kasabasına özgü olan tiyatral oyunlar günümüze kadar varlığını kısmen sürdürmektedir. İnece ailelerinin bir diğer uyguladığı adetler ise; bayramlar, baharın gelişi gibi özel günler önemsenmeye devam etmektedir. Bu günlerde uygulanan adetler kısmen azalmıştır.

Zaman içerisinde yaşanan değişim başka yerleşim yerlerinden daha yavaş olsada İnece kasabası ailesinin de etkilendiği gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra İnece ailesi zaman içerisinde belli başlı değişimler yaşarken, bazı özelliklerini de kaybetmeyerek kendisini korumuştur.

Kaynakça:

Ahbab, Y. (2016). 93 Harbi Sonrası Bulgar Muhacirlerinin Üsküp Sancağı'nda İskanı. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

Aktaş, A. M. (2000). "Evlilik Danışmanı", *Toplum ve Sosyal Hizmet*, Sayı:1, Hacettepe Üniv. S.H.Y.O. Yayınları.

Alkan, Ü.(2018). *Amasra Kasabasında Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Değişim*. (Doktora Tezi). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aslan, M. (1988). *Bir Kasabanın(Kapaklı'nın)Sosyolojik İncelemesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aslan, M. (2002). *Sanayileşme Sürecinde Kapaklı Kasabasında(Tekirdağ) Toplumsal Değişme*, (Doktora Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aybey, S. (2017). Ailenin Dini Değerleri Aktarmadaki Rolü ve Bu Süreçte Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*.

Aydın, M. (1998). İslam'da Ailenin Yeri ve Önemi. *Mehir Dergisi*.

Aydın, M. (2010), Aile, Aile Yapımız ve Sorunları. *Ümran Dergisi*.

Aydın, M. (2011). *Kurumlar Sosyolojisi: Kurumlara Başlangıç Çerçevesinde Bir Çalışma*. Ankara: Kadim Yayınları.

Aydoğan, A. (2000). *Şehir ve Cemiyet*. İstanbul: İz yayıncılık.

Aziz, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. (3. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Ticaret Limited Şirketi.

Bağce, E. (2021). Dinin Aile ile Olan İlişkisi. www.sosyoloji.com.tr.(Erişim Tarihi: 10.05.2021).

Bal, H.(1995). *Turizmin Kırsal Toplumda Aile İçi İlişkilere Etkisi*. İstanbul: Ceylan Matbaacılık.

Bal, H.(2002). *Kent Sosyolojisi*. Isparta: Fakülte Kitabevi.

Balaman, A. R. (1984). “*Kırsal Kesimde Aile Kurma, Çözme, Aile İçi Etkileşim ve İlişkiler*”, *Türkiye’de Ailenin Değişimi*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği.

Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Bilgili, A. (1993). *Avrupa Topluluğu ile Bütünleşme Sürecinde Türk Aile Yapısı*. (Doktora Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Burke, P. (2013).*Bilginin Toplumsal Tarihi II Encyclopedie’denWikipedia’ya*. (Çev.,M.Tunçay).İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Can, İ. (2013). *Ailenin Tarihsel Gelişimi: Dünü, Bugünü ve Yarını*. Konya: Çizgi Kitabevi yayınları.

Canan, İ. (2009), *Aile içi Eğitim*. İstanbul: Gül Yurdu Yayınları.

Canatan, K. (2009). “*Aile Sosyolojisi: Konuları, Perspektifi ve Gelişimi*”, *Aile Sosyolojisi*, Ed. K. Canatan& E. Yıldırım. İstanbul: Açılım Kitap.

Celkan, H. Y. (1991), *Aile Kurumunda Süreklilik ve Değişme*. Türk Aile Ansiklopedisi, cilt. 1, s. 28–36, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Yayınları.

Doğan, C.(1996). Eski Türk Ailesinin Yapısı ve Fonksiyonları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*.

Elmalı, C. (2019). Verilerin Toplanması: Gözlem ve Doküman İncelemesi. Erişim Adresi.<https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/cevat.elma/118237/%C3%9C%C4%B0%C4%B0TE%20%209%20Veri%20Toplama%20Y%C3%B6ntemi%20G%C3%B6zlem.ppt>

Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Erdentuğ, N. (1972). *Türk Toplumunda Antropolojik İncelemeler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Erdoğmuş, Z.(1977). *Kırsal Bölgelerden Ankara Kıbrıs-Bayraktar İlkokulu Gecekondu Bölgesine Göç Edenlerin Kentlileşmeleri*.Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Ergün, M. (1987), *Eğitim ve Toplum, Eğitim Sosyolojisine Giriş*. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları.

Erkal, M., E. (1987), *Sosyoloji (Toplumbilim)*. 3. Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Erkal, M.(1993). *Sosyoloji (Toplum Bilimi)*. İstanbul: Der Yayınları.

Erkul, A. (1983). *Bir Kasabanın(Kemaliyenin)Toplumsal Yapısı*, (Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eröz, M.(1982). *İktisat Sosyolojisine Başlangıç*. (3. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.

Ersanlı, K.(1997). *Ben Olmak İstiyorum*. Samsun: Eser Ofset Yayınları.

Geray, C. (1974). *Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.

Geray, H. (2006). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Geyik, S. (2010). *Kırdan Kente Göç Sonrası Ketlilik Bilinci (Mevlana Mahallesi Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. Haz. H. Özel & C. Güzel. Ankara: Ayraç Yayınevi.

Gökçe, B. (1976). Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi. Sosyal ve Beşeri Bil. Der.*

Gökçe, B. (1993). *Gecekondularda Ailelerarası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Güngör, E.(1998), *Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Güven, S. (1996). *Toplumbiliminde Araştırma Yöntemleri*. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.

Güvenç, B. (1996). “Göç Olgusu ve Türk Toplumunu”, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç. *Mersin: Sosyoloji Derneği Yayınları*.

İbrahimoğlu, D. (2004). *Evlilikte Doğru Seçim ve Ailede Mutluluk*. İstanbul: Hayat Yayınları.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972. (1967).T.C. Resmi Gazetesi, (12679, 21 Ağustos 1967).

Kağıtçıbaşı, Ç. (1977). *İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş*.İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Karasar, N. (1984). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Taş Kitapçılık.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karslı, B. (2006). *Medyadaki Reality Show ve Kadın Programlarının Türk Aile Yapısına Etkisi(Erzurum Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Keleş, R.(1980). *Kent Bilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Keskin, E. B. (2014). *Kentleşme Sürecinde Ailenin Değişimi: Bursa’da Bir Alan Araştırması*, (Doktora Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Keskin, E. B. (2016). *Kentleşme ve Ailenin Değişimi*. Bursa: Uludağ Yayınları.

Keskin, E. B. (2020). Korkut Tuna Sosyolojisinde Şehir. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*.

Keskin, B. Ü. (2020). *Yerleşim Yerlerinde Yavaş Değişmenin Sosyolojik Analizi: Köyceğiz Örneği*,(Doktora Tezi), Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kır, İ. (1993). *GAP'tan Önce Harran Kasabasının Sosyal Yapısı*, (Doktora Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kır, İ. (2011). *Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt 10, Sayı 36.

Kıray, M. (1964). *Ereğli Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*. Ankara: İletişim Yayınları.

Kocacık, F.(1983). Türkiye’de Köy Araştırmaları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

Kurtkan, A. (1977). Fert ve Topluluk İlişkileri Bakımından Şahsiyet ve Cemiyet Tipolojisi. *İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Yayınları*.

Kümbetoğlu, B. (2008).*Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Macdonis, J. J. (2012). *Sosyoloji*. Çev. Ed. V. Akan. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

Merter, F.(1990). *Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

Nirun, N. (1994), *Sistemik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı:73.

Nişanyan, S. (2018). *Nişanyan Sözlük: Çağdaş Türkçenin Etimolojisi*. İstanbul: Liber Plus Yayınları.

Ortaylı, İ. (2001). *Osmanlı Toplumunda Aile*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Ozankaya, Ö. (1971). *Köyde Toplumsal Yapı ve Siyasal Kültür*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Ozankaya, Ö. (1984). *Toplum Bilimine Giriş*. (5. Baskı). Ankara: S Yayınları.

Ozankaya Ö. (1999). *Toplumbilim*. (10. Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.

Özabacı, N. (2004). “*Evlilik Öncesi İlişkiler*”, *Evlilik Okulu*. (Editör: Haluk Yavuzer), İstanbul: Remzi Kitabevi.

Özen, S. (1990). “*Aile Kurumuna Bazı Sosyolojik Yaklaşımlar*”, *Aile Yazıları: Temel Kavramlar, Yapı ve Tarihi Süreç*. Ed. B. Dikeçligil & A. Çiğdem, Cilt. 1, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu Yayınları.

Özer, İ. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekin Kitabevi.

Peker, H. (1990). “*Ailenin Korunmasının Esasları*”, I. Aile Şûrası. *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları*.

Pirrenne, H. (2009). *Ortaçağ Kentleri*. (8. Baskı). Çev. Ş. Karadeniz. İstanbul: İletişim Yayınları.

Punch, Keith F. (2014). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, Çev. D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Saran, N. (1993). *Antropoloji*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Selman, A. (2018). *Aile-Din İlişkisi ve Aile İçi Roller*. *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*.

Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Sezal, İ. (2002). “*Toplum ve Aile*”, *Sosyolojiye Giriş*. Edit.: İhsan Sezal, Ankara: Martı Yayınları.

Simmel, G. (1903). *Metropol ve Zihinsel Yaşam*. Çev., Bahar Yücel Düzgören. <https://silo.tips/download/metropol-ve-zihinsel-yaam>

Şentürk, Ü. (2008). Aile Kurumuna Yönelik Güncel Riskler. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür Araştırma Dergisi*. Cilt: 4, Sayı:14.

Tekin, H., H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*.

Teyfurov, M.(2014). Kur'an-ı Kerim'de Aile Yapısı. *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.

Tezcan, M. (1985), *Eğitim Sosyolojisi*. 4.baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Türkçe Sözlük (1974). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı 403.

Tütengil, C. O.(1983). *Kırsal Türkiye'nin Yapısı ve Sorunları*. (4. Baskı). İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Yasa, İ. (1969). *Yirmi Beş Yıl Sonra Hasanoğlan Köyü (Karşılaştırmalı) Bir Toplum Bilimsel Araştırma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Yasa, İ. (1970). *Toplumbilim (Ders Notları)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Yasa, İ. (1973). Evlilik ve Geniş Aile Kurumlarının Yazgısı. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*.

Yıldırım, A., Şimşek, H., (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yörükhan, T.(2006). *Şehir Sosyolojisinin ve İnsan Ekolojisinin Teorik Temelleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Zamacı, A. (2013). Balkan Harbi Üzerine Yazılmış Türkçe Makaleler Kaynakçası Denemesi. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*.

Zimmerman, C. C. (1964). *Yeni Sosyoloji Dersleri*. Çev.,Amiran Kurtkan, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Ziyalar, A. (1999). *Sosyal Psikiyatri*. (2. Baskı). İstanbul: Yüce Yayınları.

www.google.haritalar.com / Kırklareli Haritası(Erişim Tarihi: 17.04.2021).

www.wikipedia.org/wiki/İnce,_Kırklareli (Erişim Tarihi: 17.04.2021).

www.inece.bel.tr/tarihcemiz. (Erişim Tarihi: 17.04.2021).

www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html(Erişim Tarihi: 17.04.2021).

www.wikipedia.org/wiki/Türkiye%27nin_beldeleri_listesi#Kırklareli(Erişim Tarihi: 17.04.2021).

Weber, M. (2010). *Şehir Modern Kentin Oluşumu*.(9. Baskı). Çev., Musa Ceylan, İstanbul: Yarın Yayıncılık.

Wirth, L. (2002). “Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme” 20. Yüzyıl Kenti. Çev., B. Duru, A. Alkan, *İmge Yayınevi*.